

***Sprawozdanie Zarządu
z działalności
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku***

Warszawa, 15 maja 2019 roku.

SPIS TREŚCI

I.	CHARAKTERYSTYKA DZIAŁALNOŚCI BANKU BPS S.A.	4
II.	PODSUMOWANIE ROKU 2018	4
III.	ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA DZIAŁALNOŚCI BANKU	7
	3.1. Otoczenie makroekonomiczne	7
	3.2. Rynki finansowe	9
	3.3. Sytuacja sektora bankowego	10
IV.	PERSPEKTYWY ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI BANKU BPS S.A.	10
	4.1. Czynniki zewnętrzne, które mogą mieć wpływ na wyniki finansowe Banku BPS S.A. w 2019 r.	10
	4.2. Przewidywana sytuacja finansowa Banku w 2019 r.	11
	4.3. Strategiczne kierunki działania	11
V.	WSPÓŁPRACA Z BANKAMI SPÓŁDZIELCZYMI	13
	5.1. System Ochrony Instytucjonalnej	14
	5.2. Fundusze pomocowe i pożyczki podporządkowane	15
	5.3. Kredyty konsorcjalne z udziałem banków spółdzielczych	16
	5.4. Realizacja rozliczeń	16
	5.5. Karty bankowe i bankomaty	17
	5.6. Inne usługi świadczone dla banków spółdzielczych	19
VI.	WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI FINANSOWYMI	19
VII.	WSPÓŁPRACA Z PODMIOTAMI ZALEŻNYMI BANKU	20
VIII.	DZIAŁALNOŚĆ HANDLOWA BANKU	21
	8.1. Oferta produktowa Banku	22
	8.2. Efekty działań sprzedażowych	29
	8.2.1. Działalność depozytowa	29
	8.2.2. Działalność kredytowa	30
IX.	DZIAŁALNOŚĆ MARKETINGOWA I PUBLIC RELATIONS	32
X.	RYNEK PIENIĘŻNY I KAPITAŁOWY	33
XI.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W BANKU	37
	11.1. Ryzyko kredytowe	38
	11.2. Ryzyko finansowe	41
	11.3. Ryzyko operacyjne	42
XII.	DZIAŁALNOŚĆ RESTRUKTURYZACYJNO-WINDYKACYJNA	43
XIII.	NAKŁADY INWESTYCYJNE	43
	13.1. Zarządzanie majątkiem Banku	43
	13.2. Rozwój technologii informatycznej	44
	13.3. Rozwój bankowości internetowej i mobilnej	46
XIV.	SYTUACJA FINANSOWA BANKU	46
	14.1. Aktywa Banku	46

14.2.	<i>Pasywa Banku</i>	48
14.3.	<i>Rachunek zysków i strat</i>	49
14.4.	<i>Fundusze własne i łączny współczynnik kapitałowy</i>	53
XV.	ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE	56
15.1.	<i>Struktura organizacyjna Banku BPS S.A.</i>	56
15.2.	<i>Akcjonariat</i>	58
15.2.1.	<i>Informacja o stanie posiadania akcji Banku BPS S.A. przez osoby zarządzające i nadzorujące</i> 60	
15.2.2.	<i>Ograniczenia prawa głosu</i>	60
15.3.	<i>Władze Banku</i>	61
15.4.	<i>Umowy zawarte między Bankiem a osobami zarządzającymi</i>	64
15.5.	<i>Polityka różnorodności stosowana do organów zarządzających i nadzorujących</i>	65
15.6.	<i>Zarządzanie zasobami ludzkimi</i>	66
15.7.	<i>Zasady zmiany Statutu Banku BPS S.A.</i>	67
15.8.	<i>Sposób działania Walnego Zgromadzenia i jego zasadnicze uprawnienia</i>	68
15.9.	<i>Działalność w zakresie kontroli i nadzoru</i>	70
15.10.	<i>Systemy kontroli i zarządzania ryzykiem w procesie sporządzania sprawozdań finansowych</i>	71
15.11.	<i>Pozostałe informacje</i>	72
15.11.1.	<i>Informacje wymagane na podstawie art. 111a ustawy Prawo bankowe</i>	72
15.11.2.	<i>Zobowiązania warunkowe i pozabilansowe</i>	73
15.11.3.	<i>Znaczące zdarzenia po dacie bilansu</i>	74
15.11.4.	<i>Oświadczenie na temat informacji niefinansowych</i>	74
XVI.	OŚWIADCZENIE ZARZĄDU BANKU BPS S.A.	75

I. CHARAKTERYSTYKA DZIAŁALNOŚCI BANKU BPS S.A.

Bank BPS S.A. z siedzibą Centrali w Warszawie, działa na polskim rynku od 1992 roku (rejestracja w KRS) - początkowo jako Gospodarczy Bank Południowo-Zachodni S.A. z siedzibą we Wrocławiu. Pod obecną nazwą funkcjonuje od 27 marca 2002 r., tj. od momentu przyłączenia sześciu innych banków regionalnych (Banku Unii Gospodarczej S.A., Lubelskiego Banku Regionalnego S.A., Małopolskiego Banku Regionalnego S.A., Rzeszowskiego Banku Regionalnego S.A., Warmińsko-Mazurskiego Banku Regionalnego S.A. oraz później Dolnośląskiego Banku Regionalnego S.A.).

Cechą wyróżniającą Bank na tle rynku jest specyficzny charakter prowadzonej działalności bankowej, która opiera się na dwóch filarach: działalności zrzeszeniowej i wspierającej ją bankowości komercyjnej.

Pełniąc funkcję zrzeszeniową, Bank świadczy szeroki zakres usług dla banków spółdzielczych i równocześnie jest ich partnerem biznesowym. Wspiera banki w realizacji zadań statutowych, doskonaleniu działalności bankowej i rozwoju potencjału biznesowego oraz broni ich interesów ekonomicznych i prawnych. Zapewnia ponadto stabilność i płynność płatniczą banków, podnosi ich wiarygodność finansową, efektywnie wykorzystuje nadwyżki środków finansowych oraz wspiera i uzupełnia ofertę handlową Zrzeszenia.

Natomiast w ramach funkcji komercyjnej Bank oferuje produkty finansowe dla klientów korporacyjnych, małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów indywidualnych. Specjalizuje się ponadto w obsłudze samorządów oraz rolnictwa.

Jest jednym z nielicznych banków komercyjnych, który oparty jest wyłącznie na polskim kapitale, a jego większościowym właścicielem i strategicznym partnerem biznesowym są banki spółdzielcze.

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. pełni istotną rolę w sektorze bankowości spółdzielczej, która jest najstarszą gałęzią spółdzielczości w Polsce funkcjonującą od 150 lat. Zarówno Bank BPS S.A. jak i zrzeszone z nim banki spółdzielcze opierają się wyłącznie na rodzimym kapitale oraz kultywują polski charakter. Bankowość spółdzielczą wyróżnia jej relacyjny charakter, który kładzie nacisk na budowanie długotrwałych i bliskich relacji z klientami. Bank BPS S.A. oraz banki spółdzielcze to instytucje prospołeczne, silnie zaangażowane w działalność charytatywną na rzecz lokalnych środowisk.

II. PODSUMOWANIE ROKU 2018

Miniony, 2018 rok był dla Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. okresem wyężonych prac, mających na celu ustabilizowanie i poprawę jego kondycji finansowej. Osiągnięte wyniki oraz wskaźniki sprawności działania potwierdzają, iż wprowadzane rozwiązania przynoszą oczekiwane rezultaty i stanowią stabilne fundamenty do dalszego bezpiecznego rozwoju. Wynik finansowy brutto za 2018 r. wyniósł 41,0 mln zł i przekroczył kwotę odnotowaną w 2017 r. o 25,2 mln zł, natomiast wynik netto ukształtował się na poziomie 23,5 mln zł, tj. wyższym niż przed rokiem o 21,9 mln zł.

Dzięki determinacji i zaangażowaniu wszystkich pracowników Banku udało się zrealizować większość celów i zadań wyznaczonych w programie postępowania naprawczego na lata 2014-2019, jak również rozpocząć wiele inicjatyw wynikających z zatwierdzonej w sierpniu 2018 r. Strategii Banku BPS S.A. oraz Grupy Kapitałowej na lata 2018-2026.

Tabela 1. Podstawowe dane finansowe Banku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Wybrane dane bilansowe			
Suma bilansowa	20 038 447	23 661 408	23 347 455
Zobowiązania wobec banków	15 702 585	18 649 779	17 993 432
Zobowiązania wobec klientów	2 602 320	2 677 939	3 163 112
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	919 803	1 124 336	1 147 677
Kapitał własny	678 694	814 069	802 592
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	8 076 501	8 561 263	8 328 667
Adekwatność kapitałowa			
Fundusze własne	908 466	937 338	1 000 660
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	8 504 836	8 656 466	8 048 613
Współczynnik kapitału Tier I	6,5%	8,3%	8,7%
Łączny współczynnik kapitałowy	10,7%	10,8%	12,4%
Wybrane elementy rachunku wyników			
Wynik na działalności podstawowej, w tym:	426 739	353 611	445 630
- wynik z tytułu odsetek	217 545	253 208	261 545
- wynik z tytułu prowizji	51 254	49 158	54 954
- wynik z operacji finansowych oraz z pozycji wymiany	157 095	50 602	128 404
Ogólne koszty administracyjne	230 258	246 878	237 730
Wynik z odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe	-155 316	-85 657	-165 337
Wynik finansowy brutto	29 095	15 766	40 966
Wynik finansowy netto	22 093	1 555	23 481
Wybrane wskaźniki			
ROA netto ¹	0,12%	0,01%	0,10%
ROE netto ²	3,35%	0,21%	2,90%
Wskaźnik C/I ³	55,53%	70,88%	53,54%
Udział kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości w portfelu kredytowym ogółem	22,02%	17,93%	16,88%
Zatrudnienie i sieć			
Liczba zatrudnionych (w etatach)	1 041	988	981
Liczba placówek	40	36	34
Zrzeszenie BPS			
Liczba zrzeszonych banków spółdzielczych	355	351	313
Liczba współpracujących banków spółdzielczych	2	3	39
Liczba zrzeszonych BS należących do Systemu Ochrony Zrzeszenia	278	292	308

¹ stopa zwrotu z aktywów (ROA), obliczona jako stosunek zysku netto za rok sprawozdawczy do aktywów razem wyrażonych jako średnia ze stanów bilansowych na koniec roku sprawozdawczego oraz koniec roku poprzedniego

² stopa zwrotu z kapitału własnego (ROE) obliczona jako stosunek zysku netto za rok sprawozdawczy do kapitału własnego wyrażonego jako średnia ze stanów bilansowych na koniec roku sprawozdawczego oraz koniec roku poprzedniego

³ Wskaźnik kosztów do dochodów (C/I) obliczony jako relacja ogólnych kosztów administracyjnych do wyniku na działalności podstawowej łącznie z wynikiem na pozostałej działalności operacyjnej

Poprawa wyników finansowych w 2018 r. była przede wszystkim rezultatem wygenerowania wyższego niż w 2017 r. wyniku na działalności podstawowej, w tym przede wszystkim:

- z operacji finansowych oraz z pozycji wymiany (o 77,8 mln zł) - w wyniku sprzedaży części portfela zmiennokuponowych obligacji skarbowych;
- z tytułu odsetek (o 8,3 mln zł) – w efekcie poprawy marży odsetkowej na portfelu kredytowym oraz zobowiązaniach wobec banków spółdzielczych;
- z tytułu prowizji (o 5,8 mln zł) – głównie w obszarze rozliczeń, sprzedaży oraz windykacji.

Na poziomie korzystniejszym niż przed rokiem ukształtowały się również ogólne koszty administracyjne (o 9,1 mln zł), co było m.in. efektem niższych kosztów opłat obowiązkowych na rzecz BFG, jak również utrzymywania przez Bank dyscypliny w zakresie ponoszonych wydatków i prowadzenia działań w zakresie optymalizacji wykorzystania posiadanych zasobów.

Pogorszeniu uległ natomiast wynik z odpisów z tytułu utraty wartości, w konsekwencji utworzenia odpisów na ekspozycje tzw. „starego portfela” będących przede wszystkim pochodną historycznego modelu biznesowego Banku (rozwój działalności kredytowej i inwestycyjnej nie był dostosowany do możliwości Banku).

Należy podkreślić, iż Bank prowadzi wzmożone działania ograniczające koszty ryzyka i poprawiające jakość portfela kredytowego. Dotyczą one przede wszystkim ograniczania ryzyka koncentracji, poprzez zmniejszenie wartości jednostkowych ekspozycji oraz większą dywersyfikację ryzyka kredytowego na poziomie portfela kredytowego, ze względu na zidentyfikowane czynniki ryzyka, w tym m.in. branże. Dodatkowo, ograniczane jest ryzyko rezydualne, poprzez skuteczną weryfikację wartości przyjmowanych przez Bank zabezpieczeń. Prowadzone są również intensywne działania w obszarze restrukturyzacyjno-windykacyjnym. W efekcie powyższych działań, portfel kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości w ciągu minionego roku obniżył się o blisko 100 mln zł, a wskaźnik jakości poprawił się o 1,05 pp.

Bank z dużą determinacją prowadził działania dotyczące wzmocnienia kapitałowego. Poprawa wskaźników adekwatności kapitałowej jest głównym celem programu postępowania naprawczego, który w sposób fundamentalny przesądza o stabilności jego funkcjonowania i warunkuje realizację wszystkich pozostałych założeń. Na przełomie marca i kwietnia 2018 r. oraz listopada i grudnia 2018 r. przeprowadzono emisje akcji serii AC i AD w wyniku których banki spółdzielcze objęły akcje o łącznej wartości 12,6 mln zł. W styczniu 2019 r. Bank przeprowadził dodatkową emisję akcji (seria AE), w trybie oferty prywatnej, w wysokości 1,4 mln zł. Dodatkowo, w I półroczu 2018 r. Bank wyemitował obligacje podporządkowane o wartości 95,6 mln zł oraz otrzymał pożyczkę podporządkowaną stanowiącą pomoc ze środków Funduszu Zabezpieczającego w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS w kwocie 50 mln zł. Równocześnie, dokonano przedterminowego wykupu dziesięcioletnich obligacji na okaziciela w wysokości 80,0 mln zł, wyemitowanych w 2010 r.

Równolegle, Bank optymalizował wymogi kapitałowe alokowane na ryzyka bankowe. Wskaźniki adekwatności kapitałowej TCR i Tier I na koniec 2018 r. ukształtowały się na poziomie 12,4 % i 8,7 % i w ciągu roku wzrosły odpowiednio o 1,6 pp. i o 0,4 pp.

Zgodnie z założeniami programu naprawczego prowadzono również działania dotyczące budowy oferty produktowej opartej na nowoczesnych i atrakcyjnych cenowo usługach, dedykowanych do wybranych segmentów klientów. O wysokiej jakości i konkurencyjności proponowanych przez Bank rozwiązań świadczą

otrzymane w 2018 r. liczne nagrody i wyróżnienia. Należą do nich m.in.: dyplom uznania od Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej za wkład w budowę współpracy sektora publicznego i bankowego na rzecz rozwoju gospodarczego, w tym za aktywną współpracę w zakresie rozwoju oferty rynku finansowego dla gmin wiejskich. Bank BPS S.A. zajął ponadto III miejsce w rankingu „Bank najlepszy dla rolnika”. Doceniony został również rachunek oszczędnościowy Pol-Efekt oraz kredyt hipoteczny. Oferta kredytu hipotecznego „Mój Dom”, znajdowała się niemal przez cały rok w czołówce rankingu przygotowywanego przez portal Bankier.pl - „Najlepsze Kredyty Hipoteczne 2018” (miesięczny ranking kredytów, przygotowywany każdorazowo dla innego profilu kredytobiorcy).

W 2018 r. prowadzono również wzmożone działania mające na celu dostosowanie obowiązujących regulacji i rozwiązań systemowych do nowych realiów prawnych. Wprowadzone zostały zmiany związane z wejściem w życie Mechanizmu Płatności Podzielonej Split Payment, STIR, PSD2 oraz przepisów RODO. Zmiany te wymagały opracowania wewnętrznych dokumentów Banku oraz udzielenia wsparcia bankom zrzeszonym w implementacji tych procesów.

III. ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA DZIAŁALNOŚCI BANKU

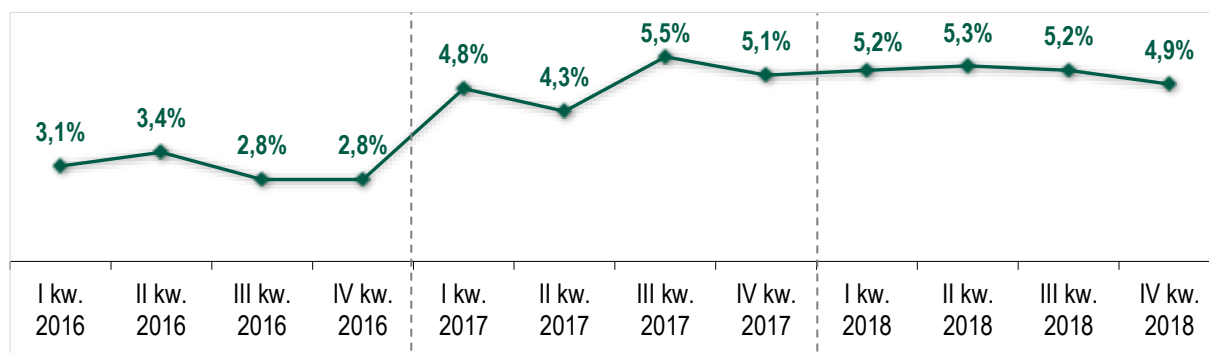
3.1. Otoczenie makroekonomiczne

Działalność Banku BPS S.A. w 2018 roku była w głównej mierze determinowana przez sytuację makroekonomiczną w kraju jak i zagranicą oraz trendy występujące w sektorze bankowym.

Wzrost gospodarczy

W 2018 r. koniunktura gospodarcza w Polsce pozostała korzystna. Według danych opublikowanych przez GUS, Produkt Krajowy Brutto wzrósł w ujęciu realnym o 5,1 %, wobec 4,9 % w 2017 r. Największą zmianą w strukturze wypracowanego wzrostu PKB, a jednocześnie czynnikiem, który był odpowiedzialny za przyspieszenie tempa wzrostu w 2018 r. było odbicie inwestycji (wzrost o 8,7 % r/r, wobec 4,0 % w 2017 r.) współfinansowanych przez napływ funduszy europejskich. Głównym filarem wzrostu gospodarczego w Polsce pozostała jednak konsumpcja, którą wspierała dobra sytuacja na rynku pracy.

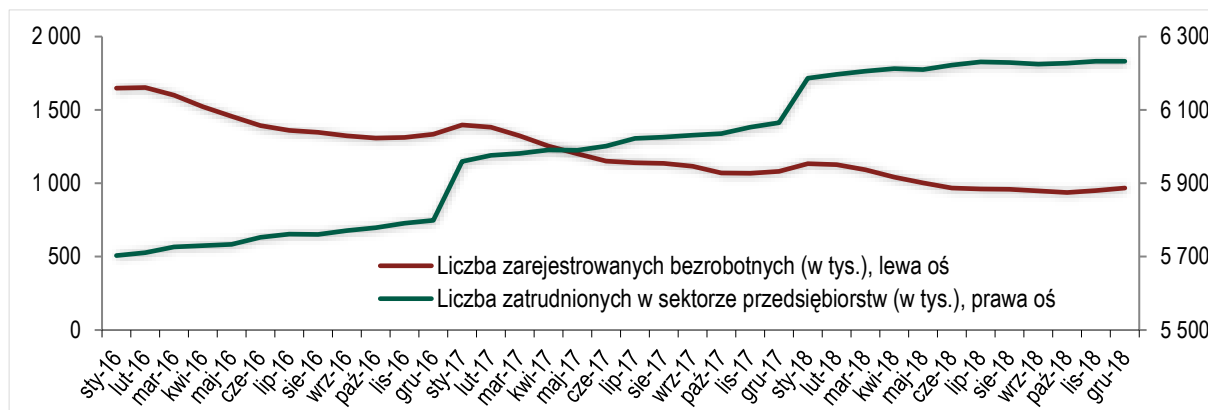
Rysunek 1. Cykl koniunkturalny w Polsce (zmiana % PKB, r/r)

Sytuacja na rynku pracy

Zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. wzrosło o 3,5 % r/r, wobec 4,5 % przed rokiem. Równocześnie nastąpiło istotne ograniczenie stopy bezrobocia rejestrowanego, która na koniec 2018 r. wyniosła 5,8 %, wobec 6,6 % w grudniu 2017 r. Zwiększony popyt na pracę przełożył się również na wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw. Średnie wynagrodzenie w 2018 r. wzrosło nominalnie o 7,1 % r/r, tj. o 1,5 pp. więcej niż przed rokiem, natomiast po uwzględnieniu wskaźnika inflacji, realny wzrost wynagrodzeń wyniósł 5,4 % r/r, tj. był wyższy niż w 2017 r. o 1,7 pp.

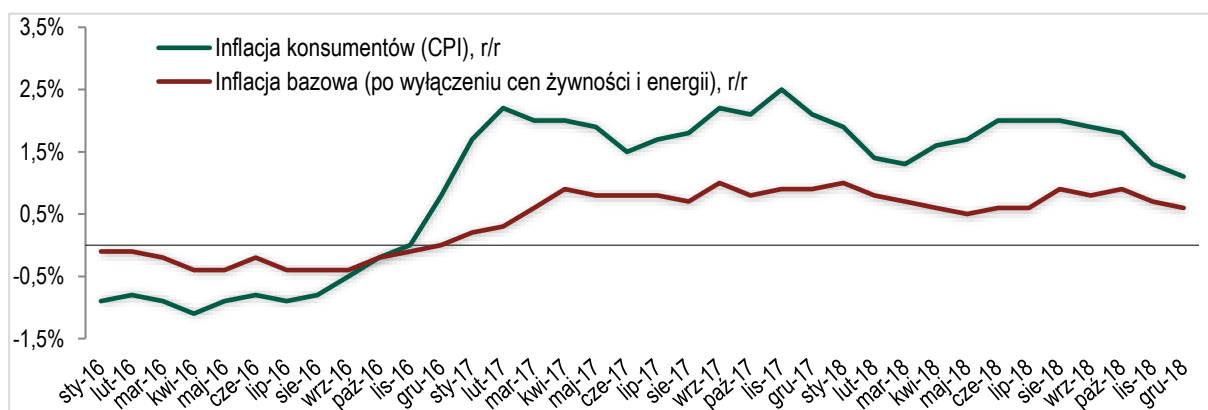
Rysunek 2. Liczba bezrobotnych i zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw (w tys. osób)

Inflacja

We wszystkich miesiącach 2018 r. wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych kształtował się poniżej celu banku centralnego (2,5 % w ujęciu rocznym). Średni wzrost cen konsumenckich w 2018 r. wyniósł 1,7 % r/r, wobec 2,0 % w 2017 r. Czynnikiem wpływającym na obniżenie dynamiki cen konsumpcyjnych w 2018 r. było wyhamowanie tempa wzrostu cen żywności w Polsce (do 2,7 % w ujęciu rocznym, wobec wzrostu o 4,6 % w 2017 r.).

Rysunek 3. Inflacja CPI i inflacja bazowa (r/r)

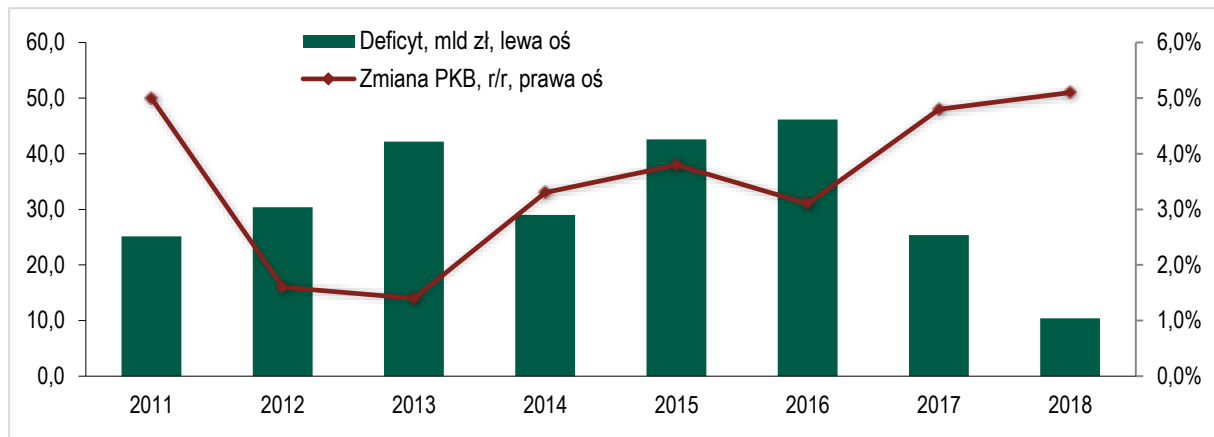

Finanse publiczne (budżet państwa)

W 2018 r. dochody budżetu państwa zostały oszacowane przez resort finansów na poziomie 380,1 mld zł, wobec 350,4 mld zł w 2017 r. Wzrost dochodów ogółem (o 29,7 mld zł w porównaniu ze stanem sprzed roku) wynikał głównie ze wzrostu dochodów podatkowych (o 34,6 mld zł r/r, w tym VAT o 18,1 mld zł), które zrekompensowały

brak w budżecie wpływów z zysku NBP (dochody z tego tytułu zasiliły budżet w 2017 r. w wysokości 8,7 mld zł). Równocześnie, wydatki w 2018 r. były wyższe niż przed rokiem o 14,7 mld zł, co pozwoliło na ograniczenie deficytu budżetowego do 10,4 mld zł, wobec 25,4 mld zł deficytu w 2017 r.

Rysunek 4. Deficyt budżetu państwa (w mld zł) na tle zmian PKB (%)

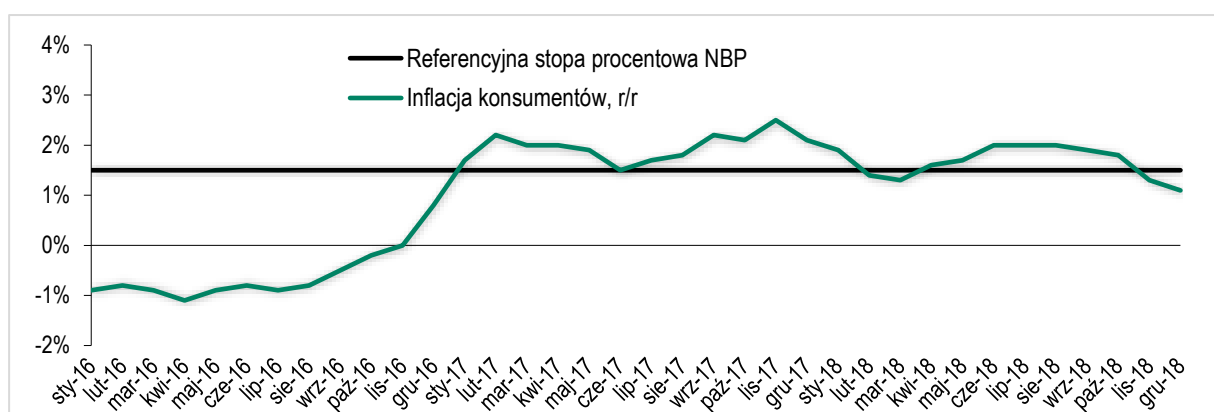

3.2. Rynki finansowe

Rynek stopy procentowej

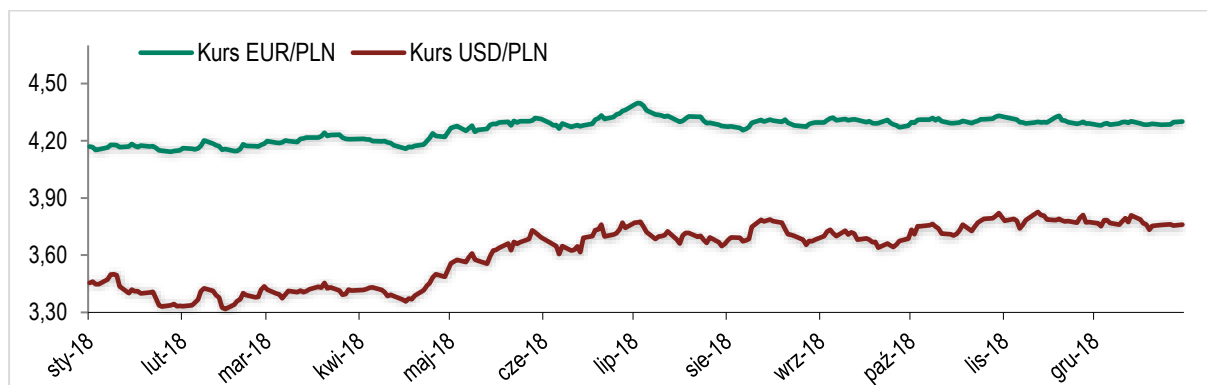
Ze względu na fakt, iż zmiany wskaźnika inflacji w 2018 r. były konsekwencją czynników, na które Rada Polityki Pieniężnej nie ma wpływu (ceny surowców na światowych rynkach), władze monetarne nie zmieniły poziomu stóp procentowych NBP. W efekcie, stopa referencyjna na koniec 2018 r. wyniosła 1,50 %, bez zmian w porównaniu ze stanem na koniec 2017 r. Stabilizacja stóp procentowych NBP przełożyła się na poziom stawek rynkowych, które nie uległy istotnym zmianom. Na koniec 2018 r. WIBOR 1M i WIBOR 3M ukształtowały się na poziomie odpowiednio 1,64 % oraz 1,72 %, wobec 1,65 % i 1,72 % na koniec 2017 r.

Rysunek 5. Stopa procentowa NBP a inflacja konsumentów

Rynek walutowy

W 2018 r. średni kurs EUR/PLN i USD/PLN wyniósł odpowiednio 4,26 zł i 3,61 zł. W porównaniu do roku poprzedniego złoty pozostał stabilny wobec euro, natomiast wobec dolara umocnił się o 0,17 zł. Na odnotowane umocnienie złotego wobec dolara wpływ miały czynniki zewnętrzne, wśród których należy wymienić łagodną politykę fiskalną w USA.

Rysunek 6. Kurs EUR/PLN i USD/PLN na fixingu NBP

3.3. Sytuacja sektora bankowego

Rok 2018 był okresem stabilnego rozwoju akcji kredytowej, czego przejawem był wzrost należności sektora niefinansowego i budżetowego o 5,7 % (wobec 3,3 % w 2017 r.). W porównaniu z tempem wzrostu akcji kredytowej, tempo wzrostu depozytów było wyższe (9,3 %, wobec 4,4 % przed rokiem), co wpłynęło na obniżenie relacji kredytów do depozytów (na koniec 2018 r. relacja ta wyniosła 94,5 %, wobec 97,6 % na koniec 2017 r.). Równocześnie, w 2018 r. odnotowano wzrost (o 6,2 %) wyniku finansowego sektora bankowego (do 14,5 mld zł, tj. o 844 mln zł więcej niż przed rokiem). Pozytywny wpływ na wynik sektora miał przede wszystkim wyższy niż przed rokiem wynik z tytułu odsetek (o 2,2 mld zł, tj. o 5,2 %), który zrekompensował pogorszenie wyniku z tytułu prowizji (o 1,5 mld zł, tj. o 10,6 %) oraz wzrost kosztów funkcjonowania (o 522 mln zł, tj. o 1,4 %). Wyższe koszty były głównie konsekwencją zwiększenia kosztów pracowniczych (o 436 mln zł, tj. o 2,6 %). Ponadto, do wzrostu kosztów przyczynił się również wzrost kosztów z tytułu podatku od niektórych instytucji finansowych (o 118 mln zł, tj. o 3,2 %). Rok 2018 był okresem, w którym wskaźniki adekwatności kapitałowej w sektorze bankowym zmieniły się w umiarkowanym stopniu. Łączny współczynnik kapitałowy wyniósł na koniec grudnia 2018 r. 19,10 % i w stosunku do stanu na koniec 2017 r. był wyższy o 0,14 pp., natomiast współczynnik kapitału Tier 1 wyniósł w tym samym okresie 17,19 % (o 0,02 pp. poniżej stanu na koniec grudnia 2017 r.).

IV. PERSPEKTYWY ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI BANKU BPS S.A.

4.1. Czynniki zewnętrzne, które mogą mieć wpływ na wyniki finansowe Banku BPS S.A. w 2019 r.

Działalność Banku BPS S.A. prowadzona jest wyłącznie na terytorium Polski, dlatego na jego wyniki wpływ będą miały wydarzenia gospodarcze zachodzące w kraju oraz wydarzenia międzynarodowe mające wpływ na gospodarkę krajową.

W 2019 r. polska gospodarka będzie się nadal rozwijać w solidnym tempie, do czego przyczyniać się będzie:

- 1) dalsza poprawa sytuacji na rynku pracy (wzrost płac i zatrudnienia);
- 2) stabilny wzrost konsumpcji, którą wspierać będzie zapowiadane przez rząd zwiększenie transferów społecznych;
- 3) kształtowanie się inflacji konsumentów na umiarkowanym poziomie (w granicach dopuszczalnych odchyień od celu władz monetarnych; 2,5 %, plus/minus 1 pp.);

- 4) utrzymanie przez Radę Polityki Pieniężnej stóp procentowych NBP na niezmiennym poziomie;
- 5) konsekwentne utrzymywanie dyscypliny finansów publicznych (całoroczny deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych kształtuje się poniżej 3 % PKB).

Równocześnie, zarówno w krajowej gospodarce, jak i w jej otoczeniu utrzymywać się będą istotne czynniki ryzyka, które mogą negatywnie wpłynąć na rozwój koniunktury w Polsce. Zaliczyć do nich należy m.in.:

- 1) zawirowania na rynkach finansowych związane ze wzrostem napięć w relacjach międzynarodowych (Korea Północna, Bliski Wschód, Ukraina);
- 2) ewentualne zaostwienie polityki pieniężnej w strefie euro;
- 3) wzrost niepewności na rynkach finansowych odnośnie dalszego kierunku polityki gospodarczej w państwach Unii Europejskiej w kontekście wyjścia Wielkiej Brytanii z UE;
- 4) eskalację „wojen handlowych”, w szczególności w kontekście ewentualnego pogorszenia relacji między USA a Chinami;
- 5) wzrost napięć na rynku pracy w Polsce, związany z obniżeniem barier dla imigracji pracowników spoza Unii Europejskiej do Niemiec (możliwy wyjazd pracujących w Polsce obywateli państw b. ZSRR).

4.2. Przewidywana sytuacja finansowa Banku w 2019 r.

Podstawowe zadania i inicjatywy zaplanowane do realizacji na 2019 r. wyznaczone zostały w oparciu o główne kierunki działania określone w przyjętej w sierpniu 2018 r. Strategii Banku BPS S.A. oraz Grupy Kapitałowej na lata 2018-2026. Dodatkowo, założono pełną realizację celów zawartych w Programie postępowania naprawczego Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. na lata 2014-2019, w szczególności dotyczących poprawy rentowności działania, jakości i struktury portfela kredytowego oraz adekwatności kapitałowej.

Aby osiągnąć założone wyniki finansowe oraz wskaźniki efektywnościowe, Bank będzie prowadził wzmożone działania we wszystkich obszarach swojego funkcjonowania. Konsekwentna realizacja wyznaczonych celów i zadań wpłynie na wzrost jego potencjału i stworzy możliwości do podejmowania nowych inicjatyw pozwalających na stabilizację i dalszy rozwój zarówno Banku, jak i całego Zrzeszenia. Bank będzie prowadził również działania skoncentrowane na wsparciu funkcjonowania banków spółdzielczych, wypracowaniu atrakcyjnej oferty usług zrzeszeniowych oraz prowadzeniu wspólnych działań biznesowych. Oprócz rozwiązań nakierowanych na optymalizację procesów, Bank będzie realizował projekty związane z rozwojem systemów i technologii, które zapewnią bezpieczeństwo działania Zrzeszenia oraz wpłyną na podniesienie poziomu i jakości usług dla klientów.

4.3. Strategiczne kierunki działania

Zgodnie z obowiązującą Strategią Banku BPS S.A. oraz Grupy Kapitałowej na lata 2018-2026 podstawową misją Banku, jako banku zrzeszającego najliczniejszą grupę banków spółdzielczych w Polsce jest umacnianie sektora polskiej bankowości spółdzielczej oraz zapewnienie dostępu do finansowania w społecznościach lokalnych poprzez budowę rentownego i stabilnego Zrzeszenia BPS. Mając na względzie oczekiwania właścicieli dotyczące poprawy bezpieczeństwa funkcjonowania Banku oraz zapewnienia wysokiej jakości usług świadczonych na rzecz banków spółdzielczych, Bank będzie realizował trzy kluczowe cele strategiczne obejmujące:

- 1) kontynuację działań stabilizacyjnych, zgodnie z realizowanym przez Bank BPS S.A. Programem postępowania naprawczego na lata 2014-2019;

- 2) ewolucję działalności komercyjnej w kierunku stabilizacji źródeł przychodów przy zachowaniu niskiego ryzyka;
- 3) wzmacnianie stabilności i pozycji konkurencyjnej Zrzeszenia.

W ramach restrukturyzacji działalności komercyjnej Bank BPS S.A.:

- dostosuje działalność komercyjną do możliwości kapitałowych i uwzględni ograniczony poziom dopuszczalnego ryzyka. Z uwagi na ograniczone wyposażenie kapitałowe Banku oraz dążenie do zwiększenia bezpieczeństwa działania, Bank będzie optymalizował wymogi kapitałowe m.in. poprzez zmianę struktury portfela kredytowego. Jednocześnie kontynuowane będą liczne działania ograniczające koszty ryzyka i poprawiające jakość portfela kredytowego;
- wykorzysta atuty Zrzeszenia do wzmocnienia pozycji konkurencyjnej banków spółdzielczych. Będzie efektywnie prowadził akcję kredytową w obszarach nieosiągalnych z poziomu indywidualnych banków spółdzielczych (kredyty konsorcjalne) oraz rozwinie działalność spółek produktowych (leasing, faktoring);
- dokona zmian w Grupie Kapitałowej, której restrukturyzacja będzie miała na celu ograniczenie liczby spółek wchodzących w skład Grupy i docelowo pozostawienie jedynie tych, których działalność jest ekonomicznie uzasadniona z punktu widzenia efektywnego funkcjonowania Grupy.

Realizując misję polegającą na wspieraniu sektora polskiej bankowości spółdzielczej, Bank BPS S.A. będzie prowadził swoją działalność w czterech głównych przenikających się obszarach, tj.

- współpraca handlowa z bankami spółdzielczymi mająca na celu uwolnienie ich potencjału biznesowego (m. in. kredyty konsorcjalne, leasing, faktoring, rozliczenia, karty, waluty);
- działalność zrzeszeniowa polegająca na wspieraniu banków spółdzielczych w różnych obszarach ich funkcjonowania;
- współpraca z bankami zrzeszonymi w ramach CRUZ (usługi wspierające banki spółdzielcze);
- działalność handlowa prowadzona poprzez własną sieć sprzedaży (zrównoważony rozwój działalności komercyjnej).

Najważniejszymi, strategicznymi klientami Banku BPS są niezmiennie zrzeszone banki spółdzielcze, którym oferowane będą optymalne rozwiązania zarówno w sferze produktowej, jak i organizacyjno-zarządczej. Mając to na względzie Bank i jego spółki zależne zamierzają koncentrować się na rozwoju potencjału Zrzeszenia, w tym potencjału biznesowego banków spółdzielczych, przy prowadzeniu zrównoważonej własnej działalności komercyjnej, która między innymi poprzez obniżanie poziomu ryzyka zapewni stabilizację generowanych dochodów.

Źródła tych dochodów związane będą z ww. obszarami działania Banku, tj. własną siecią handlową, usługami wykorzystującymi skalę działalności handlowej banków spółdzielczych oraz usługami ograniczającymi koszty i ryzyko w Zrzeszeniu.

Zmiana modelu funkcjonowania Banku będzie odbywała się poprzez ograniczanie ekspozycji na ryzyko w połączeniu z nieznacznym przyrostem skali prowadzonej działalności dostosowanym do wzrostu zrzeszonych BS. Bank będzie podejmował działania mające na celu optymalizację wymogów kapitałowych poprzez dostosowywanie wielkości i struktury portfela kredytowego. Aktywność sprzedażowa skierowana zostanie na pozyskiwanie przede wszystkim kredytów z sektora JST oraz mieszkaniowych, które w najmniejszym stopniu obciążają kapitały Banku. Nowy model biznesowy oznacza również konieczną zmianę modelu operacyjnego Banku zorientowaną przede wszystkim na optymalizację kosztów, usprawnianie operacji w priorytetowych

segmentach działania oraz rozszerzenie usług na rzecz banków spółdzielczych. Projekt Centrum Rozwoju Usług Zrzeszenia BPS „CRUZ BPS” będzie katalizatorem istotnych zmian w modelu funkcjonowania Zrzeszenia, w tym samego Banku BPS S.A. Nastąpi przemodelowanie działalności Banku w kierunku rozszerzenia i udoskonalenia usług świadczonych na rzecz banków spółdzielczych. Realizacja tego projektu pozwoli ograniczyć koszty działania zrzeszonych banków spółdzielczych oraz uwolnić ich potencjał biznesowy.

Bank będzie ponadto zwiększał swoją efektywność dążąc do poprawy wskaźnika kosztów do dochodów (C/I). W tym celu podjęte zostaną działania skutkujące wzrostem przychodów odsetkowych i pozaodsetkowych, przy jednoczesnej optymalizacji kosztów funkcjonowania Banku. Dodatkowo, zoptymalizowana zostanie oferta produktowa Banku oraz dostosowany jego model operacyjny. Niezbędne zmiany nakierowane na podniesienie efektywności kosztowej przeprowadzone zostaną również w ramach Grupy Kapitałowej.

V. WSPÓŁPRACA Z BANKAMI SPÓŁDZIELCZYMI

Na dzień 31.12.2018 r. Bank BPS S.A. zrzeszał 313 banków spółdzielczych (od 2.01.2019 r. 308) oraz współpracował z Krakowskim Bankiem Spółdzielczym, Bankiem Spółdzielczym w Brodnicy, Bankiem Spółdzielczym Rzemiosła w Krakowie, Warmińsko-Mazurskim Bankiem Spółdzielczym oraz 35 innymi bankami spółdzielczymi (założycielami niedoszedłego Polskiego Banku Apeksowego S.A.), które w grudniu 2018 r. podpisały Porozumienie ramowe na świadczenie usług i czynności. Realizując funkcje zrzeszeniowe, Bank BPS S.A. świadczy szeroki zakres usług dla banków spółdzielczych i równocześnie jest ich partnerem biznesowym i reprezentantem. Działa na rzecz ich rozwoju zapewniając obsługę finansową, realizuje rozliczenia, zagospodarowuje nadwyżki środków pieniężnych, a także współuczestniczy w zaspokajaniu potrzeb kredytowych klientów banków spółdzielczych w ramach konsorcjów. Banki spółdzielcze mają dostęp do najnowszych produktów i rozwiązań finansowych, dzięki czemu mogą oferować nowoczesne usługi po konkurencyjnych cenach, dostosowanych do potrzeb różnych grup klientów oraz poszczególnych regionów kraju.

Zadania realizowane w obszarze współpracy z bankami spółdzielczymi obejmują m.in.:

- 1) zapewnienie bezpieczeństwa płynnościowego Zrzeszenia, przede wszystkim poprzez oferowanie instrumentów finansowych dedykowanych bankom spółdzielczym;
- 2) wspieranie banków spółdzielczych w ograniczaniu ryzyka prowadzonej działalności, interpretowanie nowych przepisów i pomoc w ich wdrażaniu;
- 3) wspomaganie banków spółdzielczych w zarządzaniu ryzykiem finansowym;
- 4) zapewnienie bankom spółdzielczym możliwości elastycznego i bezpiecznego lokowania środków pochodzących z nadwyżek płynnościowych banków;
- 5) pośrednictwo w obrocie dewizowym i bezgotówkowym;
- 6) usługi w zakresie obsługi kart płatniczych oraz systematyczne wspieranie BS-ów w rozbudowie sieci bankomatów;
- 7) prowadzenie rozliczeń dopłat do odsetek od kredytów preferencyjnych, aktywne działania w ich pozyskiwaniu oraz reprezentowanie Zrzeszenia w kontaktach z donatorami.

Aktualnie rola Banku BPS S.A. jest szczególna z racji uczestnictwa w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS oraz wypełnienia funkcji Banku Zrzeszającego, wynikających z zawartych Porozumień na świadczenie usług i czynności, wobec banków, które nie przystąpiły do SOZ.

5.1. System Ochrony Instytucjonalnej

W dniu 31 grudnia 2015 r. na podstawie Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS zawartej przez 241 zrzeszonych banków spółdzielczych oraz Bank BPS S.A. w Zrzeszeniu BPS powstał System Ochrony Instytucjonalnej, spełniający kryteria określone w art. 113 ust. 7 Rozporządzenia CRR.

W 2018 roku umowę Systemu Ochrony podpisało 18 kolejnych banków spółdzielczych i na koniec grudnia 2018 r., ich liczba wyniosła 308. Od stycznia 2019 r. trwa procedura weryfikacyjna w stosunku do kolejnych banków, które na koniec 2018 r. pozostawały poza strukturą Zrzeszenia Banku BPS S.A., a które złożyły dokumenty związane z przyjęciem do SOZ BPS oraz ubiegają się o ponowne przystąpienie do Zrzeszenia Banku BPS S.A.

Rolę jednostki zarządzającej Systemem pełni Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, której członkami są wszyscy uczestnicy SOZ BPS. Została ona wyposażona w odpowiednie uprawnienia ustawowe oraz umowne. Dysponuje środkami finansowymi, zgromadzonymi w ramach depozytu obowiązkowego i funduszu zabezpieczającego, przeznaczonymi na interwencję zapobiegającą utracie płynności i wypłacalności przez podmioty należące do Systemu.

W ramach mechanizmów pomocowych funkcjonuje depozyt obowiązkowy, którego wartość stanowi 9 % średniego stanu depozytów w czerwcu i grudniu każdego roku, od którego naliczana jest rezerwa obowiązkowa. Depozyt obowiązkowy ma na celu zgromadzenie środków zapewniających stworzenie skutecznego mechanizmu zapewnienia płynności uczestnikom Systemu Ochrony, dlatego też zdecydowano, że musi on mieć pokrycie w instrumentach o wysokiej płynności, tj. dłużnych papierach wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski oraz w aktywach przyjmowanych przez NBP, jako zabezpieczenie kredytu lombardowego. Bankom, które przystąpiły do Systemu Ochrony, konstrukcja ta gwarantuje, że w przypadku wystąpienia zagrożenia utraty bieżącej płynności, możliwe będzie na mocy decyzji Zarządu Spółdzielni Systemu Ochrony niezwłoczne, tj. w ciągu 24 godzin, wypłacenie uczestnikowi Systemu Ochrony kwoty stanowiącej równowartość depozytu obowiązkowego złożonego przez tego uczestnika. Na koniec grudnia 2018 r. depozyt obowiązkowy wpłacony przez 308 banków spółdzielczych ukształtował się na poziomie 5,5 mld zł.

Ważnym mechanizmem pomocowym w Systemie Ochrony jest Fundusz Zabezpieczający, tworzony z wpłat środków objętych zwolnieniem z opłat na rzecz BFG oraz wkładów pieniężnych. Wysokość składek, płatnych kwartalnie, ustalana jest na podstawie kwot wyliczonych przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny, skorygowanych wskaźnikiem wynikającym z oceny punktowej ustalonej zgodnie z Umową Systemu. Dodatkowo, dla uzupełnienia przez uczestników Systemu Ochrony stanu środków Funduszu Zabezpieczającego do poziomu 1 % środków gwarantowanych klientom, wnoszone są wkłady pieniężne przez uczestników proporcjonalnie do ich ekspozycji na ryzyko.

Banki spółdzielcze, które przystąpiły do Spółdzielni Systemu Ochrony mogą ubiegać się o zwolnienie przez Komisję Nadzoru Finansowego z wymogów:

- 1) art. 113 ust. 1 Rozporządzenia CRR;
- 2) art. 412 oraz art. 414 Rozporządzenia CRR (w części odnoszącej się do art. 412);
- 3) odliczania posiadanych przez bank spółdzielczy udziałów kapitałowych w Banku BPS S.A. do celów funduszy własnych na zasadzie indywidualnej.

Powyższe zwolnienia pozwalają bankom spółdzielczym m.in. na stosowanie skonsolidowanego wskaźnika LCR w ramach Systemy Ochrony, niestosowania wag ryzyka w odniesieniu do ekspozycji wobec innych uczestników Systemu, z wyjątkiem ekspozycji stanowiących podstawę pozycji kapitału podstawowego Tier I, pozycji dodatkowych w Tier I oraz pozycji w Tier II, zgodnie z art. 113 ust. 7 Rozporządzenia, skutkujących uwolnieniem kapitałów pozwalających na rozwój z jednoczesnym zachowaniem określonych standardów bezpieczeństwa obowiązujących w Systemie Ochrony oraz zaliczania akcji emitowanych przez uczestnika Systemu Ochrony do funduszy własnych. Do końca 2018 r. stosowną zgodę KNF uzyskało 299 banków spółdzielczych.

Kolejnym ważnym elementem uczestnictwa w SOZ BPS jest brak obowiązku opracowywania przez banki indywidualnych planów naprawy, wynikający z Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 14 lipca 2016 r. w sprawie planu naprawy banku oraz grupowego planu naprawy, które weszło w życie w dniu 9 października 2016 r. Dla banków spółdzielczych – uczestników Systemu Ochrony Spółdzielnia przygotowała Grupowy Plan Naprawy, który uzyskał akceptację KNF decyzją z dnia 18.12.2018 r.

5.2. Fundusze pomocowe i pożyczki podporządkowane

W celu wsparcia utrzymania bezpieczeństwa działalności prowadzonej przez banki spółdzielcze, w strukturze Zrzeszenia funkcjonował Fundusz Pomocowy. Środki z niego pochodzące wspomagały działalność banków spółdzielczych w zakresie podtrzymania bieżącej płynności, wsparcia finansowego przeprowadzanych procesów łączeniowych i programów postępowania naprawczego oraz zwiększenia funduszy własnych banków spółdzielczych mającego na celu utrzymanie łącznego współczynnika kapitałowego na odpowiednim poziomie.

Bank BPS S.A. wraz z utworzeniem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, realizując zalecenia Komisji Nadzoru Finansowego rozpoczął proces wygaszania Funduszu Pomocowego. Od 31 grudnia 2015 r. zaprzestano udzielania zrzeszonym bankom spółdzielczym nowej pomocy finansowej oraz zwiększania stanu środków na rachunku tego Funduszu.

W 2018 r. decyzją Rady Zrzeszenia ponownie została zmniejszona wysokość odpisu na Fundusz Pomocowy. Wskaźnik partycypacji członków Zrzeszenia w tym Funduszu obniżono z 0,05 % do 0,02 % stanu depozytów, od których naliczana jest rezerwa obowiązkowa. Po spłacie pożyczki zgromadzone środki są sukcesywnie zwracane bankom spółdzielczym. Kwota funkcjonujących pożyczek z Funduszu Pomocowego według stanu na 31.12.2018 r. wyniosła 246,0 mln zł i obejmowała 49 pożyczek podporządkowanych.

W sierpniu 2018 r. spłacona została ostatnia pożyczka podporządkowana udzielona ze środków własnych Banku BPS.S.A. w kwocie 2,2 mln zł.

Tabela 2. Fundusze pomocowe oraz pożyczki udzielone bankom spółdzielczym (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Fundusz Pomocowy	332 282	253 282	-79 000	76,2%
Wykorzystanie środków Funduszu Pomocowego:	303 720	245 970	57 750	81,0%
- pożyczki podporządkowane	303 720	245 970	-57 750	81,0%
Pożyczki podporządkowane udziel. ze środków własnych Banku:	2 200	0	-2 200	0,0%
- dla niezrzeszonych banków spółdzielczych	2 200	0	-2 200	0,0%

5.3. Kredyty konsorcjalne z udziałem banków spółdzielczych

Bank BPS S.A. współpracuje z bankami spółdzielczymi w zakresie udzielania kredytów w konsorcjach, wspierając tym samym ich aktywność kredytową oraz dywersyfikując ryzyko, co pozwala między innymi na finansowanie dodatkowych przedsięwzięć oraz na wykorzystanie nadpłynności banków spółdzielczych w celu zwiększenia ich rentowności. Wpływ na bezpieczny rozwój portfela kredytów konsorcjalnych Banku ma przede wszystkim znajomość rynku lokalnego przez banki spółdzielcze oraz ich doświadczenie w kredytowaniu wybranych klientów.

Na koniec 2018 r. bilansowy stan kredytów konsorcjalnych ukształtował się na poziomie 2,0 mld zł i w porównaniu do wartości odnotowanej na koniec 2017 r. zwiększył się o 71,4 mln zł. W ewidencji pozabilansowej odnotowano kwotę 254,4 mln zł, tj. niemal dwukrotnie wyższą niż przed rokiem.

Tabela 3. Należności kredytowe udzielone w konsorcjach z bankami spółdzielczymi* (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Zaangażowanie bilansowe	1 879 731	1 951 171	71 440	103,8%
Zaangażowanie pozabilansowe	129 389	254 411	125 022	196,6%
Razem	2 009 120	2 205 582	196 462	109,8%

* Dane zarządcze Banku

5.4. Realizacja rozliczeń

W ramach działalności zrzeszeniowej Bank prowadzi obsługę elektronicznych rozliczeń pieniężnych, krajowych oraz zagranicznych.

Według stanu na 31 grudnia 2018 r. Centrum Rozliczeń Elektronicznych (CRE) Banku, w zakresie rozrachunków międzybankowych i międzyoddziałowych, obsługiwało rozliczenia 612 jednostek banków spółdzielczych i 34 jednostki Banku BPS S.A. oraz odpowiadało za poprawność i terminowość przeprowadzanych rozliczeń.

W ramach projektu wdrożenia w Zrzeszeniu BPS Payment HUB, w 2018 r. rozpoczęto prace nad kolejnym modułem rozliczeniowym systemu Multicentaur–Elixir. Moduł ten ma zastąpić eksploatowane dotychczas systemy, tj. SetBS, Multicomp oraz aplikację Elixir-OK. Elixir jest aplikacją przeglądarkową skupiającą funkcjonalność trzech ww. systemów. Multicentaur–Elixir wzbogacony został o dodatkowe funkcjonalności dla banków spółdzielczych, takie jak obsługa komunikatów informacyjnych, wewnętrzne polecenie zapłaty oraz możliwość wycofania się z przetwarzania pojedynczych komunikatów. Zaimplementowana została wielopoziomowość procesów, pozwalająca na jednoczesne przetwarzanie komunikatów dedykowanych dla różnych typów rozliczeń. Oznacza to, iż jednocześnie można przetwarzać komunikaty międzybankowe i wewnętrzne oraz wychodzące i przychodzące, co wpływa na maksymalną optymalizację przetwarzania oraz szybszą realizację zleceń, w szczególności wewnętrznych realizowanych pomiędzy bankami spółdzielczymi.

W 2018 r. za pośrednictwem Elixir zrealizowano łącznie 202,2 mln szt. zleceń (120,9 mln szt. wysłanych oraz 81,3 mln szt. otrzymanych), z tego zlecenia banków spółdzielczych stanowiły 95,6 %. Dodatkowo, rozliczono blisko 100 tys. szt. zleceń w systemie ExpressElixir (tj. ponad dwukrotnie więcej niż przed rokiem) oraz 231,3 tys. szt. zleceń w systemie Sorbnet.

W ubiegłym roku realizowano również transakcje w obrocie dewizowym. Korzystne warunki cenowe oraz dostępność wielu rodzajów rozliczeń walutowych, spowodowały wzrost zainteresowania klientów przeprowadzaniem transakcji międzynarodowych. Mogli oni w szybki i tani sposób dokonywać transferu środków dewizowych do kontrahentów na całym świecie. W 2018 r. zrealizowano 730,7 tys. szt. przekazów eksportowych oraz 209,9 tys. szt. przekazów importowych. W porównaniu do ilości odnotowanych w roku poprzednim uległy one zwiększeniu odpowiednio o 14,3 % i o 19,1 %.

Implementacja ustawy o usługach płatniczych w Polsce dała podwaliny prawne dla realizacji przekazów SEPA. W przypadku zleceń wpływających do Banku w 2018 r. było to 715,1 tys. szt. (wzrost r./r. o 11,3 %), natomiast w zakresie przekazów wychodzących było to 177,4 tys. szt. (wzrost r./r. o 10,9 %). Przekazy SEPA stały się najpopularniejszym typem rozliczeń dewizowych i stanowiły 96 % wszystkich zleceń nominowanych w EUR.

W grudniu 2017 r. uruchomiono produkcyjnie nowy system do rozliczeń dewizowych MultiCentaur. System ten dzięki zastosowaniu nowoczesnych rozwiązań, kompleksowo obsługuje zlecenia walutowe Banku oraz zrzeszonych i współpracujących banków spółdzielczych. W 2018 r. system MultiCentaur został dostosowany do obligatoryjnych zmian wprowadzonych przez ustawę o usługach płatniczych, a także SWIFT i KIR.

5.5. Karty bankowe i bankomaty

Oferta Banku w zakresie usług kartowych zawiera pełen wachlarz produktów. Należą do niej wydawnictwo i obsługa kart płatniczych, obsługa i rozliczanie bankomatów oraz instalacja, obsługa i rozliczanie terminali POS oferowane we współpracy z IT Card S.A. Usługi te należą do najnowocześniejszych na rynku. Oferta kart płatniczych obejmuje karty debetowe i kredytowe rozliczane w walucie PLN, jak również debetowe rozliczane w walucie EUR, w wariantach dla klientów indywidualnych, jak i instytucjonalnych, w tym karty w technologii bezstykowej Visa payWave, MasterCard PayPass oraz Naklejka Zbliżeniowa Visa. Wszystkie karty umożliwiają dokonywanie transakcji w bankomatach, terminalach POS oraz w Internecie. Większość kart (z wyjątkiem Produktu Podstawowego i Naklejki Zbliżeniowej) może być dodana do aplikacji Google Pay, za pomocą której realizuje się płatności mobilne. Transakcje wykonywane za pomocą kart w Internecie są chronione zabezpieczeniem 3D Secure w postaci kodu SMS. W Kartosferze zarejestrowanych jest 195 tys. użytkowników, którzy uruchomili zabezpieczenie 3D Secure dla 130 tys. kart.

Bank w roli Agenta Rozliczeniowego we współpracy z IT Card S.A. oferuje terminale POS akceptujące karty tradycyjne oraz zbliżeniowe, a także umożliwiające realizowanie transakcji cashback. Bankomaty oraz terminale POS obsługują również transakcje BLIK. Terminale oferowane klientom biorą udział w programie Polska Bezgotówkowa na preferencyjnych warunkach.

Liczba wydanych w Grupie BPS aktywnych kart płatniczych na koniec 2018 r. wyniosła 980,6 tys. szt., z tego karty Banku BPS S.A. stanowiły 32,4 tys. szt., natomiast karty banków spółdzielczych 948,2 tys. szt.

Tabela 4. Ilość kart w Zrzeszeniu BPS (w szt.)

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 2018-2017
Banki spółdzielcze, w tym:	915 586	948 224	32 638
karty debetowe	908 419	941 312	32 893
karty kredytowe	7 167	6 912	-255
Bank BPS S.A., w tym:	36 085	32 418	-3 667
karty debetowe	33 438	28 445	-4 993
karty kredytowe	2 647	3 973	1 326
Razem Zrzeszenie BPS, w tym:	951 671	980 642	28 971
karty debetowe	941 857	969 757	27 900
karty kredytowe	9 814	10 885	1 071

Według stanu na 31.12.2018 r. funkcjonowało 2,3 tys. szt. bankomatów, podczas gdy przed rokiem było ich 13 mniej. W placówkach Banku zainstalowane są bankomaty sieci Planet Cash. Sieć bankomatów Zrzeszenia BPS jest 3-cią pod względem liczebności siecią bankomatów na rynku polskim. Urządzenia są stopniowo doposażane w czytniki kart do wypłat zbliżeniowych. Nowo instalowane urządzenia to coraz częściej recyklery, tj. urządzenia wydające gotówkę pochodzącą z wpłat klientów.

Na koniec 2018 r. w Zrzeszeniu BPS funkcjonowało ponad 12 tys. terminali POS służących do obsługi transakcji bezgotówkowych oraz 468 terminali POS w placówkach bankowych, umożliwiających realizację transakcji wypłaty gotówki (Cash Advance). Liczba terminali spadła znacząco w 2018 r. ze względu na odejście jednej z sieci POS (Kolporter) do innego Agenta Rozliczeniowego. Pomimo przystąpienia Zrzeszenia BPS do Programu Polska Bezgotówkowa, nie udało się skompensować tego spadku (banki spółdzielcze w ramach Programu Polska Bezgotówkowa pozyskują miesięcznie ok. 300 nowych terminali).

Tabela 5. Ilość bankomatów i terminali (w szt.)

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 2018-2017
Bankomaty	2 280	2 293	13
Terminale POS	26 313	12 125	-14 188
Terminale Cash Advance	476	468	-8

Wraz ze wzrostem liczby wydanych kart, obsługiwanych bankomatów i terminali POS dostępnych w kraju i za granicą, jak również komfortu wykonywania transakcji poprzez tryb zbliżeniowy - nastąpił przyrost realizowanych transakcji. Klienci posiadający karty Grupy BPS w 2018 r. zrealizowali 110,4 mln szt. transakcji na kwotę 22,3 mld zł. Utrzymanie trendu wzrostowego pod względem ilości i wartości transakcji potwierdza, stały wzrost biznesu kartowego, niezależnie od wahań liczby kart.

Tabela 6. Ilość i wartość transakcji zrealizowanych kartami w Zrzeszeniu BPS

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 2018-2017
Liczba zrealizowanych transakcji (mln szt.)	94,6	110,4	15,8
Wartość transakcji (mld zł)	20,3	22,3	2,0

5.6. Inne usługi świadczone dla banków spółdzielczych

W 2018 r. Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. kontynuował świadczenie odpłatnych usług na rzecz zrzeszonych banków spółdzielczych, m.in. w zakresie kontroli wewnętrznej instytucjonalnej oraz kontroli bezpieczeństwa informacji. Ponadto, Bank wspomagał banki spółdzielcze w zakresie zarządzania ryzykiem: stopy procentowej, walutowym, płynności, a także wyceny dłużnych papierów wartościowych.

Tabela 7. Przychody z tytułu odpłatnych usług świadczonych bankom spółdzielczym (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2017	2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Przychody ogółem, z tego z tytułu:	2 445	2 711	266	110,9%
- instytucjonalnej kontroli wewnętrznej	1 668	1 748	80	104,8%
- kontroli bezpieczeństwa informacji	168	344	176	204,8%
- wspomagania zarządzania ryzykiem	609	619	10	101,6%

Przychody Banku z tytułu świadczenia powyższych usług w 2018 r. wyniosły 2,7 mln zł i w porównaniu do wielkości odnotowanej przed rokiem zwiększyły się o 0,3 mln zł. Było to głównie rezultatem uzyskania wyższych niż w 2017 r. przychodów z tytułu kontroli bezpieczeństwa informacji, w efekcie zmiany ceny świadczonej usługi w zakresie wykonywania powyższej kontroli.

VI. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI FINANSOWYMI

W 2018 r. działania Banku koncentrowały się na poszerzaniu bądź kontynuacji współpracy z:

- 1) Bankiem Gospodarstwa Krajowego, m.in. w zakresie:
 - a) gwarancji w ramach Krajowego Funduszu Gwarancyjnego – 29 czerwca 2018 r. podpisano umowę portfelowej linii gwarancyjnej de minimis PLD-KFG oraz 17 grudnia 2018 r. Aneks nr 1 do przedmiotowej gwarancji. Dodatkowo, w 2018 r. zawarto 59 Porozumień z bankami spółdzielczymi o współpracy w powyższym zakresie,
 - b) gwarancji PLD – w 2018 r. podpisano 3 Aneksy umowy portfelowej linii gwarancyjnej de minimis oraz 3 Porozumienia o współpracy z bankami spółdzielczymi,
 - c) gwarancji FG POIR (Fundusz Gwarancyjny Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój) – w 2018 r. podpisano 4 Aneksy umowy oraz 7 Porozumień o współpracy z bankami spółdzielczymi,
 - d) gwarancji COSME – w 2018 r. podpisano 4 Aneksy do umowy portfelowej linii gwarancyjnej z regwarancją udzielaną przez Europejski Fundusz Inwestycyjny w ramach jednego z programów ramowych UE pn. "Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorców i MŚP (COSME) 2014-2020". W 2018 r. zostało zawartych 7 Porozumień o współpracy z BS w powyższym zakresie,
 - e) gwarancji PES – wdrożono umowę o współpracy w ramach Funduszu Gwarancyjnego dla Podmiotów Ekonomii Społecznej PES (tj. organizacji realizujących cele społeczne, takich jak: fundacji, stowarzyszeń, spółdzielni). Zrzeszone banki spółdzielcze mogą udzielać tym podmiotom kredytów zabezpieczonych z powołanego w BGK Funduszu Gwarancyjnego dla PES;
- 2) Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – w zakresie wprowadzenia zmian do Umowy z dnia 25.03.2015 r. z późn. zm., w zakresie kredytów preferencyjnych z dopłatami do odsetek;

- 3) Grupą MAK Investments – w zakresie budowy Portalu Ubezpieczeniowego dla Zrzeszenia BPS, oferującego klientom zunifikowaną kompleksową ofertę ubezpieczeniową wielu zakładów ubezpieczeń. Portal został przygotowany przez Agencję Konsultant (Grupa MAK) i zawiera uzgodnioną ofertę dla klientów detalicznych w zakresie ubezpieczeń komunikacyjnych, nieruchomości i na życie;
- 4) Planet Pay Sp. z o.o. – w zakresie pozyskiwania punktów handlowo-usługowych do sieci terminali POS Planet Pay, gdzie akceptantem może być zarówno przedsiębiorca, jak i podmioty sektora publicznego (JST). Sprzedaż terminali POS odbywa się również w ramach Programu Wsparcia Obrotu Bezgotówkowego - Polska Bezgotówkowa;
- 5) Diners Club Polska Sp. z o.o. – w zakresie promowania i pośredniczenia w sprzedaży kart ze znakiem organizacji Diners Club International. Produkt kierowany jest do klientów indywidualnych i instytucjonalnych, którzy aktywnie korzystają z kart płatniczych za granicą. Oferowane produkty zapewniają atrakcyjne warunki cenowe produktów kredytowych, jak również korzyści, które nie posiadają inne produkty kartowe, takie jak:
 - korzystanie z usług linii lotniczych,
 - ochrona ubezpieczeniowa,
 - pakiet usług ekskluzywnych, np. wstęp do salonów Diners Club w międzynarodowych portach lotniczych, przejścia Fast Track;
- 6) Google LLC – w zakresie uruchomienia płatności mobilnych dla smartfonów z Androidem za pośrednictwem Google Pay. W pierwszym etapie były to płatności w aplikacji mobilnej i zbliżeniowe w terminalach POS, natomiast aktualnie dostępna jest opcja „zapłać z Google Pay” podczas klasycznych zakupów w Internecie;
- 7) Apple Inc. – w zakresie uruchomienia płatności za pośrednictwem Apple Pay;
- 8) Mastercard Europe S.A. – w zakresie realizacji konkursu sprzedażowego „Wyprawa Mastercard” oraz wspólnie z Fundacją Rozwoju Bankowości Spółdzielczej w zakresie szkoleń sprzedażowych dotyczących akwizycji kart;
- 9) BPS Leasing S.A. i BPS Faktor S.A. – w zakresie polecenia przez Bank produktów leasingowych i faktoringowych.

VII. WSPÓŁPRACA Z PODMIOTAMI ZALEŻNYMI BANKU

Bank w 2018 r. kontynuował współpracę ze spółkami zależnymi, które zapewniały kompleksową obsługę i dostęp do wystandaryzowanych produktów finansowych, zarówno dla klientów Banku, jak i zrzeszonych banków spółdzielczych. Należały do nich m.in.:

- 1) Dom Maklerski Banku BPS S.A. – oferuje usługi w zakresie wykonywania zleceń na regulowanym rynku giełdowym, prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie, na rynku Catalyst oraz New Connect. W 2018 r. Spółka prowadziła swoją działalność poprzez sieć 6 Punktów Usług Maklerskich i za pośrednictwem Agenta Firmy Inwestycyjnej (Bank BPS), gdzie Bank występuje w roli oferującego produkty Domu Maklerskiego, a faktyczne czynności maklerskie wykonuje DM, do którego trafiają zlecenia. Na dzień 31.12.2018 r. DM prowadził łącznie 4 682 rachunki papierów wartościowych;
- 2) BPS TFI S.A. – zajmuje się tworzeniem otwartych i zamkniętych funduszy inwestycyjnych oraz ich zarządzaniem. Ponadto, Spółka oferuje szeroki zakres funduszy inwestycyjnych różnych klas aktywów, programy systematycznego inwestowania i usługi z zakresu zarządzania portfelami – „Asset Management”.

W 2018 r. Spółka kontynuowała prowadzenie Pracowniczych Programów Emerytalnych oraz wprowadziła do sprzedaży nowe produkty oszczędnościowe – Indywidualne Konta Emerytalne (IKE) i Indywidualne Konta Zabezpieczenia Emerytalnego (IKZE)”;

- 3) BPS Leasing S.A. – świadczy kompleksowe usługi leasingu środków trwałych dla klientów Grupy Kapitałowej Banku BPS i zrzeszonych banków spółdzielczych. Spółka w 2018 r. rozwijała klasyczny model biznesowy oparty na finansowaniu transakcji kredytem celowym oraz kontynuowała współpracę w zakresie akwizycji i refinansowania transakcji leasingowych z Bankiem BPS S.A. i wybranymi bankami spółdzielczymi w oparciu o sprzedaż wierzytelności leasingowych. Na koniec ubiegłego roku Spółka posiadała 110 podpisanych umów o współpracę z bankami spółdzielczymi;
- 4) BPS Faktor S.A. – świadczy usługi faktoringowe dla klientów Banku oraz zrzeszonych banków spółdzielczych. Oferta produktowa Spółki obejmuje finansowanie w ramach faktoringu z regresem (niepełnego), faktoringu bez regresu (pełnego) oraz faktoringu odwrotnego (finansowanie dostaw). Dodatkowo, Spółka zapewnia klientom usługi monitorowania i administrowania należnościami, jak również dochodzenie roszczeń. W 2018 r. nawiązano współpracę z 3 bankami spółdzielczymi oraz zmieniono warunki w przypadku 15 aktualnie zawartych umów;
- 5) BPS Nieruchomości Sp. z o.o. – Spółka powołana do obsługi administracyjnej, zarządzania majątkiem Banku BPS S.A., podmiotów z Grupy BPS oraz innych podmiotów zewnętrznych. W 2018 r. Spółka zajmowała się wynajmem, zarządzaniem oraz bieżącym utrzymaniem 4 nieruchomości oraz świadczyła usługi dotyczące przedsięwzięć deweloperskich i inspekcji budowlanych na rzecz banków spółdzielczych;
- 6) BPS Grzybowska 81 Sp. z o.o. – Spółka celowa, której głównym zadaniem jest świadczenie usług najmu pomieszczeń oraz wyposażenia dla Banku BPS S.A. oraz Spółek z Grupy Kapitałowej BPS;
- 7) IT BPS Sp. z o.o. – jest producentem i integratorem rozwiązań informatycznych obsługujących instytucje z sektora bankowego, administruje systemami informatycznymi Banku BPS i banków spółdzielczych oraz nadzoruje prace i rozwój infrastruktury technicznej w całym Zrzeszeniu. Podmiot wdraża oprogramowania i aplikacje, świadczy usługi szkoleniowe i konsultingowe, buduje i integruje zarówno sieci lokalne, jak i rozległe sieci komputerowe, dostarcza i instaluje sprzęt komputerowy. Spółka opracowuje rozwiązania IT dla podmiotów z Grupy Kapitałowej Banku BPS i banków spółdzielczych oraz zapewnia niezbędne systemy informatyczne;
- 8) BPS Doradztwo S.A. w likwidacji – spółka nie prowadzi działalności i została postawiona w stan likwidacji w 2018 roku;
- 9) Veni S.A. – powołana w celu restrukturyzacji majątku jednego z kredytobiorców Banku; Spółka wydzierżawiła zorganizowaną część przedsiębiorstwa podmiotowi branżowemu;
- 10) ABC Finanse S.A. – powołana w celu obrotu wierzytelnościami trudnymi.

We wrześniu 2018 r. nastąpiło wykreślenie Spółki BS Leasing S.A. z KRS.

VIII. DZIAŁALNOŚĆ HANDLOWA BANKU

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. prowadzi niekonkurencyjną wobec zrzeszonych banków spółdzielczych działalność komercyjną poprzez sieć liczącą 34 placówki sprzedażowe na terenie kraju. Szeroka i różnorodna

oferta produktowa Banku dostosowywana jest na bieżąco do preferencji i potrzeb klientów - obejmuje produkty związane z oszczędzaniem i inwestowaniem, a także zapewnia wachlarz usług dodatkowych. W swojej działalności Bank stosuje podział klientów na następujące segmenty rynkowe:

- 1) bankowość detaliczną;
 - 2) biznes, w tym jednostki samorządu terytorialnego;
 - 3) agrobiznes;
 - 4) wspólnoty mieszkaniowe,
- którym oferuje dostosowaną do ich potrzeb ofertę produktową.

8.1. Oferta produktowa Banku

Segment bankowości detalicznej

Oferta depozytowa

W swojej ofercie dla klientów detalicznych Bank posiada pełną gamę produktów oszczędnościowych, rozliczeniowych oraz kart płatniczych. Klientom tym proponuje się m.in.:

- 1) wygodneKonto – które łączy zalety obsługi rachunku bankowego przez Internet z tradycyjną obsługą w oddziale, dzięki czemu daje swobodę decyzji dotyczących użytkowania konta;
- 2) talentKonto – unikalny na rynku zestaw produktów i usług skierowany do dzieci i młodzieży do lat 18, który przygotowuje do pierwszych kontaktów ze światem finansów oraz uczy zarządzania własnymi oszczędnościami. Zawiera on rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy oraz oszczędnościowy, a młodzieży powyżej 13 roku życia umożliwia korzystanie z nowoczesnej bankowości internetowej oraz karty debetowej z funkcjonalnością zbliżeniową;
- 3) IKonto – rachunek skierowany do studentów i osób, które cenią wygodę obsługi rachunku bankowego przez Internet. Pozwala swobodnie korzystać z nowoczesnego systemu bankowości internetowej e25;
- 4) VIPKonto – rachunek dla osób korzystających z indywidualnych rozwiązań. W ramach jednej opłaty za konto klient otrzymuje szeroki zakres produktów i usług, może korzystać z bezpłatnych wypłat z bankomatów w kraju i na świecie oraz automatycznie lokować środki na atrakcyjnie oprocentowanej lokacie nocnej;
- 5) Podstawowy Rachunek Płatniczy – specjalny rachunek ROR przeznaczony dla klientów, którzy nie posiadają rachunku ROR w żadnym banku w momencie jego otwierania. Rachunek prowadzony jest nieodpłatnie i umożliwia dostęp do systemu bankowości elektronicznej Banku oraz karty debetowej dostępnej tylko dla Posiadacza rachunku z opcją 5 bezpłatnych wypłat w każdym bankomacie;
- 6) POL-IKE – idealne rozwiązanie dla klientów, którzy już teraz myślą o zabezpieczeniu swojej przyszłości na emeryturze. Indywidualne Konto Emerytalne daje możliwość długoterminowego odkładania pieniędzy, a dzięki zwolnieniu zysków z podatku dochodowego, pozwala osiągnąć wyższy zysk niż z innych form oszczędzania;
- 7) Rachunek walutowy – idealne rozwiązanie dla klientów pracujących za granicą, zarabiających w walucie wymiennej lub często podróżujących poza granice kraju. Rachunek umożliwia gromadzenie środków, a także przeprowadzanie rozliczeń w walucie. Zapewnia wygodę oraz bezpieczeństwo operacji na koncie.

Uzupełnieniem powyższej oferty jest rachunek oszczędnościowy (Pol-efekt), dający możliwość deponowania środków na wysoko oprocentowanym rachunku oraz swobodę ich wybierania bez utraty odsetek.

Bank oferuje również swoim klientom lokaty, takie jak:

- 1) Lokata 365 – atrakcyjnie oprocentowana, wygodna lokata odnawialna umożliwiająca zdeponowanie środków na indywidualnie określonej liczbie dni;
- 2) Lokata Progres 10 – lokata o progresywnie wzrastającym oprocentowaniu.

Dodatkowo, za pośrednictwem spółek zależnych BPS TFI S.A. i Domu Maklerskiego Banku BPS S.A., Bank proponuje swoim klientom bogatą ofertę produktów rynku kapitałowego, tj. szeroki wybór funduszy inwestycyjnych różnych klas aktywów, programy systematycznego inwestowania oraz usługi z zakresu zarządzania portfelami – „Asset Management” oraz innych alternatywnych form inwestowania.

Oferta kredytowa

Bank BPS S.A. posiada w swojej ofercie szeroką gamę produktów kredytowych, takich jak:

- 1) Kredyt Mój Dom, przeznaczony na finansowanie zakupu nieruchomości na rynku pierwotnym i wtórnym oraz celów powiązanych z nieruchomością, jak remont, wykończenie, modernizacja czy zakup pomieszczeń gospodarczych. W ramach kredytu klient może skorzystać z finansowania kosztów na poziomie 90 % LTV z okresem kredytowania wynoszącym do 30 lat;
- 2) Kredyt konsolidacyjny, który umożliwia konsolidację kredytów zabezpieczonych hipotecznie oraz kredytów konsumpcyjnych. Wysokość kredytu w przypadku finansowania m.in. kredytu zabezpieczonego hipotecznie wynosi 80 % LTV z okresem kredytowania do 25 lat;
- 3) Uniwersalny kredyt hipoteczny, który przeznaczony jest na dowolny cel. Główną zaletą kredytu jest brak konieczności rozliczenia wykorzystania kredytu oraz wysoka kwota uzależniona od wysokości zabezpieczenia hipotecznego. Maksymalny poziom kredytu wynosi 60 % LTV i okres kredytowania do 15 lat. Wysokość oprocentowania jest konkurencyjna w stosunku do kredytów konsumpcyjnych;
- 4) Bezpieczna Gotówka, która przeznaczona jest na dowolny cel. Charakteryzuje się korzystnym oprocentowaniem w porównaniu do wielu ofert banków komercyjnych. Kredyt może być udzielony bez dodatkowego zabezpieczenia do kwoty 100 000 zł z okresem kredytowania wynoszącym do 8 lat;
- 5) Kredyt odnawialny w ROR, który udzielany jest posiadaczom rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych z regularnymi wpływami. Wysokość kredytu zależna jest od długości okresu posiadania rachunku oraz wysokości wpływów. Maksymalna kwota kredytu wynosi 80 tys. zł. W okresie korzystania z kredytu klient może spłacać wyłącznie odsetki od wykorzystanego limitu kredytu w ROR;
- 6) Kredyt studencki, który skierowany jest do studentów wszystkich poziomów studiów (studia licencjackie, magisterskie, doktoranckie), z przeznaczeniem na pokrycie kosztów studiów. Kredyt związany jest z dofinansowaniem do odsetek dla klientów z niskim poziomem dochodów przez BGK lub ARiMR. Przez okres studiów oraz 2 lata po ich ukończeniu klient opłaca jedynie część kosztów odsetkowych, następnie długość okresu spłaty uzależniona jest od długości okresu wykorzystania środków z kredytu i wynosi nie mniej niż okres pobierania środków z kredytu. Klienci znajdujący się na liście najlepszych studentów oraz dokumentujący złą sytuację finansową mogą ubiegać się o umorzenie kredytu (w przypadku klientów o trudnej sytuacji finansowej o umorzeniu decyduje Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego);
- 7) Kredyt inwestycyjny, który przeznaczony jest na sfinansowanie zakupu na rynku wtórnym papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu zorganizowanego, na nabycie papierów wartościowych w związku z realizacją prawa pierwszeństwa w objęciu akcji nowej emisji oraz na spłatę zadłużenia z tytułu zakupu poprzez DM papierów wartościowych na warunkach odroczonego terminu zapłaty.

Oferta kredytów hipotecznych wsparta jest promocją cenową związaną z zakupem dodatkowych produktów. Od 2 lat kredyty hipoteczne Banku BPS S.A. znajdują się w czołówkach niezależnych rankingów i wpływają pozytywnie na osiąganie celów sprzedażowych i przychodowych. Ponadto, w 2018 r. uruchomiony został dodatkowy kanał sprzedaży kredytów hipotecznych, w efekcie zawartej umowy o współpracy z ogólnopolską firmą pośrednictwa finansowego ANG Spółdzielnia z siedzibą w Warszawie. Jest to organizacja współpracująca z grupą 190 spółdzielców i ponad 500 pośredników. Partnerami biznesowymi ANG są wszystkie najważniejsze instytucje finansowe w Polsce. Współpraca dotyczy kredytów hipotecznych Mój Dom, dostępnych zarówno w ofercie standardowej jak i promocyjnej,

W ramach wsparcia sprzedaży kredytów konsumpcyjnych Bank wprowadził i kontynuował w 2018 r. akcję promocyjną bazującą na decyzjach pre-approved pod nazwą „Szybki kredyt bez zaświadczeń”. Oferta skierowana jest do stałych klientów Banku, którzy systematycznie zasilają rachunek ROR lub którym został udzielony kredyt hipoteczny i spełniają kryteria związane ze zdolnością i wiarygodnością kredytową. Akcja pozwala zwiększyć współczynnik uproduktowania klientów oraz zwiększenia przychodów związanych z relacją z klientem.

W ramach akcji promocyjnych Bank wprowadza akcje promujące karty kredytowe i debetowe celem zwiększenia portfela użytkowników kart oraz poziomu przychodów związanych z posiadaniem i użytkowaniem kart.

Dodatkowo, w 2018 r. wprowadzono możliwość składania wniosków o świadczenie Dobry Start w ramach bankowości internetowej Banku.

Segment bankowości biznesowej

Oferta depozytowa

Dla mikro, małych i średnich firm przygotowana jest oferta dopasowana do segmentu wykonywanej działalności i jej specyfiki:

- 1) Startkonto – dla energicznie rozpoczynających działalność gospodarczą niezależnie od formy prowadzonej księgowości;
- 2) Profitkonto – dla przedsiębiorczych, którzy chcą ponosić niskie koszty obsługi konta;
- 3) Premiumkonto – dla profesjonalistów, potrzebujących konta indywidualnie dopasowanego do charakteru wykonywanej działalności.

Dodatkowo, w ofercie znajdują się również rachunki pomocnicze umożliwiające wydzielenie środków na określone cele np. składki ZUS lub płace. Rachunki te prowadzone są zarówno w złotych, jak i w walutach wymiennalnych (EUR, USD, GBP).

Ponadto, zgodnie z ustawą z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw wprowadzającą mechanizm podzielonej płatności (ang. Split Payment), począwszy od dnia 01.07.2018 r. Bank otwiera i prowadzi dla każdego przedsiębiorcy posiadającego rachunek rozliczeniowy w PLN, specjalny rachunek bankowy – tzw. Rachunek VAT.

W ramach rachunków powierniczych swoim klientom Bank proponuje:

- 1) Rachunek powierniczy – który zabezpiecza środki finansowe w transakcjach między kontrahentami. Służy do gromadzenia środków pieniężnych powierzonych posiadaczowi rachunku przez osobę trzecią na podstawie odrębnej umowy. Zgromadzone środki mogą zostać wypłacone posiadaczowi rachunku w momencie spełnienia warunków określonych w umowie rachunku powierniczego;

- 2) Zamknięty mieszkaniowy rachunek powierniczy – to rachunek należący do dewelopera, który zasila nabywcę na cele określone w umowie deweloperskiej. Wypłata środków deweloperowi następuje jednorazowo, po przeniesieniu na nabywcę prawa własności lokalu mieszkalnego lub domu;
- 3) Otwarty mieszkaniowy rachunek powierniczy – to rachunek należący do dewelopera, służący gromadzeniu pieniędzy wpłacanych przez nabywcę na cele określone w umowie deweloperskiej. Wypłata środków z rachunku następuje w transzach zgodnych z harmonogramem. Każdorazowa wypłata pieniędzy wymaga stwierdzenia przez Bank zakończenia realizacji danego etapu prac.

W ramach produktów oszczędnościowych oferowanych klientom biznesowym dostępne są między innymi:

- 1) Rachunek Lokacyjny – rachunek, dzięki któremu w wygodny i efektywny sposób można oszczędzać pieniądze. Daje możliwość wpłaty w dowolnej kwocie i czasie oraz wypłaty bez utraty odsetek;
- 2) Lokata 365 – wygodna lokata odnawialna umożliwiająca zdeponowanie środków na indywidualnie określoną liczbę dni;
- 3) Lokata O/N – jednodniowa lokata, na którą przeksięgowywane są automatycznie salda środków pieniężnych stanowiące nadwyżki na rachunkach rozliczeniowych.

Oferta kredytowa

Oferta produktów kredytowych przeznaczonych dla klientów biznesowych zawiera m.in.:

- 1) Kredyt w rachunku bieżącym MIKRO – uproszczony kredyt odnawialny przeznaczony dla klientów, których przychody z tytułu prowadzonej działalności nie przekroczyły 5 mln zł i zaangażowanie kredytowe w Banku (wraz z wnioskowaną transakcją) nie przekracza 2 mln zł. Kredyt udzielany jest na 24 miesiące z możliwością odnowienia na kolejny okres bez konieczności spłaty zadłużenia;
- 2) Kredyt w rachunku bieżącym – odnawialny kredyt w rachunku bieżącym, przeznaczony na finansowanie bieżącej działalności firmy w sytuacji przejściowego braku środków własnych. Każda spłata części lub całości wykorzystanej kwoty kredytu powoduje podwyższenie wolnego salda do ponownego wykorzystania w całym okresie kredytowania. Kredyt udzielany jest na 24 miesiące z możliwością odnowienia na kolejny okres bez konieczności spłaty zadłużenia;
- 3) Kredyt obrotowy – kredyt w rachunku kredytowym, udzielany w PLN i walutach obcych (EUR, USD), przeznaczony na zakup majątku obrotowego (zapasów, środków do produkcji itp.), uruchamiany po przedstawieniu faktury. Okres kredytowania dostosowywany jest do potrzeb klienta (nawet do 36 m-cy);
- 4) Kredyt rewolwingowy – odnawialny kredyt obrotowy, ewidencjonowany w rachunku kredytowym. Jest formą finansowania, w której Bank określa maksymalny limit zadłużenia do wykorzystania;
- 5) Kredytowa linia hipoteczna – długoterminowy kredyt zabezpieczony hipotecznie, przeznaczony na finansowanie dowolnego celu, związanego z prowadzoną działalnością. Maksymalna kwota kredytu wynosi 5 mln zł lub 70 % wartości nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia. Klient otrzymuje możliwość korzystania z limitu kredytowego w formie kredytu odnawialnego przez okres 5 lat (po tym okresie kredyt podlega ratalnej spłacie). Maksymalny okres kredytowania to 15 lat;
- 6) Szybka inwestycja – uproszczony kredyt inwestycyjny, przeznaczony na finansowanie nakładów inwestycyjnych związanych z zakupem środków trwałych (maszyny, urządzenia, środki transportu czy nieruchomości). Kredyt udzielany jest do kwoty 1 mln zł z okresem kredytowania do 15 lat. Kredyt nie wymaga prognoz i biznesplanu;

- 7) Kredyt inwestycyjny – kredyt przeznaczony na realizację przedsięwzięć rozwojowych i przedsięwzięć inwestycyjnych związanych ze stworzeniem nowego lub powiększeniem istniejącego majątku trwałego firmy;
- 8) Kredyty pomostowe:
 - Kredyt pomostowy Unia Biznes – przeznaczony dla tych klientów, którzy w związku z realizacją projektów inwestycyjnych ubiegają się o dotacje z funduszy Unii Europejskiej (możliwość sfinansowania nawet do 100 % wartości przedsięwzięcia). Kredyt udzielany jest w kilku walutach, na okres do 15 lat;
 - Kredyt technologiczny – przeznaczony dla tych klientów Banku, którzy posiadając status mikro, małego lub średniego przedsiębiorstwa, będą realizować inwestycję technologiczną i będą ubiegać się o dotację w formie premii technologicznej przyznawanej przez Bank Gospodarstwa Krajowego;
- 9) Gwarancje i poręczenia. Bank udziela poręczeń, gwarancji, regwarancji, potwierdzeń gwarancji oraz podejmuje inne czynności z zakresu obsługi gwarancji wystawionych przez inne banki. W zależności od rodzaju zobowiązania Bank oferuje następujące rodzaje gwarancji:
 - gwarancja przetargowa (wadialna),
 - gwarancja zwrotu zaliczki,
 - gwarancja należytego wykonania umowy,
 - gwarancja spłaty kredytu,
 - gwarancja terminowej zapłaty (zabezpieczająca należności za zakupione towary i usługi),
 - gwarancja zapłaty rat leasingowych,
 - gwarancja stanowiąca zabezpieczenie akcyzowe,
 - gwarancja zabezpieczająca zapłatę długu celnego,
 - gwarancja zabezpieczająca wypłatę nagród osobom wygrywającym w ramach loterii,
 - gwarancja potwierdzająca posiadanie sytuacji finansowej zapewniającej podjęcie i prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie transportu drogowego,
 - gwarancja stanowiąca kaucję gwarancyjną zabezpieczającą kwoty podatku lub zaległości podatkowych w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa,
 - gwarancja zwrotu zaliczki z PROW 2014-2020 (Program Rozwoju Obszarów Wiejskich) oraz w zakresie mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej;
 - gwarancja w zakresie realizacji mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej;
- 10) Gwarancje BGK. Bank udziela kredytów z gwarancjami Banku Gospodarstwa Krajowego udzielanych w trybie portfelowym. W zależności od rodzaju Bank oferuje następujące rodzaje gwarancji:
 - gwarancja KFG,
 - gwarancja COSME,
 - gwarancja FG POIR (Biznesmax).

Bank posiada ofertę produktową zapewniającą kompleksową obsługę budżetów samorządów, zarówno dużych miast, jak i powiatów oraz małych gmin. Oferta obejmuje m.in. bieżące zarządzanie środkami finansowymi, produkty kredytowe, a także doradztwo w zakresie finansowania inwestycji.

Segment agrobiznesu

Oferta depozytowa dla klientów z segmentu agrobiznesu oparta jest na produktach oferowanych klientom mikro, małych i średnich firm, niemniej dostosowana jest do rodzaju i specyfiki wykonywanej działalności.

W ramach produktów kredytowych, oprócz standardowej oferty przeznaczonej dla klientów biznesowych, klientom z segmentu agrobiznesu Bank proponuje:

- 1) Kredyt AGRO – SKUP – kredyt obrotowy udzielany w ramach kredytu obrotowego/rewolwingowego w rachunku kredytowym, przeznaczony dla klientów, którzy prowadzą lub rozpoczynają prowadzenie działalności w zakresie skupu lub przechowywania płodów rolnych, produktów, półproduktów i odpadów z produkcji rolniczej oraz zakupu i przechowywania sezonowych nadwyżek produktów przemysłu rolno-spożywczego;
- 2) Kredyt szybka inwestycja AGRO – uproszczony kredyt inwestycyjny na finansowanie gospodarstw rolnych, może być przeznaczony na utworzenie nowego gospodarstwa rolnego, powiększenie gospodarstwa rolnego mającego powierzchnię ogólną co najmniej 1 ha, reorganizację już posiadanego gospodarstwa rolnego polegającą np. na wprowadzeniu nowej działalności produkcyjnej, specjalizacji produkcji, zwiększenia skali produkcji lub zamianie technologii produkcji, jak również na urządzenie gospodarstwa rolnego;
- 3) Kredyty preferencyjne z dopłatami ARiMR, tj.:
 - a) Kredyty z dopłatą do oprocentowania:
 - Linia Z – kredyt inwestycyjny przeznaczony na zakup użytków rolnych z dopłatami do oprocentowania w formie pomocy de minimis,
 - Linia RR – preferencyjna linia kredytowa przeznaczona dla gospodarstw rolnych, działów specjalnych produkcji rolnej i rybactwa śródlądowego na inwestycje w rolnictwie i rybactwie z dopłatami do oprocentowania,
 - Linia PR – preferencyjna linia kredytowa przeznaczona na inwestycje w przetwórstwie produktów rolnych, ryb, skorupiaków i mięczaków z dopłatami do oprocentowania,
 - Linia KSP – wprowadzona w 2018 r. nowa linia kredytów preferencyjnych obrotowych na zakup środków do produkcji rolnej z terminem ich udzielania do 31.12.2018 r.,
 - b) Kredyt z częściową spłatą kapitału – kredyt inwestycyjny na zakup użytków rolnych przez młodych rolników z dopłatą ARiMR do kapitału (tzw. linia MRcsk),
 - c) Kredyty kłękowe:
 - kredyt inwestycyjny dla dużych przedsiębiorstw, tzw. linia kredytowa DK01,
 - kredyt obrotowy dla dużych przedsiębiorstw, tzw. linia kredytowa DK02,
 - kredyt inwestycyjny w rachunku kredytowym dla mikro, małych lub średnich przedsiębiorstw, tzw. linia kredytowa K01;
 - kredyt obrotowy w rachunku kredytowym dla mikro, małych lub średnich przedsiębiorstw, tzw. linia kredytowa K02.

Segment wspólnot mieszkaniowych

Oprócz standardowej oferty rozliczeniowo-depozytowej, Bank wspólnotom mieszkaniowym proponuje m.in.: usługę identyfikacji przychodzących płatności masowych – polegającą na przetworzeniu, identyfikacji i konsolidacji płatności masowych kierowanych na rachunek bankowy klienta, do postaci jednego pliku

wynikowego. Plik wynikowy zawiera dane o płatnościach w formacie Elixir umożliwiającym automatyczne wczytanie do systemu finansowo - księgowego klienta.

Oferta kredytowa zawiera m.in.:

- 1) Kredyt Wspólny Remont – kredyt inwestycyjny przygotowany specjalnie dla wspólnot mieszkaniowych, przeznaczony na finansowanie i refinansowanie nakładów inwestycyjnych związanych z remontem i modernizacją nieruchomości wspólnej. Kredyt umożliwia finansowanie 100 % inwestycji na 20-letni okres kredytowania;
- 2) Kredyt Wspólny Remont z premią BGK – kredyt inwestycyjny przeznaczony na sfinansowanie przedsięwzięć:
 - a) termomodernizacyjnych w budynkach, lokalnych sieciach ciepłowniczych, lokalnych źródłach ciepła lub zmianę konwencjonalnych źródeł energii na źródła niekonwencjonalne,
 - b) remontowych w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych, których użytkowanie rozpoczęto przed 14 sierpnia 1961 r.

O konkurencyjności oferty produktowej Banku świadczą przyznane w 2018 r. liczne nagrody i wyróżnienia, tj.:

- 1) w styczniu:
 - oferta dla kredytu hipotecznego najlepsza w rankingu rp.pl,
 - rachunek oszczędnościowy Pol-Efekt w „TOP3” w rankingu Bankier.pl;
- 2) w maju – III miejsce dla Banku BPS S.A. w rankingu prowadzonym corocznie przez firmę konsultingową Martin & Jacob „Bank najlepszy dla rolnika”;
- 3) w listopadzie – dyplom uznania od Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej za wkład w budowę współpracy sektora publicznego i bankowego na rzecz rozwoju gospodarczego, w tym za aktywną współpracę w zakresie rozwoju oferty rynku finansowego dla gmin wiejskich.

Oferta kredytu hipotecznego Banku zajmowała również czołowe miejsca w przygotowywanym przez portal Bankier.pl rankingu „Najlepsze Kredyty Hipoteczne 2018” (miesięczny ranking kredytów, przygotowywany każdorazowo dla innego profilu kredytobiorcy):

- 1) kredyt hipoteczny z 10 % wkładem własnym – I miejsce w rankingu w styczniu, lutym, marcu, wrześniu, październiku, listopadzie oraz grudniu (II miejsce w rankingu w maju i czerwcu);
- 2) kredyt hipoteczny z 20 % wkładem własnym – I miejsce w rankingu w styczniu, lutym, marcu, maju, czerwcu, lipcu, sierpniu, wrześniu, listopadzie oraz grudniu (II miejsce w rankingu w październiku).

Ponadto, Bank BPS S.A. zajął II i III miejsce w rankingu wszystkich banków biorących udział w procesie udzielania Kredytu Technologicznego dla przedsiębiorców – w zakresie liczby złożonych wniosków i wartości wnioskowanego przez przedsiębiorcę dofinansowania oraz w rankingu wszystkich banków udzielających Kredytu Technologicznego w zakresie liczby wniosków rekomendowanych do wsparcia i wartości przyznanego dofinansowania.

8.2. Efekty działań sprzedażowych

8.2.1. Działalność depozytowa

Według stanu na 31.12.2018 r. zobowiązania wobec podmiotów niebankowych ukształtowały się na poziomie 3,2 mld zł i w porównaniu do wielkości uzyskanej na koniec poprzedniego roku zwiększyły się o 485,2 mln zł, tj. o 18,1 %.

Tabela 8. Zobowiązania w podziale na grupy klientów (w tys. zł)

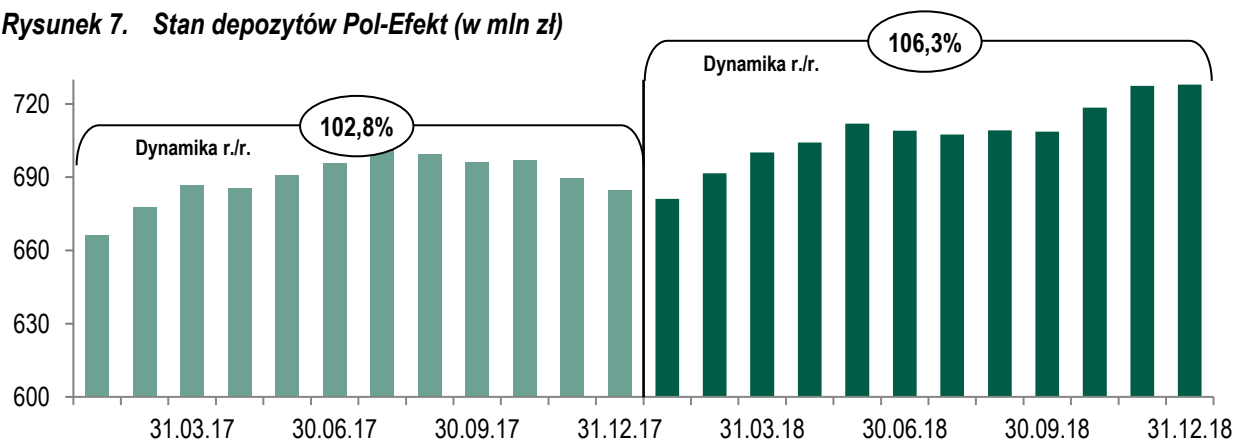
Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Zobowiązania wobec klientów niebankowych, z tego:	2 677 939	3 163 112	485 173	118,1%
- klienci korporacyjni	1 194 386	1 529 128	334 742	128,0%
- rolnicy	46 085	51 477	5 392	111,7%
- przedsiębiorcy indywidualni	112 770	150 310	37 540	133,3%
- osoby fizyczne	1 017 024	1 084 541	67 517	106,6%
- instytucje rządowe i samorządowe	148 314	170 311	21 997	114,8%
- pozostałe podmioty	159 360	177 345	17 985	111,3%

Największy przyrost stanu depozytów w 2018 r. odnotowano w grupie klientów korporacyjnych (o 334,7 mln zł), co było przede wszystkim efektem zwiększenia środków przedsiębiorstw niefinansowych, głównie w rezultacie rozwoju współpracy z developerami i przyrostu osadu na rachunkach powierniczych.

Na przestrzeni 2018 r. zwiększeniu uległy również depozyty osób fizycznych. Pomimo utrzymującej się konkurencji cenowej na rynku w okresie 12 miesięcy 2018 r. wolumen depozytów omawianych klientów powiększył się o 67,5 mln zł.

Wzrost środków w omawianej grupie klientów odnotowano głównie na rachunkach bieżących w PLN, w szczególności na rachunkach oszczędnościowych Pol-Efekt. Rachunek ten cieszy się dużą popularnością wśród klientów, z uwagi na stosunkowo wysokie oprocentowanie, możliwość wypłaty środków bez utraty naliczonych i dopisywanych co miesiąc odsetek oraz możliwość dokonywania wpłat uzupełniających w czasie trwania umowy rachunku.

Rysunek 7. Stan depozytów Pol-Efekt (w mln zł)

Według struktury rodzajowej zobowiązań klientów niebankowych największą pozycję stanowią rachunki bieżące. Na koniec 2018 r. ich stan ukształtował się na poziomie 2,2 mld zł i w ciągu roku powiększył się o 303,5 mln zł.

Głównymi deponentami powyższych zobowiązań byli klienci korporacyjni oraz osoby fizyczne, którzy zgromadzili łącznie 87,4 % wszystkich środków ulokowanych na rachunkach bieżących.

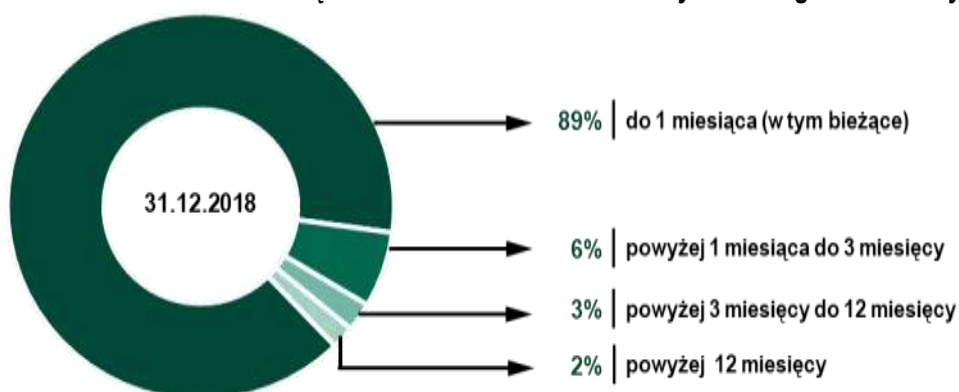
Depozyty terminowe według stanu na 31.12.2018 r. wyniosły 844,2 mln zł i w porównaniu do kwoty odnotowanej przed rokiem zwiększyły się o 123,9 mln zł. Największy przyrost omawianych środków odnotowano w grupie klientów korporacyjnych.

Tabela 9. Zobowiązania wobec klientów niebankowych według rodzaju (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Zobowiązania wobec klientów niebankowych, z tego:	2 677 939	3 163 112	485 173	118,1%
rachunki bieżące	1 930 918	2 234 404	303 486	115,7%
depozyty terminowe	720 306	844 209	123 903	117,2%
pozostałe zobowiązania, z tego:	26 715	84 499	57 784	316,3%
- z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	12 499	15 898	3 399	127,2%
- pozostałe	14 216	68 601	54 385	482,6%

Poniżej przedstawiono strukturę zobowiązań wobec klientów niebankowych według terminów wymagalności. Klienci Banku swoje środki lokowali przede wszystkim na rachunkach do 1 miesiąca. W ciągu 2018 r. struktura ta nie uległa zasadniczej zmianie.

Rysunek 8. Struktura zobowiązań wobec klientów niebankowych według terminów wymagalności

8.2.2. Działalność kredytowa

Kredyty i pożyczki udzielone klientom niebankowym na koniec 2018 r. wyniosły 8,3 mld zł i w zestawieniu z wielkością uzyskaną na koniec 2017 r. zmniejszyły się o 232,6 mln zł, tj. o 2,7 %.

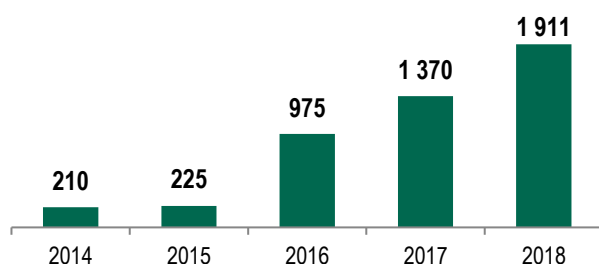
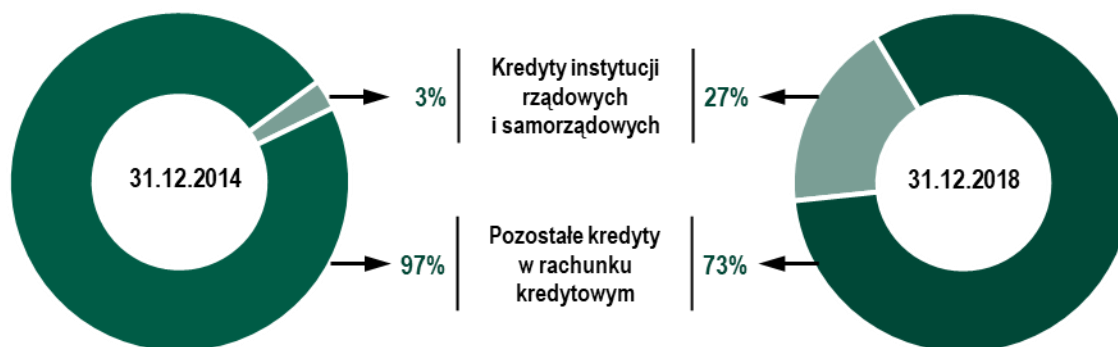
Bank, z uwagi na ograniczenia kapitałowe systematycznie ogranicza przyrost kredytów w segmentach biznesowych, a aktywność sprzedażową kieruje głównie na pozyskanie kredytów z sektora JST oraz mieszkaniowych, charakteryzujących się niską kapitałochłonnością oraz ryzykiem. W rezultacie, w ubiegłym roku największy spadek wolumenu kredytów odnotowano w przypadku klientów korporacyjnych, wzrost natomiast w grupie instytucji rządowych i samorządowych oraz osób prywatnych.

Tabela 10. Kredyty i pożyczki udzielone klientom według rodzaju (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Kredyty i pożyczki udzielone klientom*, z tego:	8 561 263	8 328 667	-232 596	97,3%
w rachunku bieżącym	471 019	957 938	486 919	203,4%
w rachunku kredytowym:	7 271 956	7 033 610	-238 346	96,7%
– klienci korporacyjni	3 637 766	2 771 547	-866 219	76,2%
– rolnicy	538 996	449 699	-89 297	83,4%
– przedsiębiorcy indywidualni	367 002	314 442	-52 560	85,7%
– osoby fizyczne	1 358 242	1 586 536	228 294	116,8%
– instytucje rządowe i samorządowe	1 369 950	1 911 386	541 436	139,5%
dłużne papiery wartościowe	358 254	x	x	x
skupione wierzytelności	261 874	252 282	-9 592	96,3%
pozostałe należności	198 160	84 837	-113 323	42,8%

* Wartość bilansowa z uwzględnieniem odpisów na straty kredytowe i korekt do wartości godziwej portfela kredytowego

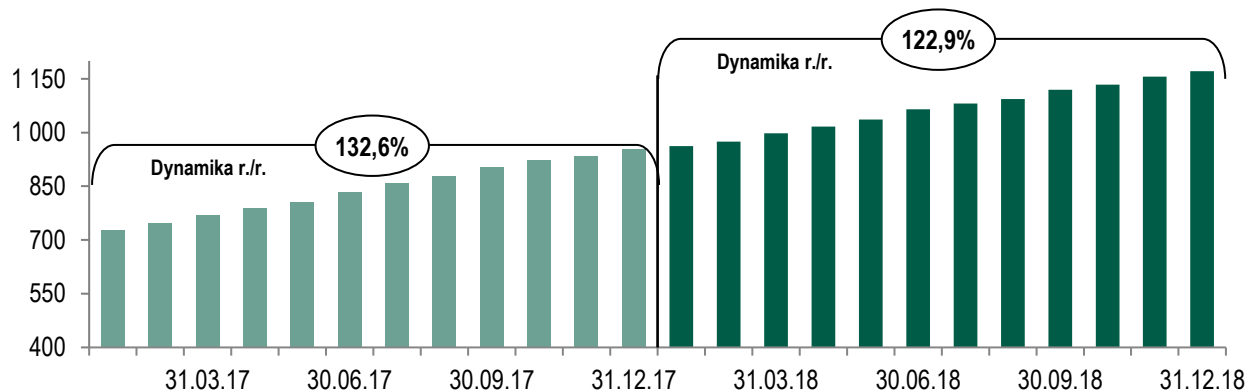
Bank w minionych latach aktywnie uczestniczył w przetargach na finansowanie Jednostek Samorządu Terytorialnego, co wpłynęło na znaczące zwiększenie wolumenu kredytów tej grupy klientów.

Rysunek 9. Kredyty sektora instytucji rządowych i samorządowych (w mln zł)

Rysunek 10. Udział kredytów instytucji rządowych i samorządowych w kredytach ogółem w rachunku kredytowym

Według stanu na 31.12.2018 r. kredyty w rachunku kredytowym instytucji rządowych i samorządowych ukształtowały się na poziomie 1,9 mld zł i w porównaniu do poziomu odnotowanego na 31.12.2017 r. zwiększyły się o 541,4 mln zł. Bank w 2018 r. zawarł 81 transakcji na kwotę 1,3 mld zł, w tym część dotyczyła konsorcjów z bankami spółdzielczymi.

Portfel kredytowy w rachunku kredytowym osób fizycznych na koniec 2018 r. wyniósł 1,6 mld zł i w zestawieniu z kwotą uzyskaną przed rokiem zwiększył się o 228,3 mln zł. Największy wpływ na zaistniałą sytuację miała skuteczna akwizycja kredytów hipotecznych, w szczególności Kredytu mieszkaniowego „Mój Dom”. Na przestrzeni 2018 r. stan bilansowy tych kredytów powiększył się o 218,1 mln zł.

Rysunek 11. Stan kredytów Mój Dom* (w mln zł)

* Dane zarządce Banku

Przeciętne stopy procentowe stosowane przez Bank

Średnie nominalne oprocentowanie depozytów złotych kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	2017 r.	2018 r.
Osoby fizyczne	1,31%	1,31%
Podmioty gospodarcze	0,58%	0,49%
Jednostki Samorządu Terytorialnego	1,31%	1,26%

Średnie nominalne oprocentowanie kredytów kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	2017 r.	2018 r.
Osoby fizyczne	3,97%	4,02%
- kredyty mieszkaniowe	3,84%	3,87%
- kredyty gotówkowe	6,90%	6,54%
Podmioty gospodarcze	4,33%	4,79%
Jednostki Samorządu Terytorialnego	2,74%	2,30%

IX. DZIAŁALNOŚĆ MARKETINGOWA I PUBLIC RELATIONS

Działania marketingowe i public relations prowadzone przez Bank BPS S.A. w 2018 roku skupione były na:

- 1) realizacji kampanii promocyjnej o zasięgu ogólnopolskim na rzecz banków spółdzielczych ze środków pochodzących z Funduszu Promocyjnego;
- 2) wspieraniu działalności sprzedażowej Banku poprzez materiały marketingowe dla nowych produktów i usług;
- 3) realizacji projektów i akcji wzmacniających wizerunek sektora bankowości spółdzielczej.

Głównym elementem kampanii promocyjnej banków spółdzielczych z Grupy BPS zrealizowanej w 2018 r., ze środków Funduszu Promocyjnego, była kampania wizerunkowa skierowana do dwóch grup odbiorców:

- klientów detalicznych z hasłem „Tradycyjnie jesteśmy dla Ciebie”,
- klientów biznesowych z hasłem „Współtworzymy sukcesy polskich firm”.

Kampania zrealizowana została w kanałach telewizji ogólnopolskiej: TVP, TVN i Polsat oraz w stacjach regionalnych i tematycznych. Równolegle, prowadzone były działania reklamowe w pociągach PKP, w Internecie oraz w mediach społecznościowych. Dla banków spółdzielczych przygotowane zostały materiały BTL (ulotki i plakaty) oraz gadżety reklamowe. Kampania kierowała odbiorcę do serwisu najblizejludzi.pl, na którym pojawił się nowy element w postaci cyklu „Sukces z Bankiem Spółdzielczym”. Są to publikacje, które prezentują przedsiębiorców współpracujących z bankami spółdzielczymi z Grupy BPS. Wywiady z właścicielami polskich firm pokazują korzyści jakie płyną dla nich z tej współpracy. Jednocześnie, cykl przedstawia działalność banków spółdzielczych, jako instytucji będących blisko swoich klientów.

W 2018 r. Bank realizował ponadto wsparcie dla osiągnięcia celu sprzedażowego kredytów hipotecznych. Do planu kampanii promocji oprócz standardowych kanałów takich jak strona www Banku BPS, ulotka i plakat prezentowane w Oddziałach czy też informacje w mediach społecznościowych, przygotowano dodatkowe działania m.in.: wyklejenie wszystkich witryn w Oddziałach Banku BPS, emisja sponsorowanych targetowanych postów na portalu FB, ogłoszenia prasowe, materiały reklamowe wspierające sprzedaż.

Bank w 2018 r. zrealizował szereg projektów i akcji wzmacniających wizerunek sektora bankowości spółdzielczej. Swoje działania kierował do środowisk opiniotwórczych (udział w konferencjach branżowych) oraz do młodzieży szkolnej i studentów. Generując publikacje medialne budował pozytywną reputację instytucji. W ramach współpracy z mediami realizował debaty redakcyjne nt. bankowości spółdzielczej m.in. z dziennikiem „Rzeczpospolita”. Bank zaangażowany był również jako uczestnik i współorganizator konferencji branżowych poświęconych tematyce bankowości spółdzielczej.

Na rzecz zrzeszonych banków spółdzielczych Bank koordynował organizację programu edukacyjnego TalentowiSKO. W edycji 2017/2018 do Programu przystąpiło ponad 26 tys. uczniów z 265 szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, realizujących Program pod patronatem 63 banków spółdzielczych z Grupy BPS.

Działania edukacyjne skierowane do studentów Bank realizował poprzez udział w Programie Nowoczesne Zarządzanie Biznesem, którego organizatorem jest Centrum Prawa Bankowego i Informacji przy Związku Banków Polskich. Podczas wykładów na wyższych uczelniach w całej Polsce, studentom zaprezentowano specyfikę funkcjonowania banków spółdzielczych, rolę banku spółdzielczego w rozwoju gospodarczym kraju oraz działalność banków spółdzielczych w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu i wspierania społeczności lokalnych.

Bank promował także realizowane na rzecz zrzeszonych banków spółdzielczych inicjatywy w portalu intranetowym Zrzeszenia BPS oraz kontynuował wydawanie magazynu „Bank Wspólnych Sił”, który relacjonuje najważniejsze wydarzenia w Grupie BPS i promuje sektor bankowości spółdzielczej.

X. RYNEK PIENIĘŻNY I KAPITAŁOWY

Polityka inwestycyjna Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w 2018 r. związana była ściśle z uwarunkowaniami makroekonomicznymi oraz z bieżącą sytuacją na rynku międzybankowym. Podobnie jak w latach poprzednich koncentrowała się na realizacji zadań zrzeszeniowych, tj. głównie na obsłudze finansowej banków

spółdzielczych, zagospodarowywaniu nadwyżek środków pieniężnych oraz zapewnieniu bezpieczeństwa płynnościowego Zrzeszenia.

Środki pozyskane przez Bank na rynku pieniężnym i kapitałowym na koniec 2018 r. wyniosły 19,1 mld zł i w porównaniu do stanu odnotowanego przed rokiem zmniejszyły się 0,8 mld zł, tj. o 4,2 %.

Tabela 11. Środki pozyskane na rynku pieniężnym i kapitałowym (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Środki pozyskane*, z tego:	19 929 584	19 102 474	-827 110	95,8%
Zobowiązania wobec banków spółdzielczych, z tego:	19 242 566	18 834 983	-407 583	97,9%
- depozyty banków spółdzielczych**	18 562 067	17 959 484	-602 583	96,8%
- Bankowe Papiery Wartościowe	605 000	800 000	195 000	132,2%
- obligacje zwykłe niepodporządkowane	75 499	75 499	0	100,0%
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	249 927	0	-249 927	-
Obligacje podporządkowane Banku	437 091	267 491	-169 600	61,2%

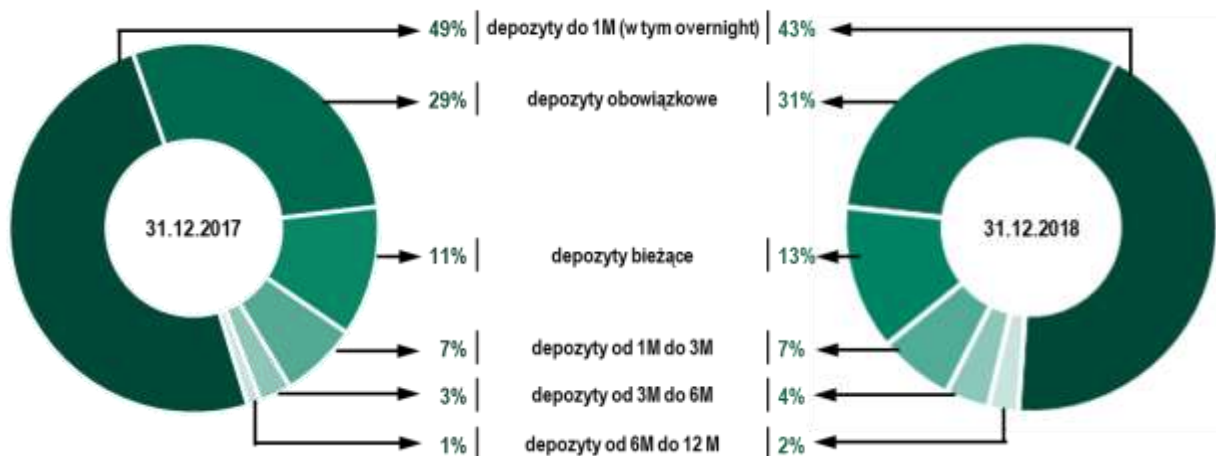
* z wyłączeniem odsetek bilansowych oraz korekty wartości

** z wyłączeniem środków zgromadzonych na Funduszu Pomocowym

Największy udział w strukturze pozyskanych środków stanowią zobowiązania wobec banków spółdzielczych. BS-y swoje nadwyżki finansowe lokują w Banku głównie w formie depozytów (złotowych i walutowych), w tym depozytu obowiązkowego oraz obligacji płynnościowych.

Według stanu na 31.12.2018 r. depozyty banków spółdzielczych ukształtowały się na poziomie 18,0 mld zł i w ciągu roku obniżyły się o 0,6 mld zł, tj. o 3,2 %. Większość swoich środków BS-y lokowały w depozyty krótkoterminowe (do 1 miesiąca), co związane było z chęcią elastycznego zarządzania bieżącą płynnością oraz stosunkowo płaską krzywą stóp procentowych, co zwiększało atrakcyjność cenową depozytów o krótszych terminach. Jednakże, w porównaniu do stanu odnotowanego na koniec 2017 r. środki te uległy obniżeniu o ok. 1,3 mld zł, co związane było ze stosunkowo dużym zainteresowaniem banków spółdzielczych zakupem bonów pieniężnych.

Rysunek 12. Struktura terminowa depozytów banków spółdzielczych*

* dane zarządcze Banku

Banki spółdzielcze część swoich środków lokują również w formie depozytu obowiązkowego. Zgodnie z zapisami Załącznika nr 2 do Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, jego wysokość ustalana jest w styczniu i lipcu każdego roku i stanowi kwotę odpowiadającą 9 % średniego stanu depozytów poszczególnych uczestników Systemu Ochrony w czerwcu i grudniu każdego roku, od którego jest naliczana rezerwa obowiązkowa. Według stanu na 31.12.2018 r. na rachunkach depozytu obowiązkowego złożone były środki o wartości 5,5 mld zł, określone na podstawie aktualizacji dokonanej w lipcu 2018 r. W porównaniu do stanu odnotowanego przed rokiem, kwota ta zwiększyła się o 0,2 mld zł, tj. o 4,5 %.

W celu dostosowania struktury bilansu do wymogów płynnościowych (LCR), ofertę Banku skierowaną do banków spółdzielczych poszerzono o obligacje płynnościowe 3, 6 i 12 miesięczne, tj. Bankowe Papiery Wartościowe. Na koniec 2018 r. ich stan ukształtował się na poziomie 800,0 mln zł, tj. wyższym niż przed rokiem o 195,0 mln zł. Bank w ubiegłym roku wyemitował powyższe instrumenty we wrześniu oraz październiku. Nominały i terminy emisji dostosowywane były do potrzeb płynnościowych Zrzeszenia, z uwzględnieniem wymogów w zakresie minimalnego poziomu LCR zarówno w ujęciu indywidualnym Banku, jak i skonsolidowanym za uczestników Systemu Ochrony.

W ramach zobowiązań wobec banków spółdzielczych w bilansie Banku od 2016 r. znajdują się obligacje zwykle niepodporządkowane, o terminie zapadalności 10 lat. Na koniec 2018 r. kwota powyższych instrumentów wyniosła 75,5 mln zł i w ciągu minionego roku nie uległa zmianie.

Wartość obligacji podporządkowanych na koniec 2018 r. wyniosła 267,5 mln zł i w porównaniu do stanu odnotowanego na koniec 2017 r. uległa zmniejszeniu o 169,6 mln zł. Było to wynikiem:

- przedterminowego wykupu 10-letnich obligacji serii BPS0720 wyemitowanych w 2010 r. na kwotę 80 mln zł oraz 10-letnich obligacji serii BPS1122 wyemitowanych w 2012 r. w wysokości 85,2 mln zł;
- zapadalności w lipcu 2018 r. 7-letnich obligacji BPS0718 o wartości 100,0 mln zł.

Jednocześnie w lutym oraz marcu 2018 r. przeprowadzono emisje obligacji podporządkowanych skierowane do banków spółdzielczych BPS0228 i BPS0328 w wysokości odpowiednio 40,0 mln zł oraz 55,6 mln zł.

Według stanu na 31.12.2018 r. środki angażowane na rynku pieniężnym i kapitałowym wyniosły łącznie 13,1 mld zł i w porównaniu do poziomu odnotowanego przed rokiem zwiększyły się o 0,1 mld zł, tj. o 0,9 %.

Tabela 12. Środki angażowane na rynku pieniężnym i kapitałowym (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Środki angażowane, z tego:	13 024 093	13 138 715	114 622	100,9%
Rachunki bieżące	279 065	136 018	-143 047	48,7%
Lokaty międzybankowe	402 673	190 097	-212 576	47,2%
Dłużne papiery wartościowe*	11 438 970	11 866 170	427 200	103,7%
Papiery kapitałowe i dłużne pozostałe	903 385	946 430	43 045	104,8%

* z uwzględnieniem w 2017 r. instrumentów dłużnych zaliczonych do kredytów i pożyczek

Bank lokując pozyskane środki na rynku pieniężnym i kapitałowym stosował przede wszystkim zasadę efektywnego i bezpiecznego zarządzania płynnością Zrzeszenia BPS, z uwzględnieniem wszystkich rekomendacji i regulacji nadzorczych. Dlatego też, w 2018 r. znaczną część środków angażowano w instrumenty

skarbowe. Bank prowadził politykę inwestycyjną mając na uwadze ograniczanie ekspozycji narażonych na ryzyko stopy procentowej i walutowe, zgodnie z nałożonymi limitami zaangażowania.

Stan dłużnych papierów wartościowych na 31 grudnia 2018 r. wyniósł 11,9 mld zł i w ciągu roku zwiększył się o 0,4 mld zł, tj. o 3,7 %.

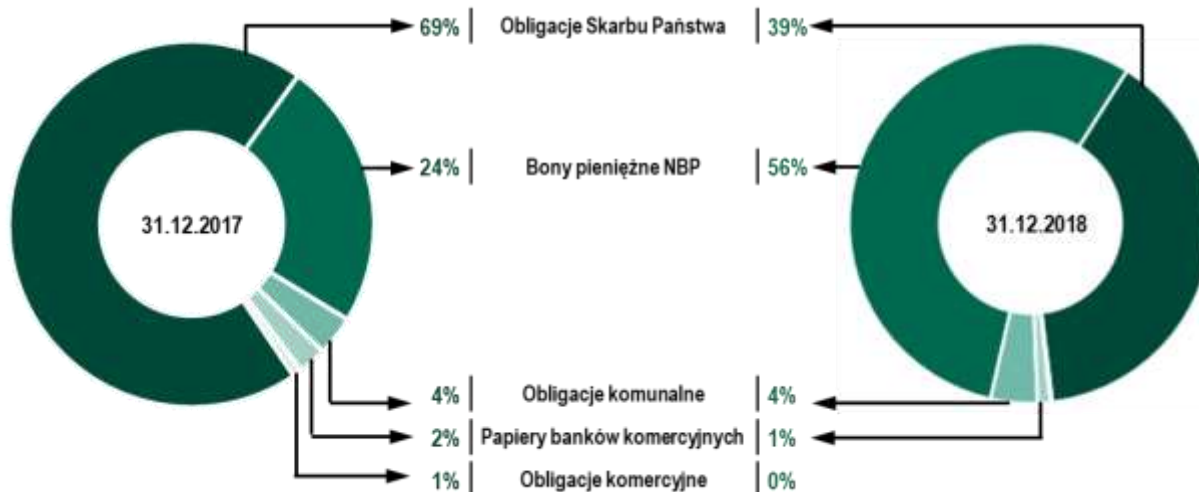
Tabela 13. Stan dłużnych papierów wartościowych* (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Dłużne papiery wartościowe*, z tego:	11 438 970	11 866 170	427 200	103,7%
Bony pieniężne	2 722 639	6 572 447	3 849 808	241,4%
Obligacje Skarbu Państwa	7 934 463	4 643 210	-3 291 253	58,5%
Obligacje komunalne	403 674	496 329	92 655	123,0%
Obligacje komercyjne	93 697	19 705	-73 992	21,0%
Papiery banków komercyjnych	284 497	134 479	-150 018	47,3%

* dane zarządcze Banku (bez uwzględnienia w 2018 r. papierów wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy)

W 2018 r. zmianie uległa struktura omawianych instrumentów. Sprzedano znaczną część portfela obligacji zmiennokuponowych Skarbu Państwa (z uwagi na korzystną sytuację na rynku międzybankowym), a zwolnione środki ulokowano w bony pieniężne. Spowodowało to obniżenie udziału Obligacji Skarbu Państwa w portfelu papierów wartościowych ogółem z poziomu 69 % na 31.12.2017 r. do 39 % na 31.12.2018 r.

Rysunek 13. Struktura portfela papierów dłużnych według emitentów

W 2018 r. nastąpił wzrost zaangażowania w obligacje komunalne (o 92,7 mln zł), co związane było z finansowaniem jednostek samorządu terytorialnego (Bank kontynuował aktywne działania akwizycyjne i sprzedażowe związane z udziałem w przetargach ogłaszanych przez JST).

Obniżeniu uległ natomiast stan:

- obligacji komercyjnych (o 74,0 mln zł), głównie ze względu na wykup obligacji przez kilku emitentów oraz brak zainteresowania Banku nowymi inwestycjami z uwagi na obciążenie kapitałowe i ryzyko towarzyszące tym inwestycjom;

- papierów banków komercyjnych (o 150,0 mln zł, na skutek braku ofert na rynku o satysfakcjonującej rentowności i akceptowalnym poziomie ryzyka).

Stan inwestycji kapitałowych i pozostałych instrumentów dłużnych na koniec 2018 r. wyniósł 946,4 mln zł i w ciągu roku zwiększył się o 43,0 mln zł, tj. o 4,8 %.

Tabela 14. Stan inwestycji kapitałowych i pozostałych instrumentów finansowych* (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Inwestycje kapitałowe, z tego:	616 296	648 515	32 219	105,2%
Inwestycje w jednostki zależne i stowarzyszone	611 105	635 064	23 959	103,9%
Akcje mniejszościowe	5 032	13 287	8 255	264,1%
Udziały mniejszościowe	159	164	5	103,1%
Pozostałe instrumenty dłużne, z tego:	287 089	297 915	10 826	103,8%
Jednostki uczestnictwa w f-szach inwestycyjnych FIO	253 458	250 500	-2 958	98,8%
Akcje serii C VISA INC	33 631	47 415	13 784	141,0%
Razem	903 385	946 430	43 045	104,8%

* dane zarządcze Banku

Wzrost zaangażowania odnotowano w przypadku:

- 1) inwestycji w spółki zależne i stowarzyszone (o 24,0 mln zł), co było przede wszystkim rezultatem przejęcia bezpośredniej kontroli nad BPS Faktor S.A. i BPS Leasing S.A. (odkupienie udziałów) oraz dokapitalizowania spółek: BPS Doradztwo S.A., Veni S.A., IT BPS S.A., BPS Leasing S.A. i BPS Faktor S.A. Na zaangażowanie kapitałowe niektórych podmiotów w 2018 r. dokonano odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz umorzenia dotychczasowych udziałów Banku w Spółce IT BPS. Powyższe działania wpłynęły na obniżenie w 2018 r. zaangażowania w spółki zależne o 9,5 mln zł. Zwiększeniu uległo natomiast zaangażowanie w certyfikaty inwestycyjne podmiotów (o 33,5 mln zł), co było wynikiem realizacji krótkoterminowej strategii inwestycyjnej;
- 2) akcji mniejszościowych (o 8,3 mln zł), w efekcie zmiany sposobu ujęcia tych instrumentów w bilansie Banku (MSSF 9);
- 3) akcji serii C VISA Inc. (o 13,8 mln zł), w wyniku zmiany w 2018 r. wskaźników korygujących uwzględnianych przy wycenie zaangażowania, a także wzrostu notowań akcji Visa na giełdzie w Nowym Jorku.

Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych FIO w ciągu 2018 r. uległy obniżeniu o 3,0 mln zł, na skutek m.in. redukcji części posiadanego portfela, co w pewnym stopniu zostało zneutralizowane przez wzrost wyceny pozostałej części portfela.

XI. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W BANKU

System zarządzania ryzykiem w Banku BPS S.A. zorganizowany jest w sposób zapewniający ciągły, efektywny i kompleksowy proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, monitorowania, raportowania i kontroli ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyka. Określa on w szczególności zakres kompetencji i odpowiedzialności uczestników tego procesu, z uwzględnieniem rozdzielenia funkcji podejmowania ryzyka, tj. operacyjnej działalności rynkowej od funkcji niezależnej jego oceny i kontroli.

Zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka zidentyfikowanymi w działalności Banku realizowane jest w oparciu o procedury wewnętrzne, w tym strategię i polityki zatwierdzone przez Radę Nadzorczą oraz instrukcje regulujące zasady zarządzania danym typem ryzyka, określające m.in. poziom akceptowalnego ryzyka w formie limitów, wprowadzane uchwałami Zarządu Banku. Obowiązujące regulacje z obszaru ryzyka podlegają okresowym przeglądom i ewentualnej weryfikacji, stosownie do zmian uwarunkowań zewnętrznych (w tym nadzorczych) i wewnętrznych funkcjonowania Banku.

11.1. Ryzyko kredytowe

Cele i zasady zarządzania ryzykiem kredytowym

Głównym celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest podejmowanie wyważonego ryzyka poprzez właściwą identyfikację, pomiar i agregację ryzyka oraz ustanawianie limitów ograniczających ryzyko, z uwzględnieniem zarówno uwarunkowań makroekonomicznych i profilu działalności Banku, jak również celów strategicznych i biznesowych.

Ryzyko kredytowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia straty w wyniku niewywiązania się kontrahentów ze zobowiązań wobec Banku lub jako ryzyko spadku wartości ekonomicznej wierzytelności Banku w wyniku pogorszenia się zdolności klienta do obsługi zobowiązań.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym i utrzymywanie go na bezpiecznym poziomie ma fundamentalne znaczenie dla stabilności działania Banku. Cel ten realizowany jest poprzez właściwą ocenę ryzyka kredytowego, efektywność podejmowanych decyzji kredytowych oraz skuteczny proces monitorowania zaangażowania kredytowego wobec pojedynczego klienta i portfela kredytowego. W realizacji powyższego celu kluczowe znaczenie odgrywa ostrożnościowe podejście do oceny ryzyka, uwzględniające identyfikację i ocenę źródeł jego występowania (aktualnych i potencjalnych) oraz przyjmowanie płynnych zabezpieczeń o wysokiej wartości.

Integralną częścią efektywnego zarządzania ryzykiem i oceny jego poziomu jest proces testowania warunków skrajnych. Bank przeprowadza analizy i testy warunków skrajnych dotyczące wpływu potencjalnych zmian w otoczeniu makroekonomicznym na poziom ryzyka i jakość portfela kredytowego. Powyższe informacje umożliwiają identyfikowanie i podejmowanie działań ograniczających negatywne skutki wpływu niekorzystnych sytuacji rynkowych na wynik Banku.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w Banku realizowane jest na podstawie wewnętrznych procedur dotyczących identyfikacji, pomiaru i oceny, monitorowania oraz kontroli ryzyka. Stosowane zasady identyfikacji i pomiaru ryzyka kredytowego, wyrażone są w określonych wskaźnikach oceny portfela kredytowego oraz dostosowane są do profilu, skali działalności i złożoności ryzyka.

Bank wykorzystuje wystandaryzowane zbiory danych, prowadzone przez biura informacji gospodarczej oraz inne instytucje zewnętrzne, oferujące systemy wspomagające zarządzanie ryzykiem kredytowym.

Polityka kredytowa

Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku BPS S.A. jest wewnętrznym aktem prawnym, zawierającym katalog narzędzi zarządczych regulujących proces zarządzania tym ryzykiem, których doprecyzowanie następuje w wewnętrznych regulacjach takich jak regulaminy, instrukcje, metodyki, zarządzenia, pisma okólne, poprzez które Bank realizuje zasady opisane w Polityce na poziomie operacyjnym. Zasady te uwzględniają zalecenia zewnętrznych organów nadzorczych oraz najlepsze praktyki rynkowe.

Zakładane cele Polityki na rok 2018 determinowane były założeniami przyjętymi w programie postępowania naprawczego oraz w planie finansowym Banku na ten rok. Były nimi przede wszystkim poprawa jakości oraz struktury portfela kredytowego, realizowane w szczególności poprzez:

- 1) zmniejszenie poziomu akceptowalnego ryzyka dla nowych ekspozycji kredytowych;
- 2) zwiększenie skuteczności monitoringu;
- 3) intensyfikację oraz zwiększenie efektywności działań w obszarze restrukturyzacji i windykacji;
- 4) zmniejszenie jednostkowych ekspozycji i ryzyka koncentracji.

W Polityce tej Bank określił zasady dywersyfikacji ryzyka kredytowego, wskazując jednocześnie komórki organizacyjne Banku odpowiedzialne za identyfikację, ocenę i monitorowanie jego poziomu oraz przygotowanie propozycji działań koniecznych do podjęcia w stosunku do zaangażowań, których ryzyko zostało ocenione jako znaczące.

W Polityce określony został apetyt na ryzyko, profil kredytobiorców, struktura oferty kredytowej, stosowane narzędzia w zakresie pomiaru i kontroli ryzyka oraz rygorystyczność wprowadzanych regulacji wewnętrznych.

Wprowadzony został szereg nowych limitów mitygujących ekspozycje Banku na ryzyko, w tym limity maksymalnego okresu kredytowania, maksymalnej kwoty pojedynczej transakcji oraz maksymalnej kwoty łącznego zaangażowania wobec pojedynczego klienta lub podmiotów powiązanych.

Polityka przyjmowana jest uchwałą Zarządu Banku po zaopiniowaniu przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, a następnie zatwierdzana uchwałą Rady Nadzorczej. Polityka podlega przeglądowi co najmniej raz w roku.

Bank minimalizuje ryzyko kredytowe również w oparciu o inne regulacje wewnętrzne, w tym metodykę oceny wiarygodności i zdolności kredytowej klienta, prawnych form zabezpieczania wierzytelności oraz regulamin podejmowania decyzji kredytowych.

Działalność kredytowa jest limitowana, zarówno zgodnie z ograniczeniami wynikającymi z przepisów zewnętrznych, jak i wewnętrznych limitów określonych przez Bank, do których w szczególności należą limity koncentracji portfela kredytowego dla określonych segmentów klientów, okresów kredytowania, produktów, województw oraz branż.

Istotną rolę w zarządzaniu ryzykiem kredytowym pełnią cykliczne przeglądy portfela kredytowego oraz bieżące monitorowanie terminowej obsługi kredytów i kondycji finansowej klientów. W związku z wdrożeniem MSSF 9 proces zarządzania ryzykiem kredytowym został dostosowany w zakresie pomiaru utraty wartości aktywów finansowych.

W 2018 r. zakończono wdrożenie oraz prowadzono prace rozwojowe dwóch systemów informatycznych: do wyliczania odpisów impairmentowych i wartości godziwej ekspozycji kredytowych oraz do wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego. Obydwa systemy zostały opracowane i wdrożone siłami własnymi Banku.

System do wyliczania odpisów impairmentowych dzięki bogatemu raportowaniu umożliwia pełną analizę migracji kredytów do poszczególnych klas ryzyka, a dzięki regułom kontrolnym eliminację błędów lub braku spójności w sposobie przetwarzania danych.

Oprogramowanie do wyznaczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego służy do generowania sprawozdawczości obowiązkowej COREP oraz do bardziej elastycznego zarządzania kapitałem zwiększając możliwości generowania raportów zarządczych.

Bank kontynuował również rozwój modeli behawioralnych oceniających prawdopodobieństwo zajścia zdarzenia default ekspozycji kredytowych klientów, wobec których łączne zaangażowanie Banku nie przekracza 200 tys. zł. Opracowane w IV kwartale 2017 r. i I kwartale 2018 r. modele dla przedsiębiorstw, przedsiębiorców indywidualnych oraz rolników indywidualnych używane są do wspierania miesięcznego monitoringu ww. klientów. Modele behawioralne przystosowane są również do wyznaczania ratingów klientów z momentu udzielenia lub odnowienia kredytów na potrzeby procesu identyfikacji istotnego wzrostu ryzyka i kwalifikacji do koszyka 2 aktywów podlegających impairmentowi według MSSF9. Równocześnie, rozpoczęto prace nad dostosowaniem modeli behawioralnych do automatyzacji procesu udzielania kredytów dla klientów instytucjonalnych o wartościach nie przekraczających 200 tys. zł łącznego zaangażowania.

W roku 2018 podjęto decyzję o wdrożeniu zrzeszeniowego systemu do obsługi procesów kredytowych dla Banku oraz banków spółdzielczych. Przeprowadzono prace przygotowawcze, w tym zdefiniowano kwestie organizacyjne i proceduralno-procesowe. Wdrożenie systemu realizowane jest wspólnie przez Bank BPS S.A. oraz pięć zrzeszonych banków spółdzielczych.

Równocześnie prowadzone były prace nad optymalizacją oraz aktualizacją przepisów wewnętrznych w obszarze ryzyka kredytowego.

Znowelizowano i uaktualniono szereg regulacji i procedur dotyczących zasad oceny wiarygodności i zdolności kredytowej klientów w poszczególnych segmentach rynku, zasad monitorowania i klasyfikacji ekspozycji kredytowych oraz zasad zarządzania ryzykiem koncentracji i monitorowania zaangażowań. Bank w okresach miesięcznych szczegółowo monitorował portfel kredytowy, ze szczególnym uwzględnieniem kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości. Prowadzone były intensywne prace restrukturyzacyjno-windykacyjne oraz działania ograniczające ryzyko wobec nowych klientów Banku, przede wszystkim poprzez modyfikacje metodyk oceny ryzyka kredytowego. Dodatkowo, Zarząd Banku podjął działania mitygujące ryzyko kredytowe w wybranych segmentach rynku i branżach. W efekcie przeprowadzonych analiz portfela kredytowego ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości została przyjęta uchwała w sprawie ograniczeń w finansowaniu klientów zaliczanych do segmentu małych i średnich przedsiębiorstw z branż handel hurtowy i detaliczny oraz przetwórstwo przemysłowe, tj. obszarów generujących najwyższe ryzyko w tzw. „nowym portfelu” kredytowym.

Na koniec 2018 r. wartość portfela kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości wyniosła 1,6 mld zł i w ciągu roku zmniejszyła się o 95,5 mln zł, tj. o 5,5 %.

Tabela 15. Stan kredytów i innych należności (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Wartość portfela kredytowego brutto*, w tym:	9 654 233	9 686 963	32 730	100,3%
- wartość kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości	1 730 806	1 635 306	-95 500	94,5%
Udział kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości w portfelu ogółem	17,93%	16,88%	-1,05 pp.	-

* dla porównywalności danych z 2017 r. portfel kredytowy to stan brutto kredytów klientów niebankowych oraz banków, z odsetkami (w tym odsetki odpisane w ramach impairmentu), pomniejszony o przychody ESP oraz dyskonto, z uwzględnieniem instrumentów dłużnych klasyfikowanych do kredytów i pożyczek

Obniżenie kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości przy jednoczesnym zwiększeniu wartości całego portfela kredytowego przełożyło się na poprawę wskaźnika szkodowości o 1,05 pp.

11.2. Ryzyko finansowe

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem finansowym w Banku w 2018 r. było ograniczanie niekorzystnego oddziaływania zmian cen na rynku finansowym na wyniki finansowe Banku i jego kapitał, z jednoczesnym zachowaniem atrakcyjności i konkurencyjności oferty dla klientów, w tym dla zrzeszonych banków spółdzielczych. Realizacja powyższego celu dokonywana była w oparciu o wytyczne zawarte w strategii i odpowiednich politykach zarządzania ryzykiem przyjętych przez Zarząd Banku i zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą, a także w instrukcjach regulujących zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka finansowego, wprowadzanych decyzjami Zarządu Banku.

Z uwagi na pełnioną rolę banku zrzeszającego, a także fakt, że Bank BPS S.A. jest największym uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, za szczególnie istotne uznawane było zarządzanie ryzykiem płynności, w tym kształtowanie poziomu płynności w sposób zabezpieczający spełnienie przez Bank wymogów w zakresie minimalnego poziomu miar nadzorczych, tj. LCR (wskaźnika dotyczącego wymogu pokrycia wpływów netto) i długoterminowych miar KNF. Stabilizacji sytuacji płynnościowej Banku służyły emisje obligacji płynnościowych z 3, 6 i 9-miesięcznymi terminami wykupu, których czynne saldo nominalne na koniec 2018 r. wynosiło 800,0 mln zł.

Dzięki funkcjonowaniu w ramach Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, Bank BPS S.A. i zrzeszone banki spółdzielcze posiadające stosowne decyzje KNF, zwolnione są z obowiązku przestrzegania normy LCR na poziomie jednostkowym (indywidualnym). W 2018 r., wykorzystując system informatyczny przygotowany przez firmę zewnętrzną na wspólne zlecenie Banku BPS S.A. i SGB-Banku S.A., w oparciu o przekazywane przez uczestników Systemu Ochrony sprawozdania dzienne Bank na każdy dzień roboczy wyliczał, raportował i utrzymywał na wymaganym poziomie nadzorczym wskaźnik LCR w ujęciu skonsolidowanym uczestników Systemu Ochrony.

W strukturze bilansu Banku szczególnie istotny jest portfel instrumentów finansowych, zbudowany przede wszystkim w oparciu o papiery wartościowe Skarbu Państwa i NBP. Zdecydowanie mniejsze kwoty przypadają natomiast na papiery komunalne i komercyjne, zaangażowania w fundusze inwestycyjne zamknięte i otwarte oraz instrumenty pochodne. Struktura portfela papierów dłużnych, w której dominują obligacje skarbowe i bony pieniężne z udziałem niemal 95 %, wynika z faktu, że podstawowym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty pozyskiwane od zrzeszonych banków spółdzielczych. Ze względów ostrożnościowych środki pozyskane od BS angażowane są głównie w bezpieczne i płynne instrumenty dłużne. Konsekwencją takiej polityki Banku są relatywnie niewielkie poziomy ryzyka rynkowego portfela instrumentów finansowych, mierzonego z wykorzystaniem m.in. metodyk VAR i BPV oraz wymogów kapitałowych z jego tytułu.

Proces zarządzania ryzykiem finansowym realizowany był z wykorzystaniem szeregu metod oraz narzędzi matematycznych i statystycznych, na bazie systematycznie doskonalonych raportów i analiz prezentujących poziom ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyka i pozwalających na jej ocenę, limitowanie i kontrolę.

Mając na uwadze konieczność dostosowania Banku do zmieniających się wymogów nadzorczych, m.in. w zakresie zasad walidacji danych, w ubiegłym roku wprowadzono kolejne modyfikacje systemu Cesarz, służącego realizacji obowiązków raportowych w zakresie instrumentów pochodnych określonych w Rozporządzeniu EMIR. Z początkiem 2018 r. weszły w życie nowe wymogi określone pakietem MIFID II/MIFIR, dotyczące raportowania transakcji na instrumentach dłużnych i pochodnych oraz publikowania informacji o ich

cenach. Na potrzeby realizacji zadań wynikających z ww. zmian nadzorczych niezbędne okazało się także wprowadzenie modyfikacji systemu transakcyjnego Kondor+. Ponadto, w Banku trwało wdrożenie nowego systemu wspierającego zarządzanie aktywami i pasywami (ALM) oraz spełnienie wymogów raportowych w zakresie płynnościowej sprawozdawczości zewnętrznej ITS na bazie jednostkowej, który w styczniu 2019 roku zastąpił dotychczas użytkowany system Fermat.

11.3. Ryzyko operacyjne

W 2018 r. Bank realizował następujące cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym:

- 1) utrzymanie limitów operacyjnych na założonym poziomie nie przekraczającym limitów tolerancji ryzyka operacyjnego;
- 2) ograniczanie strat z tytułu zdarzeń operacyjnych;
- 3) zapewnienie bezpiecznego i ciągłego funkcjonowania Banku;
- 4) zwiększenie szybkości i adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie, raportowanie oraz redukcję tego ryzyka i jest realizowany w sposób ciągły.

W 2018 r. w wyniku corocznego przeglądu systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku dokonano aktualizacji wewnętrznych aktów prawnych regulujących proces zarządzania ryzykiem operacyjnym. Przygotowano także procedury wzorcowe dla banków spółdzielczych oraz zaktualizowano zarządzenia wykonawcze w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Dodatkowo, w ubiegłym roku:

- 1) monitorowano limity tolerancji na ryzyko operacyjne określone w Polityce zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., które utrzymywały się na poziomie akceptowalnym;
- 2) dokonywano bieżącej identyfikacji ryzyka operacyjnego oraz monitorowano obszary szczególnie narażone na ten rodzaj ryzyka przy pomocy wskaźników KRI. Powołane zostały nowe wskaźniki do monitorowania ryzyka kadrowego oraz awaryjności nowego systemu rozliczeniowego;
- 3) identyfikowano ryzyko operacyjne oraz dokonywano oceny poziomu tego ryzyka w trakcie zmian związanych m.in. z wprowadzaniem nowych, modyfikacją istniejących lub wycofywaniem produktów, procesów, systemów informatycznych, zmianą struktury organizacyjnej.

W celu zidentyfikowania potencjalnych zdarzeń operacyjnych, które mogą wystąpić w 2019 r., pod koniec 2018 r. przeprowadzony został proces samooceny ryzyka operacyjnego i kontroli oraz proces analiz scenariuszowych. Zdefiniowano działania mitygujące, mające na celu zapobieganie wystąpieniu potencjalnych zdarzeń oraz zobowiązano jednostki i komórki organizacyjne Banku do ich wdrożenia.

Monitorowane były bazy zewnętrzne w zakresie ujawniania zdarzeń operacyjnych, które zaistniały w sektorze instytucji finansowych oraz działań, jakie podjęły inne banki w celu zminimalizowania ryzyka lub też zabezpieczenia się przed zdarzeniami w przyszłości. Wyniki monitoringu zostały wykorzystane w procesie analiz scenariuszowych.

W ramach podnoszenia świadomości i kwalifikacji pracowników uczestniczących w bieżącym zarządzaniu ryzykiem operacyjnym udostępniano szkolenie w formule e-learningu, dotyczące procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym. Szkolenie zostało zawarte w pakiecie szkoleń dla nowych pracowników. Nowym użytkownikom systemu do ewidencji zdarzeń operacyjnych udostępniono również materiały szkoleniowe z zakresu obsługi tego systemu. Mając na uwadze poprawę jakości i kompletności bazy zdarzeń operacyjnych, w minionym roku dokonano dwukrotnie rekonylacji bazy

zdarzeń operacyjnych z innymi źródłami danych. Prowadzona była również rekoncylacja z systemem finansowo-księgowym w trybie miesięcznym.

W 2018 r. kontynuowano proces wdrażania zmian funkcjonalnych w systemie wspierającym proces zarządzania ryzykiem operacyjnym. Weryfikowano zdarzenia operacyjne rejestrowane w systemie w celu ich ostatecznego zatwierdzenia. Prowadzono monitoring przepływu prac w zakresie terminowości ewidencji zdarzeń operacyjnych i wprowadzania korekt finansowych/odzysków przez jednostki i komórki organizacyjne Banku.

Dwukrotnie przeprowadzono proces monitoringu umów outsourcingu czynności bankowych. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości przygotowano rekomendacje dla jednostek i komórek organizacyjnych. Na bieżąco prowadzono konsultacje z pracownikami Banku, banków spółdzielczych oraz podmiotów zależnych z zakresu zarządzania ryzykiem operacyjnym (w tym outsourcingu czynności bankowych).

XII. DZIAŁALNOŚĆ RESTRUKTURYZACYJNO-WINDYKACYJNA

W 2018 r. Bank kontynuował strategię redukcji portfela kredytów „trudnych”, głównie poprzez stałą poprawę efektywności działań restrukturyzacyjno-wyndykacyjnych, jak i przeprowadzanie procesów sprzedaży portfeli wierzytelności.

Wartość odzyskanych kredytów z utratą wartości oraz „uzdrowień” na koniec 2018 r. ukształtowała się na poziomie 167,2 mln zł, z tego kwota odzysków wyniosła 134,3 mln zł (w tym, 17,9 mln zł dotyczyło ceny uzyskanej ze sprzedaży wierzytelności), natomiast „uzdrowień” 32,9 mln zł. Wielkość ta obejmuje „uzdrowienia” oraz spłaty kredytów otrzymane zarówno w ramach procesu restrukturyzacji, jak i windykacji (prowadzonego przez Bank oraz podmioty zewnętrzne), z wyłączeniem należności pozabilansowych oraz obligacji.

W 2018 r. kontynuowano procesy sprzedaży wierzytelności, w ramach których Bank zawarł 5 umów sprzedaży portfela wierzytelności z rozpoznaną utratą wartości z podmiotami niepowiązanymi z Bankiem, w ramach których sprzedane zostały pakiety wierzytelności o wartości 78,0 mln zł. Dodatkowo, w 2018 r. zawarto z funduszem sekurytyzacyjnym powiązany z Bankiem umowę, w ramach której sprzedano wierzytelności w kwocie 23,9 mln zł.

Po zakończeniu postępowań windykacyjnych przeprowadzano procesy spisania wierzytelności z ksiąg Banku - ogółem w 2018 r. spisano z bilansu kredyty i pożyczki brutto wyceniane w zamortyzowanym koszcie w łącznej kwocie 158,5 mln zł.

XIII. NAKŁADY INWESTYCYJNE

13.1. Zarządzanie majątkiem Banku

Według stanu na 31 grudnia 2018 r. nakłady inwestycyjno-budowlane wyniosły 0,9 mln zł i w porównaniu do wielkości odnotowanej przed rokiem zmniejszyły się o 1,3 mln zł.

Poniesione w powyższym obszarze nakłady zostały w głównej mierze przeznaczone na poprawę warunków pracy oraz obsługi klientów (m.in. zakup liczarek, niszczarek oraz dodatkowego wyposażenia biurowego i meblowego), zwiększenie bezpieczeństwa funkcjonowania (wymiana zasilaczy awaryjnych UPS, rozbudowa/modyfikacja systemów bezpieczeństwa oraz przeciwpożarowego) oraz pozostałe przedsięwzięcia inwestycyjno-budowlane.

13.2. Rozwój technologii informatycznej

W 2018 r. nakłady inwestycyjne na realizowane projekty IT wyniosły blisko 18,1 mln zł, tj. były o 5,6 mln zł wyższe niż w roku poprzednim.

W ubiegłym roku Bank kontynuował działania mające na celu maksymalizację wykorzystania zasobów infrastrukturalnych, ludzkich i kapitałowych, przy jednoczesnym zapewnieniu nieustannego rozwoju jakości świadczonych usług informatycznych oraz osiągnięcia celów finansowych i pozafinansowych. Podejmowano działania mające na celu rozpoznanie i wdrożenie rozwiązań wspierających procesy biznesowe oraz poprawę efektywności realizowanych projektów (w tym m.in.: zwiększenie udziału projektów i zmian realizowanych zasobami własnymi), mające doprowadzić do redukcji kosztów oraz poprawy jakości otrzymywanych usług (zgodnych z zawieranymi lub wcześniej zawartymi umowami). Zakończono działania w zakresie optymalizacji kosztów IT - poprzez przeniesienie systemów krytycznych na nową infrastrukturę, wprowadzenie ujednoczonego środowiska bazodanowego oraz nowoczesnego mechanizmu wykonywania kopii bezpieczeństwa.

Szczególny nacisk położono na zapewnienie bezpieczeństwa informacji i systemów teleinformatycznych, w tym zapewnienie jakości i ciągłości działania całego środowiska informatycznego Banku na założonym poziomie.

W 2018 r. kontynuowano prace Zespołu Inicjatyw, którego członkami są przedstawiciele banków spółdzielczych oraz pracownicy Departamentu Informatyki Banku BPS S.A. Celem prac Zespołu Inicjatyw są konsultacje wewnątrz środowiska banków spółdzielczych, wymiana doświadczeń, opinii dotyczących regulacji oraz potencjalnych rozwiązań i usług dla całego Zrzeszenia BPS. W spotkaniach Zespołu Inicjatyw uczestniczą także przedstawiciele głównych dostawców systemów IT Zrzeszenia BPS oraz przedstawiciele Departamentów merytorycznych Banku BPS S.A. W 2018 r. prace Zespołu Inicjatyw skoncentrowane były przede wszystkim na uzgodnieniu wymaganego zakresu zmian w systemach informatycznych banków spółdzielczych, a także koncepcji rozwiązań dla całego Zrzeszenia, w związku z koniecznością zapewnienia zgodności regulacyjnych w ramach prac w obszarze implementacji wymogów wynikających ze STIR, PSD2 czy RODO.

W 2018 r. znaczna część realizowanych projektów informatycznych poświęcona była zapewnieniu zgodności regulacyjnej. Zainicjowano i prowadzono działania, których efektem były lub będą w kolejnych latach zmiany w funkcjonalności systemów informatycznych i infrastrukturze, tj.:

- 1) RODO – wdrożenie przepisów rozporządzenia o ochronie danych osobowych;
- 2) STIR – wdrożenie przepisów ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania wykorzystywaniu sektora finansowego do wyłudzeń skarbowych;
- 3) Split Payment (mechanizm płatności podzielonej) – wdrożenie przepisów Ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw, czyli wydzielenie rachunku bankowego na podatek VAT;
- 4) MIFID2, MIFIR – dostosowanie do przepisów Dyrektywy Parlamentu Europejskiego dotyczącej MIFID2, MIFIR, w zakresie spełnienia wymagań raportowych dla transakcji wykonywanych na produktach inwestycyjnych (do ARM, APA) oraz spełnienia wymagań best executions;
- 5) PSD2 – wdrożenie przepisów unijnej dyrektywy w sprawie usług płatniczych, nakładającej m.in. obowiązek udostępniania danych rachunków bankowych stronom trzecim i umożliwienie inicjowania płatności przez strony trzecie, a także wprowadzającej silne uwierzytelnianie użytkowników;

- 6) Adapter KDPW – dostosowanie do wprowadzonych zmian specyfikacji technicznej KDPW;
- 7) IV Dyrektywa AML – zapewnienie zgodności z przepisami z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
- 8) Obsługa zajęć egzekucyjnych – zapewnienie zgodności w zakresie nowych projektów pism do obsługi zajęć wierzytelności dot. podatków VAT, należności podatkowych i celnych oraz innych należności opracowanych przez Krajową Izbę Rozliczeniową we współpracy z przedstawicielami Ministerstwa Finansów, ZUS oraz banków (grupy bankowej ds. optymalizacji procesów egzekucji przy KJUF w ZBP), a także obsługa nowych komunikatów.

Ponadto, prowadzono szereg zmian związanych z modyfikacją regulacji w zakresie sprawozdawczości obligatoryjnej, np.: zmiany w sprawozdawczości FINREP/COREP, implementacja MSSF 16 (Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej nr 16 dotyczący obsługi umów leasingowych).

Duży nacisk położono na realizację projektów, których celem było spełnienie wymogów regulacyjnych, wsparcie działalności biznesowej Zrzeszenia BPS oraz zwiększenie konkurencyjności oferty bankowej. Wśród zakończonych w 2018 r. inicjatyw regulacyjnych i biznesowych dla Zrzeszenia BPS znalazły się m.in. projekty:

- 1) Tokenizacja kart płatniczych, w ramach którego nastąpiło rozszerzenie oferty Banku oraz zrzeszonych BS-ów o możliwość wprowadzenia kart płatniczych do portfeli typu Android Pay, wykorzystujących platformy tokenizacji VISA/MC. Karty płatnicze Grupy BPS mogą być dodawane do uniwersalnych aplikacji mobilnych: Google Pay i Planet Mobile;
- 2) Wpłatomaty, którego celem było udostępnienie klientom banków spółdzielczych wpłat on-line we wpłatomatach, bankomato-wpłatomatach oraz recyclerach;
- 3) inicjatywy związane z realizacją w/w wymogów w obszarze RODO czy STIR.

Wśród prowadzonych inicjatyw biznesowych dla Zrzeszenia BPS, które będą kontynuowane także w kolejnych latach, znalazły się m.in.:

- 1) Nowy System Rozliczeniowy, którego celem jest dostarczenie nowoczesnej, uniwersalnej i bezpiecznej platformy rozliczeniowej dla Zrzeszenia BPS, pozwalającej na ujednoczenie oraz automatyzację procesów obsługi wszystkich podstawowych rodzajów rozliczeń bankowych Zrzeszenia;
- 2) działania i inicjatywy w obszarze regulacyjnym związanym m.in. z PSD 2 oraz nowelizacją w zakresie STIR.

W 2018 r. zakończono następujące projekty biznesowe dla Banku BPS S.A.:

- 1) Antyfraud – system wspierający proces przeciwdziałania praniu pieniędzy i nadużyciom finansowym w celu monitorowania transakcji realizowanych w Banku;
- 2) system wspierający zarządzania podatnościami w systemach informatycznych Banku, który zastąpił rozwiązania użytkowane dotychczas;
- 3) system do zarządzania ryzykiem rynkowym i ryzykiem płynności, kalkulacji i monitorowania wymogów ostrożnościowych oraz raportowania na potrzeby obligatoryjnej sprawozdawczości, który zastąpił rozwiązanie użytkowane dotychczas.

Ponadto, kontynuowano intensywne prace w obszarze bankowości mobilnej i internetowej, wprowadzając nowe funkcjonalności i udogodnienia ergonomiczne.

13.3. Rozwój bankowości internetowej i mobilnej

Rok 2018 był dla Banku BPS S.A. kolejnym okresem realizacji ambitnych działań i inicjatyw w zakresie bankowości internetowej i mobilnej. W celu zaspokojenia oczekiwań klientów oraz spełnienia wymagań wynikających z nowych przepisów prawa, w systemie bankowości internetowej e25 wprowadzono wiele zmian funkcjonalnych, w tym m.in.:

- 1) wdrożono mechanizm obsługi płatności podzielonej (Split Payment);
- 2) dostosowano system do wymogów przepisów RODO;
- 3) wprowadzono prezentację kosztów przelewów oraz czasu ich realizacji zgodnie z wymogami PSD2;
- 4) wdrożono zmiany związane z dostosowaniem do dyrektywy PAD (ustawa dotycząca podstawowego rachunku płatniczego);
- 5) dostosowano formularze wniosków o wypłaty świadczeń w ramach programu Rodzina 500+ do wymagań w kolejnym okresie świadczeniowym;
- 6) uruchomiono obsługę formularzy wniosków o wypłaty świadczeń w ramach programu Dobry start (tzw. 300+).

Znaczna część zmian systemu e25 miała na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa:

- 1) wprowadzono funkcję zarządzania kanałem mobilnym poprzez system bankowości internetowej;
- 2) dodano nową metodę autoryzacji w postaci powiadomienia push;
- 3) wydłużono kod PIN do aplikacji mobilnej;
- 4) wprowadzono dodatkowe funkcje w panelu administracyjnym, przekładające się na wzrost bezpieczeństwa.

W 2018 roku podobnie jak w latach poprzednich, Bank obecny był na Forum Technologii Bankowości Spółdzielczej oraz Forum Liderów Banków Spółdzielczych – cyklicznych spotkaniach sektora bankowości spółdzielczej. Przedstawiciele Banku wygłosili wykłady oraz uczestniczyli w dyskusjach panelowych między innymi na temat wizji bankowości internetowej i mobilnej w bankach spółdzielczych.

XIV. SYTUACJA FINANSOWA BANKU

14.1. Aktywa Banku

Według stanu na 31.12.2018 r. aktywa ogółem Banku BPS S.A. wyniosły 23,3 mld zł i były niższe od wielkości odnotowanej na koniec roku poprzedniego o 0,3 mld zł, tj. o 1,3 %.

Tabela 16. Główne pozycje aktywów Banku* (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 936 258	1 461 051	-475 207	75,5%
Należności od innych banków	996 735	524 780	-471 955	52,6%
Pochodne instrumenty finansowe	2 190	2 509	319	114,6%
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	8 561 263	8 328 667	-232 596	97,3%
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	5 427 698	x	-	-
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności	5 874 890	x	-	-
Papiery wartościowe obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	x	297 915	-	-
Papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	x	8 207 792	-	-
Papiery wartościowe wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	x	13 451	-	-
Papiery wartościowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	x	3 658 378	-	-
Inwestycje w jednostki podporządkowane	611 105	635 064	23 959	103,9%
Wartości niematerialne	45 582	44 905	-677	98,5%
Rzeczowe aktywa trwałe	72 872	64 458	-8 414	88,5%
Pozostałe aktywa	132 815	108 485	-24 330	81,7%
Suma aktywów	23 661 408	23 347 455	-313 953	98,7%

* wdrożenie z dniem 1 stycznia 2018 r. nowych zasad sprawozdawczości finansowej MSSF 9, wpłynęło na zmianę prezentacji niektórych pozycji bilansu, głównie w zakresie klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych

W 2018 r. nastąpiło przede wszystkim obniżenie poziomu:

- 1) środków w kasie oraz Banku Centralnym (o 475,2 mln zł) – w związku przyjęciem odmiennej niż w 2017 r. strategii zarządzania rezerwą obowiązkową (możliwość utrzymania niższego stanu rachunku w ostatnim dniu miesiąca grudnia 2018 r. w celu utrzymania stanu rezerwy obowiązkowej na wymaganym średnim poziomie);
- 2) należności od innych banków (o 472,0 mln zł), w tym głównie w zakresie:
 - lokat złożonych przez Bank w bankach komercyjnych oraz w bankach spółdzielczych (łącznie 212,6 mln zł), na skutek ograniczania aktywów ważonych ryzykiem,
 - rachunków bieżących (o 143,0 mln zł) głównie walutowych, w konsekwencji obniżenia stanu środków walutowych przyjętych od klientów.
 Dodatkowo, w 2017 r. w pozycji należności od innych banków znajdowały się papiery wartościowe banków komercyjnych klasyfikowane do kredytów i pożyczek (certyfikaty i obligacje) w wysokości 70,4 mln zł, które w 2018 r. zostały wykupione przez emitentów;
- 3) kredytów i pożyczek udzielonych klientom (o 232,6 mln zł), przede wszystkim w rezultacie zmniejszenia portfela kredytowego klientów korporacyjnych (świadome zmniejszanie przyrostu akcji kredytowej w segmentach biznesowych, z uwagi na ograniczenia kapitałowe Banku).

14.2. Pasywa Banku

Suma bilansowa Banku w największym stopniu kształtowana jest przez zobowiązania wobec innych banków, które na koniec 2018 r. wyniosły 18,0 mld zł i stanowiły 77,1 % jej wartości. Na przestrzeni minionego roku odnotowano spadek powyższych zobowiązań o 0,7 mld zł, wynikający ze zmniejszenia poziomu depozytów głównych depozytariuszy Banku, tj. banków spółdzielczych.

Tabela 17. Główne pozycje pasywów Banku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	61	46	-15	75,4%
Zobowiązania wobec innych banków	18 649 779	17 993 432	-656 347	96,5%
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	249 959	0	-249 959	-
Pochodne instrumenty finansowe	1 581	2 742	1 161	173,4%
Zobowiązania wobec klientów	2 677 939	3 163 112	485 173	118,1%
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 124 336	1 147 677	23 341	102,1%
Pozostałe zobowiązania i rezerwy	143 684	237 854	94 170	165,5%
Kapitał własny ogółem	814 069	802 592	-11 477	98,6%
Suma zobowiązań i kapitału własnego	23 661 408	23 347 455	-313 953	98,7%

W ciągu 2018 r. odnotowano natomiast wzrost stanu zobowiązań wobec klientów o 0,5 mld zł, tj. o 18,1 %, co było głównie rezultatem zwiększenia środków klientów korporacyjnych.

Według stanu na 31.12.2018 r. kapitał własny wyniósł 802,6 mln zł i w porównaniu do stanu odnotowanego na koniec 2017 r. obniżył się o 11,5 mln zł. Było to przede wszystkim konsekwencją rozpoznania w bilansie Banku straty z lat ubiegłych będącej efektem wdrożenia od 1.01.2018 r. nowych zasad rachunkowości w zakresie wyceny, klasyfikacji i utraty wartości instrumentów finansowych (MSSF 9) w wysokości 37,2 mln zł.

Kapitał własny Banku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Kapitał własny ogółem, z tego:	814 069	802 592	-11 477	98,6%
Kapitał zakładowy	430 585	433 950	3 365	100,8%
Akcje własne	-2 133	-2 133	0	100,0%
Kapitał zapasowy	308 678	315 145	6 467	102,1%
Inne całkowite dochody	24 210	18 134	-6 076	74,9%
Niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych	0	-37 159	-37 159	-
Fundusz ogólnego ryzyka	24 500	24 500	0	100,0%
Wynik roku bieżącego	1 555	23 481	21 926	1 510,0%
Kapitał rezerwowy	26 674	26 674	0	100,0%

W 2018 r. nastąpiło zwiększenie kapitału zakładowego i zapasowego łącznie o 9,8 mln zł, co było głównie rezultatem zaliczenia:

- w lutym 2018 r. środków pochodzących z wyemitowanych w grudniu 2017 r. akcji własnych serii AB o wartości 2,1 mln zł (minus koszty związane z przeprowadzeniem emisji w wysokości 74 tys. zł),

- w lipcu 2018 r. środków pochodzących ze zrealizowanej na przełomie marca i kwietnia 2018 r. emisji akcji serii AC o wartości 6,3 mln zł (minus koszty emisji w kwocie 131 tys. zł).

Na wzrost kapitału własnego Banku w 2018 r. wpłynął ponadto wynik roku 2018 o wartości 23,5 mln zł. Zysk netto za 2017 r. w kwocie 1,6 mln zł, za zgodą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Banku BPS S.A., w czerwcu ub.r. zasilił kapitał zapasowy.

14.3. Rachunek zysków i strat

Bank BPS S.A. w 2018 r. wygenerował zysk brutto w wysokości 41,0 mln zł oraz netto w kwocie 23,5 mln zł. Wyniki te były wyższe od odnotowanych w roku poprzednim odpowiednio o 25,2 mln zł i o 21,9 mln zł, przede wszystkim w efekcie uzyskania wyższego wyniku na działalności podstawowej i na pozostałej działalności operacyjnej oraz korzystniejszych kosztów funkcjonowania Banku, przy jednocześnie niższym wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Tabela 18. Wybrane elementy rachunku zysków i strat (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2017	2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Wynik z tytułu odsetek	253 208	261 545	8 337	103,3%
Wynik z tytułu prowizji i opłat	49 158	54 954	5 796	111,8%
Przychody z tytułu dywidend	643	727	84	113,1%
Wynik z operacji finansowych oraz z pozycji wymiany	50 602	128 404	77 802	253,8%
Wynik na działalności podstawowej	353 611	445 630	92 019	126,0%
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	-5 310	-1 597	3 713	30,1%
Ogólne koszty administracyjne	246 878	237 730	-9 148	96,3%
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	-85 657	-165 337	-79 680	193,0%
Wynik finansowy brutto	15 766	40 966	25 200	259,8%
Bieżący podatek dochodowy	-13 557	-7 556	6 001	55,7%
Odroczony podatek dochodowy	-654	-9 929	-9 275	1518,2%
Wynik finansowy netto	1 555	23 481	21 926	1510,0%

Wynik z tytułu odsetek

W 2018 r. wynik odsetkowy Banku wyniósł 261,5 mln zł i był wyższy od osiągniętego w 2017 r. o 8,3 mln zł, tj. o 3,3 %.

Tabela 19. Wynik z tytułu odsetek (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2017	2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Wynik z tytułu odsetek:	253 208	261 545	8 337	103,3%
Przychody z tytułu odsetek	542 469	548 664	6 195	101,1%
Koszty z tytułu odsetek	289 261	287 119	-2 142	99,3%

Wzrost wyniku odsetkowego był przede wszystkim efektem uzyskania korzystniejszej niż w roku poprzednim marży odsetkowej na portfelu kredytowym ogółem⁴ (o 0,17 pp.), w tym głównie na kredytach podmiotów gospodarczych.

Odnotowano ponadto wyższy niż przed rokiem średni stan kredytów i zobowiązań wobec BS, co dodatkowo wpłynęło na zwiększenie wyniku odsetkowego.

Na poziomie niższym niż 2017 r. ukształtowała się natomiast marża odsetkowa na dłużnych papierach wartościowych (o 0,14 pp.), co było konsekwencją zmiany struktury tych instrumentów. W portfelu papierów dłużnych nastąpił spadek średniego stanu obligacji Skarbu Państwa o stosunkowo wysokiej rentowności oraz wzrost mniej dochodowych bonów pieniężnych (rezultat sprzedaży w sierpniu i wrześniu 2018 r. znacznej części zmiennokuponowych obligacji Skarbu Państwa).

Wynik z tytułu prowizji i opłat

Wynik z tytułu prowizji i opłat w 2018 r. wyniósł 55,0 mln zł i w porównaniu do uzyskanego w 2017 r. był wyższy o 5,8 mln zł, tj. o 11,8 %.

Tabela 20. Wynik z tytułu prowizji i opłat (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2017	2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Wynik z tytułu prowizji, z tego:	49 158	54 954	5 796	111,8%
z tytułu kredytów i pożyczek	15 388	15 431	43	100,3%
z tytułu obsługi rachunków bankowych	5 817	6 563	746	112,8%
z tytułu rozliczeń pieniężnych	23 222	25 897	2 675	111,5%
z tytułu kart płatniczych i kredytowych	8 606	9 621	1 015	111,8%
z tytułu administracji wierzytelnościami	-4 463	-2 989	1 474	67,0%
pozostałe	588	431	-157	73,3%

Zwiększenie wyniku z tytułu prowizji odnotowano przede wszystkim w zakresie:

- 1) rozliczeń pieniężnych (o 2,7 mln zł) - co związane było z podwyższeniem z dniem 1 marca 2018 r. stawek opłat i prowizji pobieranych przez Bank BPS S.A. za czynności bankowe dla zrzeszonych banków spółdzielczych za zasilenia i odprowadzenia znaków pieniężnych we wszystkich walutach i trybach;
- 2) z tytułu administracji wierzytelnościami (o 1,5 mln zł) - na skutek niższej niż przed rokiem prowizji zapłaconej do podmiotu zewnętrznego za zrealizowane odzyski wierzytelności;
- 3) z tytułu kart płatniczych i kredytowych (o 1,0 mln zł) - z uwagi na wyższe przychody związane z wydawaniem i obsługą kart płatniczych (większa ilość kart wydanych klientom BS-ów i realizowana nimi liczba transakcji obsługiwanych przez Bank oraz zmiana zasad naliczania opłat przez IT Card – nowa umowa obowiązująca od 1 kwietnia 2018 r.).

Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend ukształtowały się na poziomie 727 tys. zł i nieznacznie przekroczyły wartość odnotowaną przed rokiem (o 84 tys. zł). Przychody te dotyczyły dywidendy otrzymanej od KIR S.A. oraz Visa Inc.

⁴ Marża odsetkowa liczona zarządczo jako różnica pomiędzy przychodowością odsetkową, a średnią stawką rynkową OFFER 1 M dla danej waluty

Wynik z operacji finansowych oraz z pozycji wymiany

W 2018 r. Bank zrealizował wynik z operacji finansowych oraz z pozycji wymiany na poziomie 128,4 mln zł, tj. wyższym od osiągniętego w 2017 r. o 77,8 mln zł.

W sierpniu i wrześniu 2018 r. Bank wykorzystując sprzyjającą sytuację rynkową, wynikającą m.in. z pozytywnego otoczenia makroekonomicznego oraz łagodnej polityki pieniężnej realizowanej przez Radę Polityki Pieniężnej, podjął decyzję o sprzedaży części portfela zmienno kuponowych obligacji skarbowych. W efekcie, na koniec 2018 r. wygenerowany wynik z tytułu zaprzestania ujmowania oraz przeklasyfikowania instrumentów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat osiągnął wielkość 107,6 mln zł. Realizowana strategia inwestycyjna nie naruszała żadnych istniejących limitów ostrożnościowych, a zbudowany portfel inwestycyjny zmienno procentowych papierów skarbowych był optymalnie dostosowany do potrzeb i specyfiki sumy bilansowej Banku.

Tabela 21. Wynik z operacji finansowych oraz z pozycji wymiany* (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2017	2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Wynik na aktywach i zobowiązaniach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez RZS oraz wynik z pozycji wymiany	12 709	20 814	8 105	163,8%
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania oraz przeklasyfikowania instrumentów finans. niewycenianych do wartości godziwej przez RZS	x	107 590	107 590	-
Wynik na działalności inwestycyjnej	37 893	x	-37 893	-
Razem	50 602	128 404	77 802	253,8%

* wdrożenie z dniem 1 stycznia 2018 r. nowych zasad sprawozdawczości finansowej MSSF 9, wpłynęło na zmianę prezentacji niektórych pozycji rachunku zysków i strat

Szczegółowe dane dotyczące wyniku na operacjach finansowych zawarte zostały w notach 7, 8 i 9 Jednostkowego Sprawozdania finansowego Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku.

Wynik na pozostałej działalności operacyjnej

Wynik na pozostałej działalności operacyjnej Banku za 2018 r. ukształtował się poziomem minus 1,6 mln zł, tj. korzystniejszym od wielkości odnotowanej w roku poprzednim o 3,7 mln zł.

Największy wpływ na powyższą sytuację miało wygenerowanie w 2018 r. wyższego niż przed rokiem wyniku z tytułu sprzedaży i zakupu towarów i usług, wyniku z tytułu odzyskanych należności i kosztów ich windykacji, jak również wyniku z tytułu rezerw na pozostałe zobowiązania.

Ogólne koszty administracyjne

Ogólne koszty administracyjne wygenerowane w 2018 r. wyniosły 237,7 mln zł i w porównaniu do wielkości odnotowanej w 2017 r. były niższe o 9,1 mln zł.

Tabela 22. Ogólne koszty administracyjne (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2017	2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Ogólne koszty administracyjne, z tego:	246 878	237 730	-9 148	96,3%
Koszty świadczeń pracowniczych	87 292	99 225	11 933	113,7%
Koszty rzeczowe	88 367	85 405	-2 962	96,6%
Koszty ponoszone na rzecz BFG	34 435	16 102	-18 333	46,8%
Koszty związane z KNF i SSOZ BPS	6 482	8 324	1 842	128,4%
Pozostałe koszty administracyjne	2 173	1 934	-239	89,0%
Amortyzacja	28 129	26 740	-1 389	95,1%

W 2018 r. odnotowano niższy niż przed rokiem poziom kosztów w pozycji dotyczącej:

- opłat obowiązkowych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, w związku z niższym niż w 2017 r. poziomem opłaty wymaganej do wniesienia przez Bank na fundusz przymusowej restrukturyzacji (zgodnie z pismem BFG z dnia 20 kwietnia 2018 r., łączna kwota ww. opłaty w 2018 r. wyniosła 14,6 mln zł wobec 33,2 mln zł w 2017 r.);
- kosztów rzeczowych, w tym przede wszystkim w obszarze leasingu operacyjnego (spadek kosztów najmu i dzierżawy lokali w efekcie likwidacji wybranych placówek oraz zmniejszenia wynajmowanej przez Bank powierzchni w wybranych nieruchomościach) oraz eksploatacji systemów informatycznych (niższe koszty dotyczące realizowanych projektów IT oraz serwisu i użytkowania bankowości elektronicznej);
- amortyzacji, głównie licencji oraz sprzętu IT, co związane było z zakończeniem amortyzacji modyfikacji/zakupów licencji dla części systemów oraz zakupionego sprzętu komputerowego.

Jednocześnie, w 2018 r. odnotowano wzrost wydatków w obszarze:

- świadczeń pracowniczych, w związku z wypłatą premii dla pracowników Banku, skorelowaną z wypracowanym przez Bank wynikiem. Działanie to stanowiło element długofalowej polityki Banku nakierowanej na poprawę efektywności działania poprzez budowanie zaangażowania pracowników, a także element poprawy poziomu zadowolenia pracowników z pracy dla Banku;
- kosztów opłat ponoszonych na rzecz Komisji Nadzoru Finansowego (m.in. wzrost w 2018 r. poziomu stawki ważonej i współczynnika korygującego stosowanych do obliczenia należnej od Banku wpłaty na pokrycie kosztów nadzoru – komunikat Przewodniczącego KNF z dnia 27 września 2018 r.) oraz Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS (m.in. efekt wzrostu tzw. wskaźnika korygującego wysokość wnoszonej składki).

Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe

Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe za 2018 r. wyniósł minus 165,3 mln zł i w porównaniu do wielkości odnotowanej za 2017 r. obniżył się o 79,7 mln zł.

Tabela 23. Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2017	2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe, z tego:	-85 657	-165 337	-79 680	193,0%
Kredyty i pożyczki udzielone klientom i bankom	-70 318	-103 858	-33 540	147,7%
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	4 869	x	-4 869	-
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	-775	-646	129	83,4%
Papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz w zamortyzowanym koszcie	x	-1 341	-1 341	-
Inwestycje w jednostki zależne i stowarzyszone	-18 304	-61 306	-43 002	334,9%
Wartości niematerialne	0	-240	-240	-
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	46	2 102	2 056	4569,6%
Pozostałe	-1 175	-48	1 127	4,1%

Pogorszenie wyniku z tytułu odpisów odnotowano przede wszystkim w zakresie:

- 1) kredytów i pożyczek udzielonych klientom i bankom (o 33,5 mln zł), co było przede wszystkim konsekwencją utworzenia w 2018 r. odpisów dla kilkunastu dużych podmiotów z portfela w restrukturyzacji. Największe odpisy dotyczyły klientów z branży zarządzania centrami handlowymi, deweloperskiej oraz produkcyjnej i wynikały z obniżenia wartości zabezpieczeń oraz przede wszystkim z wydłużenia się postępowań sądowych, a tym samym obniżeniem spodziewanych przepływów;
- 2) inwestycji w jednostki zależne i stowarzyszone (o 43,0 mln zł), co było głównie wynikiem utworzenia odpisów na zaangażowanie kapitałowe w spółki:
 - Veni S.A. - z uwagi na obniżenie jej aktywów netto, będące wynikiem wyceny dokonanej przez doradcę transakcyjnego,
 - BPS Faktor S.A. - na skutek dokapitalizowania Spółki i pokrycia jej ujemnych kapitałów.

14.4. Fundusze własne i łączny współczynnik kapitałowy

W roku 2018 funkcjonowanie systemu zarządzania kapitałem w Banku opierało się na poniższych regulacjach zewnętrznych:

- 1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (Rozporządzenie CRR) z późn. zm.;
- 2) Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym;
- 3) Ustawa Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku (z późn. zm.);
- 4) Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach.

W Banku istnieje udokumentowany proces zarządzania adekwatnością kapitałową i monitorowania kapitału, funkcjonujący na podstawie „Instrukcji funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP) w Banku BPS S.A.” oraz „Polityki zarządzania kapitałem w Banku BPS S.A.”.

Proces zarządzania adekwatnością kapitałową obejmuje pomiar, monitorowanie, raportowanie, limitowanie i kontrolę adekwatności kapitałowej, efektywną alokację kapitału oraz procedury awaryjne. Podstawową miarą stosowaną do pomiaru adekwatności kapitałowej są współczynniki kapitałowe.

Fundusze własne dla potrzeb wyliczenia adekwatności kapitałowej obliczane są w oparciu o postanowienia Rozporządzenia CRR oraz Ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.

Tabela 24. Adekwatność kapitałowa Banku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Fundusze własne ogółem	937 338	1 000 660	63 322	106,8%
Kapitał Tier I	722 184	700 317	-21 867	97,0%
Kapitał Tier II	215 154	300 343	85 189	139,6%
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko, z tego na:	8 656 466	8 048 612	-607 854	93,0%
ryzyko w odniesieniu do ryzyka kredytowego	7 971 753	7 378 294	-593 459	92,6%
ryzyko z tytułu ryzyka operacyjnego	650 145	646 039	-4 106	99,4%
ryzyko z tytułu ryzyka rynkowego	26 082	23 814	-2 268	91,3%
ryzyko z tytułu korekty wyceny kredytowej	8 486	465	-8 021	5,5%
Współczynnik kapitału Tier I	8,3%	8,7%	0,4 pp.	-
Łączny współczynnik kapitałowy	10,8%	12,4%	1,6 pp.	-

Według stanu na 31.12.2018 r. fundusze własne Banku ukształtowały się na poziomie 1 000,7 mln zł i w porównaniu do stanu odnotowanego na koniec 2017 r. zwiększyły się o 63,3 mln zł, tj. o 6,8 %.

Wzrost funduszy własnych był przede wszystkim rezultatem zrealizowanego wzmocnienia kapitałowego w formie emisji akcji oraz długu podporządkowanego. W minionym roku Bank zaliczył do kapitału Tier I środki pochodzące z wyemitowanych w 2017 r. emisji akcji serii AA i AB na łączną kwotę 35,4 mln zł oraz przeprowadził kolejne emisje akcji własnych serii AC i AD o wartości 12,6 mln zł (z tego do funduszy własnych zaliczona została seria AC). Dodatkowo, przeprowadził 2 emisje obligacji podporządkowanych na łączną kwotę 95,6 mln zł oraz w czerwcu ub.r. uzyskał wsparcie finansowe w wysokości 50 mln zł w formie 10-letniej pożyczki podporządkowanej udzielonej z Funduszu Zabezpieczającego w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS.

Równocześnie, nastąpiło zmniejszenie kapitału Tier II o 60,4 mln zł, w związku z dokonaniem przez Bank przedterminowego wykupu dziesięcioletnich obligacji na okaziciela serii BPS0720 o wartości 80,0 mln zł wyemitowanych w 2010 r. (przedmiotowe papiery charakteryzowały się zbyt wysokim kosztem utrzymywania ich w bilansie Banku, przy jednocześnie niskiej kwocie zaliczanej z tego tytułu do funduszy własnych w związku z faktem, iż znaczna część długu uległa amortyzacji), jak również w efekcie amortyzacji zobowiązań podporządkowanych wyemitowanych w latach poprzednich.

W 2018 r. Bank dokonał ponadto pomniejszeń funduszy własnych wynikających z pośrednich udziałów kapitałowych posiadanych przez Bank w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I.

Należy zaznaczyć, iż wpływ na poziom adekwatności kapitałowej Banku ma stosowanie począwszy od 1 stycznia 2018 r. Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej nr 9 „Instrumenty Finansowe”, a tym samym rozpoznanie przez Bank straty z lat ubiegłych. W celu złagodzenia negatywnego wpływu nowego modelu pomiaru utraty wartości w ramach MSSF 9 na kapitał podstawowy Tier I, Bank podjął decyzję o stosowaniu przepisów przejściowych przewidzianych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2395 z dnia 12 grudnia 2017 r. zmieniającym Rozporządzenie nr 575/2013 w odniesieniu do rozwiązań przejściowych dotyczących złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9 na fundusze własne oraz dotyczących traktowania jako duże ekspozycje niektórych ekspozycji wobec podmiotów sektora publicznego denominowanych w walucie krajowej dowolnego państwa członkowskiego. W związku z powyższym, Bank przy kalkulacji adekwatności kapitałowej w 2018 r. uwzględnił kwotę korekty łagodzącej wpływ stosowania standardu MSSF9 na kapitał podstawowy Tier I przy zastosowaniu współczynnika amortyzacji 95 %. Zgodnie z art. 473a Rozporządzenia CRR, wartość korekty w kolejnych latach będzie ulegała stopniowemu obniżaniu ze względu na stosowany wskaźnik amortyzacji, który wyniesie odpowiednio: 85 % w 2019 r., 70 % w 2020 r., 50 % w 2021 r. oraz 25 % w 2022 r.

Przy wyliczaniu kwot ekspozycji na ryzyko, Bank w zakresie ryzyka kredytowego stosuje metodę standardową (SA), w zakresie ryzyka operacyjnego metodę wskaźnika bazowego BIA (Basic Indicator Approach), a w obszarze ryzyka rynkowego oraz ryzyka z tytułu korekty wyceny kredytowej metody standardowe zgodnie z wymogami regulacyjnymi określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013.

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko na koniec 2018 r. ukształtowała się na poziomie 8 048,6 mln zł i w porównaniu do wielkości odnotowanej na koniec poprzedniego roku uległa obniżeniu o 607,9 mln zł, w tym kwota ekspozycji na ryzyko kredytowe o 593,5 mln zł, operacyjne o 4,1 mln zł, rynkowe o 2,3 mln zł oraz z tytułu korekty wyceny kredytowej o 8,0 mln zł.

Niższy niż w roku 2017 poziom łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko był przede wszystkim efektem konsekwentnie realizowanych działań optymalizujących wymogi kapitałowe szczególnie w obszarze ryzyka kredytowego, m in. poprzez dalszą zmianę struktury portfela kredytowego i w efekcie obniżenie średniej wagi ryzyka wszystkich ekspozycji bilansowych i pozabilansowych generujących to ryzyko, jak również w wyniku sukcesywnej optymalizacji technik redukcji ryzyka.

Wzrost poziomu funduszy własnych Banku, przy jednoczesnym obniżeniu łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko, wpłynęły na wartość współczynników kapitałowych, które na koniec 2018 r. ukształtowały się na poziomach:

- 12,4 % - łączny współczynnik kapitałowy (TCR),
- 8,7 % - współczynnik kapitału Tier I (T1) oraz kapitału podstawowego Tier I (CET1),

tj. były wyższe od wielkości uzyskanych na koniec 2017 r. odpowiednio o 1,6 pp. (TCR) i 0,4 pp. (T1 oraz CET1).

Zgodnie ze stanowiskiem Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie minimalnych wartości współczynników kapitałowych obowiązujących w 2018 roku, począwszy od dnia 1 stycznia 2018 r. wskaźniki te powinny być utrzymywane przez banki na poziomie nie niższym niż:

TCR	8,0 % + add-on ¹⁾ + wymóg połączonego bufora
T1	6,0 % + 75 % * add-on ¹⁾ + wymóg połączonego bufora
CET1	4,5 % + 56 % * add-on ¹⁾ + wymóg połączonego bufora

¹⁾ Add-on, tj. domiar kapitałowy z II Filara ustalany jest indywidualnie dla poszczególnych banków na podstawie decyzji administracyjnych - Bank BPS S.A. nie został objęty powyższym buforem

przy czym wymóg połączonego bufora stanowi sumę obowiązujących buforów, tj.:

- 1) zabezpieczającego - 1,875 %,
- 2) ryzyka systemowego - 3,0 %,
- 3) innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII) - bufor wyznaczany przez KNF dla poszczególnych banków w drodze indywidualnej decyzji,
- 4) antycyklicznego - 0,0 %.

Zgodnie z decyzją wydaną przez nadzorcę w dniu 19 grudnia 2017 r., bufor OSII nałożony na Bank BPS S.A. wyniósł 0,0 %.

W celu spełnienia wymogu połączonego bufora, Bank w roku 2018 powinien utrzymywać współczynniki kapitałowe na poziomie co najmniej: 12,875 % (TCR), 10,875 % (T1) oraz 9,375 % (CET1). Na podstawie analiz przeprowadzonych w styczniu ub.r. stwierdzono, iż wskaźniki kapitałowe Banku kształtują się poniżej minimalnych wartości obowiązujących w roku 2018, tym samym Bank nie spełnia wymogu połączonego bufora. W związku z niespełnieniem wyżej wymienionego wymogu Bank, zgodnie z art. 60 ust. 1 Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym, opracował plan ochrony kapitału, w którym określono niezbędne działania wraz z harmonogramem ich realizacji, w celu osiągnięcia poziomu adekwatności kapitałowej pozwalającej na spełnienie tego wymogu. Założono, iż osiągnięcie oczekiwanego poziomu adekwatności kapitałowej nastąpi na koniec 2020 roku.

W planie kapitałowym przyjęto, że podstawowymi źródłami wzmocnienia kapitałowego będą: emisja akcji własnych oraz obligacji podporządkowanych, jak również akumulacja zysku netto. Przyjęto ponadto, iż równocześnie ze wzmocnieniem bazy kapitałowej, Bank będzie optymalizował wymogi kapitałowe alokowane na ryzyka bankowe, w tym przede wszystkim na ryzyko kredytowe, dostosowując skalę działalności komercyjnej do możliwości i potrzeb kapitałowych Banku. Powyższy dokument został zatwierdzony przez Komisję Nadzoru Finansowego w kwietniu 2018 r.

Bank wyznaczał kapitał wewnętrzny zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach, w oparciu o wewnętrzną Instrukcję funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP). Kapitał wewnętrzny to szacowana kwota kapitału, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz wpływu zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka. Na dzień 31 grudnia 2018 roku kapitał wewnętrzny alokowany został na następujące rodzaje ryzyka: kredytowe, operacyjne, rynkowe, stopy procentowej w księdze bankowej, braku zgodności, inwestycji w podmioty zależne oraz ryzyko nadmiernej dźwigni. Łączna kwota kapitału wewnętrznego oszacowana została na poziomie 804,9 mln zł, a relacja kapitału wewnętrznego do funduszy własnych wyniosła 80,4 %.

XV. ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE

15.1. Struktura organizacyjna Banku BPS S.A.

Strukturę organizacyjną Banku tworzą jednostki organizacyjne:

- 1) Centrala;
- 2) Oddziały.

Struktura organizacyjna odzwierciedla szczeble decyzyjne Banku, w tym Radę Zrzeszenia oraz Zgromadzenie Prezesów - związane z zadaniami Banku Zrzeszającego, określonymi w Ustawie o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających.

W celu wspomaganie zarządzania, w Banku działają stałe Komitety. Do ich podstawowych zadań należy wykonywanie czynności decyzyjnych lub opiniodawczo-doradczych w zakresie określonym w Regulaminach Komitetów, uchwalonych przez Zarząd, za wyjątkiem Regulaminu Komitetu Kredytowego, który podlega zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą Banku. W 2018 r. w Banku działały:

- 1) Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, jako organ opiniodawczo-decyzyjny w zakresie kształtowania polityki zarządzania aktywami i pasywami w Banku;
- 2) Komitet Innowacji, jako organ decyzyjny w procesie zarządzania projektami;
- 3) Komitet Bezpieczeństwa i Ciągłości Działania, który ma za zadanie wspieranie wszelkich inicjatyw i procesów zmierzających do unifikacji działań i rozwiązań technicznych oraz organizacyjnych w obszarach bezpieczeństwa, zgodnie z celami określonymi w Strategii Banku Grupy Kapitałowej oraz Strategii Zrzeszenia;
- 4) Komitet Kredytowy Banku, do którego kompetencji należy podejmowanie decyzji kredytowych, zgodnie z Regulaminem podejmowania decyzji kredytowych oraz odrębnymi wewnętrznymi aktami prawnymi Banku;
- 5) Komitet Ryzyka Operacyjnego jako organ opiniodawczy w sprawach kształtowania strategii oraz modelu procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku, a także w innych określonych w Regulaminie;
- 6) Komitet Inwestycji Kapitałowych, jako organ opiniodawczo – doradczy oraz decyzyjny wydający opinie i/lub podejmujący decyzje w sprawach dotyczących transakcji nabycia oraz sprzedaży inwestycji kapitałowych Banku w podmioty z Grupy Kapitałowej, a także inwestycji Banku w fundusze inwestycyjne zamknięte i fundusze inwestycyjne otwarte.

Ponadto, w Banku działały dwa stałe Komitety, powołane spośród członków Rady Nadzorczej, tj. Komitet Audytu oraz Komitet ds. Wynagrodzeń.

W Banku mogą funkcjonować działające stale lub okresowo komisje i zespoły zadaniowe, których powołanie, zmiana i likwidacja oraz określanie zadań następuje w formie uchwał Zarządu lub zarządzeń Prezesa Zarządu.

Centrala

Według stanu na 31.12.2018 r. w Banku funkcjonowało 17 Departamentów i 3 Biura, w ramach wyodrębnionych 5 Pionów organizacyjnych: Zarządzania Bankiem, Bankowości Spółdzielczej, Finansów i Ryzyka, Bankowości Komercyjnej i Wsparcia.

W I połowie 2018 r. dokonano przeglądu Regulaminu Organizacyjnego i struktury Banku pod kątem adekwatności i zgodności z przepisami oraz dostosowania do zaleceń poinspekcyjnych. Nowy Regulamin Organizacyjny Banku, obowiązuje od 1 lipca 2018 r. Najistotniejszą zmianą uwzględnioną w Regulaminie było przypisanie zadań z obszaru Middle Office, realizowanych dotychczas przez Departament Skarbu do Departamentu Ryzyka Finansowego. Powyższe stanowiło wykonanie zalecenia KNF po inspekcji problemowej dotyczącej oceny zarządzania ryzykiem rynkowym i ryzykiem ogólnym stóp procentowych w księdze bankowej.

Pozostałe modyfikacje Regulaminu Organizacyjnego Banku dotyczyły:

- 1) podziału Departamentu Bezpieczeństwa i Administracji – na Departament Bezpieczeństwa i Departament Administracji. Wpłynęło to na wzmocnienie roli obszaru bezpieczeństwa w Banku, co ma szczególne znaczenie w świetle przepisów Rozporządzenia RODO;

- 2) przesunięcia zadań dotyczących obszaru sprawozdawczości banków spółdzielczych z Departamentu Relacji Zrzeszeniowych i Korporacyjnych do Departamentu Rachunkowości i Sprawozdawczości, w celu skupienia kompetencji w zakresie sprawozdawczości wykonywanej za Bank oraz weryfikacji sprawozdań za banki spółdzielcze, w jednej komórce organizacyjnej;
- 3) przesunięcia zadań realizowanych przez Zespół Komunikacji w Departamencie Prawnym, Kadr i Komunikacji do Departamentu Relacji Zrzeszeniowych i Korporacyjnych oraz, w konsekwencji, zmiany nazwy DPK na Departament Prawny i Kadr;
- 4) uwzględnienia zapisów wynikających z RODO dotyczących realizowania przez Bank funkcji administrowania bezpieczeństwem informacji chronionych, w tym danych osobowych.

Oddziały

Na dzień 31 grudnia 2018 r. funkcjonowały 34 placówki sprzedażowe Banku BPS S.A.

W 2018 r. kontynuowano rozpoczęty w 2015 r. proces restrukturyzacji sieci sprzedaży. W styczniu 2018 r. działalność operacyjną zakończyła Filia w Strzelcach Opolskich Oddziału Banku BPS S.A. w Opolu oraz we wrześniu 2018 r. Oddział w Suwałkach.

Restrukturyzacja sieci sprzedaży ma przede wszystkim na celu zwiększenie efektywności placówek poprzez spłaszczenie struktury zarządzania oraz optymalizację czynności wsparcia sprzedaży poprzez ich centralizację i w rezultacie poprawę wskaźnika C/I.

Do najważniejszych działań realizowanych w 2018 r. w powyższym zakresie należy zaliczyć:

- 1) prowadzenie prac nad rozszerzeniem trwającego pilotażu obsługi centralnej zadań związanych z administracją transakcji objętych ryzykiem kredytowym i administracją rachunkami niekredytowymi;
- 2) przejęcie całościowej obsługi rachunków powierniczych, w tym zakładania kartotek nabywcom nieruchomości (aktualnie ok. 7 tys. kartotek rocznie);
- 3) scentralizowanie procesów związanych z:
 - odnowieniami kredytów w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym oraz kredytów w rachunku kart kredytowych klientów detalicznych,
 - przygotowaniem umów oraz administracją transakcji objętych ryzykiem kredytowym jednostek samorządu terytorialnego i podmiotów finansowych,
 - monitoringiem kowenantów obrotów na rachunkach bankowych (bieżących, pomocniczych, walutowych) klientów instytucjonalnych zawartych w umowach kredytowych,
 - obsługą kredytów na zakup papierów wartościowych „Inwestycja”,
 - obsługą korespondencji w zakresie sporządzania i przekazywania informacji stanowiących tajemnicę bankową uprawnionym przez ustawę osobom, organom i instytucjom, określonym w art.105 Prawa bankowego,
 - obsługą księgowości na podstawie biletów dealerskich otrzymywanych z Departamentu Rozliczeń;
- 4) prowadzenie prac mających na celu centralizację działań w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.

15.2. Akcjonariat

Na koniec 2018 r. kapitał zakładowy Banku BPS S.A. składał się z 433 949 810 szt. akcji o wartości nominalnej 1 zł każda.

Tabela 25. Kapitał zakładowy Banku BPS S.A. na 31.12.2018 r.

Wyszczególnienie	Ilość akcji (szt.)	Wartość akcji (zł)
A	2 000 000	2 000 000
B	12 000 000	12 000 000
C	4 000 000	4 000 000
D	2 000 000	2 000 000
E	1 865 000	1 865 000
F	1 517 700	1 517 700
H	74 864 077	74 864 077
I	35 000 000	35 000 000
J	66 623 388	66 623 388
K	115 461 039	115 461 039
L	14 708 211	14 708 211
M	24 000 000	24 000 000
N	57 127	57 127
O	12 022 169	12 022 169
P	15 000	15 000
R	2 277 523	2 277 523
S	12 000 000	12 000 000
T	18 936 457	18 936 457
Z	4 000 000	4 000 000
AA	13 338 701	13 338 701
AB	830 803	830 803
AC	2 533 574	2 533 574
Ogółem	433 949 810	433 949 810

W strukturze akcjonariatu Banku BPS S.A. dominują banki spółdzielcze, posiadające łącznie 84,06 % akcji, w tym banki zrzeszone 74,43 %.

Tabela 26. Struktura akcjonariatu Banku BPS S.A. na 31.12.2018 r.

Wyszczególnienie	Ilość akcji (szt.)	Udział w kapitale zakładowym
Banki Spółdzielcze:	364 770 203	84,058%
- Banki Spółdzielcze Zrzeszone	322 968 007	74,425%
- Banki Spółdzielcze Niezrzeszone	1 344 431	0,310%
- Banki Spółdzielcze Współpracujące	40 457 765	9,323%
Inne Banki Polskie	11 452 898	2,639%
Banki Zagraniczne	4 217 815	0,972%
Pozostali akcjonariusze:	52 901 106	12,191%
- osoby fizyczne	1 395 470	0,322%
- pozostali	51 505 636	11,869%
Bank BPS S.A.	607 788	0,140%
Razem	433 949 810	100,000%

Bank BPS S.A., na mocy Uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia nr 03/2015 z dnia 26 listopada 2015 r. w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Banku w granicach kapitału docelowego, z możliwością pozbawienia Akcjonariuszy przez Zarząd, za zgodą Rady Nadzorczej, w całości prawa poboru akcji, ustalania ceny emisyjnej, zmiany Statutu Banku i upoważnienia Rady Nadzorczej do ustalenia jednolitego tekstu zmienionego Statutu, kontynuował realizację emisji akcji własnych. W 2018 r. Bank BPS S.A. przeprowadził emisje akcji serii AC i AD. Akcje oferowane były zrzeszonym i współpracującym bankom spółdzielczym, po cenie nominalnej 1,00 zł i cenie emisyjnej 2,50 zł za akcję. W ramach tych działań Bank uplasował 2 533 574 sztuk akcji serii AC oraz 2 517 664 sztuk akcji serii AD. W dniu 29 czerwca 2018 r. sąd rejestrowy zarejestrował podwyższenie kapitału zakładowego Banku wynikającego z akcji serii AC, natomiast rejestracja podwyższenia dotyczącego akcji serii AD miała miejsce 18 stycznia 2019 r. Mając na uwadze niepełne wykorzystanie uchwalonego przez Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie kapitału zakładowego Banku, Zarząd Banku, za zgodą Rady Nadzorczej, podjął decyzję o przeprowadzeniu kolejnej – ostatniej – w ramach kapitału docelowego - emisji serii AE. Subskrypcja odbyła się w styczniu 2019 r. - w jej ramach banki spółdzielcze objęły 559 044 sztuk akcji.

Według stanu na 31 grudnia 2018 r. Bank posiadał 607 788 sztuk akcji własnych, o wartości nominalnej 607 788 zł, które stanowiły 0,14 % kapitału zakładowego Banku. Akcje te, Bank nabył w 2012 r. od akcjonariusza mniejszościowego, w ramach kapitału rezerwowego, utworzonego na mocy uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Banku z dnia 27 czerwca 2012 r.

15.2.1. Informacja o stanie posiadania akcji Banku BPS S.A. przez osoby zarządzające i nadzorujące

Według stanu na 31.12.2018 r. osoby zarządzające i nadzorujące w Banku BPS S.A. posiadały 2 000 sztuk akcji.

Tabela 27. Liczba akcji w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących (w szt.)

Imię i Nazwisko	Pełniona funkcja	Liczba akcji według stanu na 31.12.2018 r.	Zmiana w ciągu 2018 r.
Roman Marian Domański	Sekretarz Rady Nadzorczej	2 000 sztuk	-

15.2.2. Ograniczenia prawa głosu

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. jest bankiem działającym w formie spółki akcyjnej, będącym jednocześnie Bankiem Zrzeszającym w rozumieniu ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających. Akcjonariuszami Banku są banki spółdzielcze z nim zrzeszone, niezrzeszone i współpracujące, a także inne podmioty. Każdemu akcjonariuszowi Banku przysługuje na Walnym Zgromadzeniu jeden głos z każdej posiadanej akcji. Zgodnie z ww. ustawą Akcjonariusze Banku nie będący bankami spółdzielczymi zrzeszonymi z Bankiem, nie mogą wykonywać na Walnym Zgromadzeniu łącznie prawa głosu z więcej niż 24 % akcji. Ograniczenie to nie ma zastosowania w stosunku do Akcjonariuszy będących bankami zrzeszającymi. Struktura właścicielska Banku nie wymagała w 2018 roku zastosowania ww. ograniczenia prawa głosu, w związku z udziałem zrzeszonych banków spółdzielczych w kapitale zakładowym oraz głosach na Walnym Zgromadzeniu na poziomie ok. 80 %, według stanu na datę Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia.

15.3. Władze Banku

Zarząd Banku – zgodnie ze Statutem – prowadzi sprawy Banku i reprezentuje go na zewnątrz. Prezes Zarządu kieruje bieżącą działalnością oraz pełni nadzór nad całością funkcjonowania Banku.

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Banku. Do szczególnych obowiązków Rady należy powoływanie i odwoływanie członków Zarządu Banku, opiniowanie wszelkich wniosków i spraw wymagających uchwały Walnego Zgromadzenia, wybór biegłego rewidenta badającego sprawozdanie finansowe, zatwierdzanie rocznych planów finansowych i wieloletnich programów rozwoju Banku, zatwierdzanie regulaminu organizacyjnego Banku i regulaminu działania Zarządu Banku. Członków Rady Nadzorczej wybiera Walne Zgromadzenie spośród osób reprezentujących akcjonariuszy Banku, za wyjątkiem dwóch członków Rady Nadzorczej niebędących akcjonariuszami lub ich pełnomocnikami uprawnionymi do wykonywania głosu na Walnym Zgromadzeniu Banku, których wybiera spośród osób spełniających kryterium niezależności.

W 2018 r. Rada Nadzorcza dwukrotnie dokonywała zmian w składzie Zarządu Banku, które związane były z rezygnacjami z funkcji Wiceprezesa Zarządu złożonymi przez Pana Piotra Chrzanowskiego oraz Pana Piotra Konieczkę.

W grudniu 2017 r. Pan Piotr Chrzanowski złożył z dniem 31 stycznia 2018 r. rezygnację z wykonywania funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku. W związku z powyższym w dniu 14 lutego 2018 r. Rada Nadzorcza podjęła uchwałę powołującą, z dniem 15 marca 2018 r., Pana Piotra Konieczkę na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku na okres trwającej kadencji obejmującej lata 2017-2020.

W dniu 15 października 2018 r. Pan Piotr Konieczka złożył rezygnację z funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku, ze skutkiem od dnia 22 października 2018 r. Rada Nadzorcza uzupełniła skład Zarządu Banku, powołując z dniem 6 grudnia 2018 r. Pana Roberta Banacha na Wiceprezesa Zarządu Banku na okres trwającej kadencji (2017-2020).

Powołanie nowych członków Zarządu Banku zostało poprzedzone przeprowadzeniem i zatwierdzeniem przez Radę Nadzorczą indywidualnych uprzednich ocen odpowiedniości kandydatów, a także uzyskaniem pozytywnej opinii Rady Zrzeszenia Banku. Ponadto, Rada Nadzorcza każdorazowo dokonywała kolegialnej oceny odpowiedniości Zarządu, a także zatwierdzała wewnętrzny podział kompetencji w Zarządzie Banku.

W 2018 r. skład Zarządu Banku kształtował się następująco:

Od dnia 01.01.2018 r. do dnia 31.01.2018 r.

1. Zdzisław Kupczyk – Prezes Zarządu
2. Artur Adamczyk – Wiceprezes Zarządu
3. Piotr Chrzanowski – Wiceprezes Zarządu
4. Dariusz Olkiewicz – Wiceprezes Zarządu

Od dnia 01.02.2018 r. do dnia 14.03.2018 r.

1. Zdzisław Kupczyk – Prezes Zarządu
2. Artur Adamczyk – Wiceprezes Zarządu
3. Dariusz Olkiewicz – Wiceprezes Zarządu

Od dnia 15.03.2018 r. do dnia 21.10.2018 r.

1. Zdzisław Kupczyk – Prezes Zarządu
2. Artur Adamczyk – Wiceprezes Zarządu
3. Piotr Konieczka – Wiceprezes Zarządu
4. Dariusz Olkiewicz – Wiceprezes Zarządu

Od dnia 22.10.2018 r. do dnia 05.12.2018 r.

1. Zdzisław Kupczyk – Prezes Zarządu
2. Artur Adamczyk – Wiceprezes Zarządu
3. Dariusz Olkiewicz – Wiceprezes Zarządu

Od dnia 06.12.2018 r. do dnia 31.12.2018 r.

1. Zdzisław Kupczyk – Prezes Zarządu
2. Artur Adamczyk – Wiceprezes Zarządu
3. Robert Banach – Wiceprezes Zarządu
4. Dariusz Olkiewicz – Wiceprezes Zarządu

Tabela 28. Skład osobowy Zarządu Banku BPS S.A. 31.12.2018 r.

Imię i Nazwisko	Pełniona funkcja
Zdzisław Kupczyk	Prezes Zarządu
Artur Adamczyk	Wiceprezes Zarządu
Robert Banach	Wiceprezes Zarządu
Dariusz Olkiewicz	Wiceprezes Zarządu

W sierpniu 2018 r. Pan Czesław Swacha złożył rezygnację z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej Banku od dnia 21 sierpnia 2018 r. W związku z powyższym, od wskazanego powyżej terminu, Rada Nadzorcza pracowała w 16-osobowym składzie, co było zgodne ze Statutem Banku. Wybory uzupełniające do Rady zostaną przeprowadzone na najbliższym Walnym Zgromadzeniu Banku, tj. w czerwcu 2019 r.

Tabela 29. Skład osobowy Rady Nadzorczej Banku BPS S.A.

Pełniona funkcja	Od 1 stycznia do 21 sierpnia 2018 r.	Od 22 sierpnia do 31 grudnia 2018 r.
Przewodniczący Rady Nadzorczej	Adam Dudek	Adam Dudek
Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	Roman Hrynkiwicz	Roman Hrynkiwicz
Sekretarz Rady Nadzorczej	Roman Domański	Roman Domański
Członek Rady Nadzorczej	Zbigniew Bodzioch	Zbigniew Bodzioch
Członek Rady Nadzorczej	Józef Czysz	Józef Czysz
Członek Rady Nadzorczej	Dariusz Jasiński	Dariusz Jasiński
Członek Rady Nadzorczej	Sławomir Juszczyk	Sławomir Juszczyk
Członek Rady Nadzorczej	Krzysztof Kajko	Krzysztof Kajko
Członek Rady Nadzorczej	Paweł Kapel	Paweł Kapel
Członek Rady Nadzorczej	Jowita Martyniak-Lech	Jowita Martyniak-Lech
Członek Rady Nadzorczej	Witold Morawski	Witold Morawski
Członek Rady Nadzorczej	Barbara Pasierb	Barbara Pasierb
Członek Rady Nadzorczej	Andrzej Pawlik	Andrzej Pawlik
Członek Rady Nadzorczej	Piotr Piasecki	Piotr Piasecki
Członek Rady Nadzorczej	Czesław Swacha	-
Członek Rady Nadzorczej	Tadeusz Tur	Tadeusz Tur
Członek Rady Nadzorczej	Zdzisław Wojdak	Zdzisław Wojdak

Komitety Rady Nadzorczej

Spośród członków Rady Nadzorczej powołane zostały dwa stałe komitety:

- 1) Komitet Audytu, do zadań którego należy w szczególności monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej, skuteczności systemu kontroli wewnętrznej (w tym zapewnienia zgodności), audytu wewnętrznego oraz zarządzania ryzykiem, wykonywania czynności rewizji finansowej oraz niezależności biegłego rewidenta i podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych. Skład oraz szczegółowy zakres zadań Komitetu Audytu określa Rada Nadzorcza w odrębnej uchwale. W związku z rezygnacją Pana Czesława Swachy z funkcji Członka Rady Nadzorczej, który był jednocześnie Wiceprzewodniczącym Komitetu Audytu, ze skutkiem od dnia 21 sierpnia 2018 roku, Rada Nadzorcza w dniu 20 września 2018 r. podjęła Uchwałę w sprawie powołania Pana Tadeusza Tura na Wiceprzewodniczącego Komitetu. W związku z powyższym Komitet Audytu w 2018 roku działał w następującym składzie:

Tabela 30. Skład osobowy Komitetu Audytu

Pelniona funkcja	od 1 stycznia do 21 sierpnia 2018 r.	od 22 sierpnia do 31 grudnia 2018 r.
Przewodniczący	Józef Czysz	Józef Czysz
Wiceprzewodniczący	Czesław Swacha	Tadeusz Tur
Sekretarz	Andrzej Pawlik	Andrzej Pawlik
Członek	Dariusz Jasiński	Dariusz Jasiński
Członek	Sławomir Juszczyk	Sławomir Juszczyk

- 2) Komitet ds. wynagrodzeń, do zadań którego należy w szczególności:
 - a) monitorowanie wynagrodzeń osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku oraz wydawanie opinii na temat polityki zmiennych składników wynagrodzeń, w tym wysokości i składników wynagrodzeń, kierując się ostrożnym i stabilnym zarządzaniem ryzykiem, kapitałem i płynnością oraz szczególną dbałością o długoterminowe dobro Banku, interes akcjonariuszy, inwestorów i udziałowców Banku,
 - b) nadzorowanie polityki w zakresie obowiązującego w Banku systemu wynagrodzeń,
 - c) dokonywanie oceny kompetencji i reputacji kandydatów na Członków Zarządu Banku i Zarządu Banku jako organu kolegialnego, zgodnie z procedurą odpowiedzialności.

Skład oraz szczegółowy zakres zadań Komitetu ds. wynagrodzeń określa Rada Nadzorcza w odrębnej uchwale. Skład osobowy tego Komitetu nie uległ zmianie w 2018 roku.

Tabela 31. Skład osobowy Komitetu ds. Wynagrodzeń w 2018 r.

Pelniona funkcja	od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r.
Przewodniczący	Zbigniew Bodzioch
Sekretarz	Paweł Kapel
Członek	Witold Morawski
Członek	Zdzisław Wojdak

15.4. Umowy zawarte między Bankiem a osobami zarządzającymi

W rozumieniu przepisów § 2 ust. 1 pkt. 30 lit. a rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim, osobami zarządzającymi Bankiem są członkowie Zarządu.

W 2018 r., z każdym członkiem Zarządu Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. zawarta była umowa o pracę, przewidująca odprawę w razie nie powołania członka Zarządu na okres kolejnej kadencji, w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego brutto. W okresie tym, skład Zarządu uległ czterokrotnej zmianie. W okresie obowiązywania umowy o pracę z członkiem Zarządu, na każde wezwanie Rady Nadzorczej, istnieje możliwość podpisania przez członków Zarządu umowy o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy. Umowa ta może przewidywać okres od jednego do sześciu miesięcy obowiązywania zakazu konkurencji, w czasie którego pracownik będzie otrzymywał odszkodowanie w wysokości 50 % wynagrodzenia zasadniczego brutto za każdy miesiąc obowiązywania zakazu konkurencji. W 2018 r. została zawarta umowa o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy na okres sześciu miesięcy z członkiem Zarządu, którego umowa o pracę została rozwiązana w październiku.

W 2018 r. Bank Polskiej Spółdzielczości wypłacił członkom Zarządu łącznie 2,8 mln zł wynagrodzenia z tytułu umów o pracę w związku z pełnieniem funkcji w Zarządzie (z narzutami pracodawcy).

Tabela 32. Wynagrodzenia członków Zarządu Banku w 2018 r. (w tys. zł)

Nazwisko i imię	Pełniona funkcja	Wynagrodzenie zasadnicze*	Benefity**	Wynagrodzenie zmienne	Narzuty pracodawcy
Kupczyk Zdzisław	Prezes Zarządu	716,7	33,3	0,0	26,5
Adamczyk Artur	Wiceprezes Zarządu	540,0	13,0	0,0	39,3
Olkiewicz Dariusz	Wiceprezes Zarządu	418,6	23,3	0,0	35,3
Chrzanowski Piotr	Wiceprezes Zarządu	90,2	4,3	162,0	17,8
Konieczka Piotr	Wiceprezes Zarządu	258,0	6,5	385,0	16,6
Banach Robert	Wiceprezes Zarządu	29,5	1,4	0,0	0,9

* w skład wynagrodzenia zasadniczego wchodzi: wynagrodzenie zasadnicze, wynagrodzenie chorobowe oraz ekwiwalent za niewykorzystany urlop

** w skład benefitów wchodzi: opieka medyczna, samochód służbowy do celów prywatnych oraz PPE

Za udział w posiedzeniach Rady Nadzorczej, niezależnie od ilości posiedzeń w danym miesiącu, członkowie Rady Nadzorczej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. otrzymują miesięczne wynagrodzenie ryczałtowe uzależnione od pełnionej funkcji oraz przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw publicznych opublikowanego w Monitorze Polskim. W 2018 r. Bank wypłacił członkom Rady Nadzorczej łącznie 1,2 mln zł (z narzutami pracodawcy).

Tabela 33. Wynagrodzenia poszczególnych członków Rady Nadzorczej w 2018 r. (w tys. zł)

Nazwisko i imię	Pełniona funkcja	Wynagrodzenie zasadnicze	Benefity	Wynagrodzenie zmienne	Narzuty pracodawcy
Adam Dudek	Przewodniczący Rady Nadzorczej	86,6	0	0	4,6
Roman Hrynkiewicz	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	69,3	0	0	6,8
Roman Domański	Sekretarz Rady Nadzorczej	69,3	0	0	6,2
Zbigniew Bodzioch	Członek Rady Nadzorczej	57,7	0	0	1,4
Józef Czysz	Członek Rady Nadzorczej	69,3	0	0	5,7
Dariusz Jasiński	Członek Rady Nadzorczej	69,3	0	0	6,5
Sławomir Juszczyk	Członek Rady Nadzorczej	69,3	0	0	5,3
Krzysztof Kajko	Członek Rady Nadzorczej	52,9	0	0	2,6
Paweł Kapel	Członek Rady Nadzorczej	57,7	0	0	5,3
Jowita Martyniak-Lech	Członek Rady Nadzorczej	57,7	0	0	8,1
Witold Morawski	Członek Rady Nadzorczej	57,7	0	0	4,2
Barbara Pasierb	Członek Rady Nadzorczej	57,7	0	0	5,9
Andrzej Pawlik	Członek Rady Nadzorczej	69,3	0	0	10,3
Piotr Piasecki	Członek Rady Nadzorczej	57,7	0	0	5,8
Czesław Swacha	Członek Rady Nadzorczej	44,0	0	0	7,2
Tadeusz Tur	Członek Rady Nadzorczej	61,0	0	0	6,3
Zdzisław Wojdak	Członek Rady Nadzorczej	57,7	0	0	6,9

15.5. Polityka różnorodności stosowana do organów zarządzających i nadzorujących

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. jako instytucja, w której przestrzeganie standardów etycznych jest normą postępowania w stosunku do wszystkich interesariuszy i praktyką zachowania wszystkich pracowników, szczególną uwagę kieruje na kwestie różnorodności, po to aby uświadamić kiedy może dojść do złamania prawa równości, przy jednoczesnym wskazaniu korzyści wynikających z różnorodności. Realizując swoją strategię społecznie odpowiedzialnego biznesu, kieruje się zasadą niedyskryminowania, tworzenia szans i przeciwdziałania nierównościom na wszystkich jej polach. Wspiera tworzenie środowiska, w którym obie płcie mogą mieć takie same szanse wyboru i w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, zawodowym i rodzinnym.

Bank traktuje różnorodność jako jeden z atrybutów kultury organizacyjnej, pozwalający na skuteczniejszą realizację celów strategicznych w zmieniającym się otoczeniu rynkowym i zróżnicowanych preferencjach klientów. Realizując politykę różnorodności Bank wzmacnia swoją innowacyjność i przewagę konkurencyjną, którą osiąga dzięki szerokiej wachlarzowi doświadczeń i kompetencji pracowników. Dzięki takiemu podejściu Bank buduje swoją przewagę konkurencyjną, przyciąga i utrzymuje talenty, cieszy się lojalnością pracowników oraz szacunkiem klientów i partnerów biznesowych oraz tworzy przyjazne i satysfakcjonujące środowisko pracy.

W odniesieniu do organów zarządzających i nadzorujących, zgodnie z obowiązującą *Polityką różnorodności Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.*, Bank podejmując decyzję w ramach rekrutacji osób do składu Zarządu oraz Rady Nadzorczej, bierze pod uwagę w szczególności zróżnicowanie ze względu na wykształcenie, doświadczenie zawodowe, wiek osób w składzie poszczególnych organów oraz zróżnicowanie ze względu na płeć w składzie Zarządu oraz Rady Nadzorczej łącznie, przy czym decyzja w zakresie rekrutacji poszczególnych

członków Zarządu lub wyboru członków Rady Nadzorczej nie może być podjęta wyłącznie w celu zwiększenia stopnia zróżnicowania, ze szkodą dla funkcjonowania i odpowiedzialności organu lub kosztem odpowiedzialności pojedynczych członków organu Banku.

Powołanie do składu Zarządu lub Rady Nadzorczej poprzedzone jest oceną odpowiedzialności, która to ocena jest corocznie powtarzana. Odpowiednio Zarząd oraz Rada Nadzorcza, jako organy kolegialne, podlegają także corocznej kolegialnej ocenie odpowiedzialności. W składzie Rady Nadzorczej zapewniony jest udział członków niezależnych.

W celu zagwarantowania dostatecznej różnorodności, Bank dąży do osiągnięcia stanu, w którym obie płcie są dostatecznie reprezentowane. Bank dąży do zapewniania odpowiedniego udziału płci niedostatecznie reprezentowanej w organach Banku, przy użyciu dostępnych narzędzi takich jak rekrutacja, ocena odpowiedzialności oraz sukcesja.

15.6. Zarządzanie zasobami ludzkimi

W 2018 r. wdrożono szereg inicjatyw/procesów z zakresu zarządzania zasobami ludzkimi, które wpłynęły na optymalizację zatrudnienia, wzrost efektywności pracy oraz jakość zarządzania w Banku. Zarządzanie zasobami ludzkimi koncentrowało się na podejmowaniu szeregu działań we wskazanych poniżej obszarach.

Planowanie zasobów

Dostosowanie struktury zatrudnienia do zakresu i skali działalności na poziomie wspierającym realizację PPN prowadzone jest w Banku poprzez zmiany obowiązujących uchwał limitowych. Pozwalają one na bieżący monitoring utrzymujących się wakatów w poszczególnych komórkach organizacyjnych pod kątem zastępowalności i realizacji zadań.

Realizacja celów strategicznych

W ramach wprowadzonego w Banku systemu ocen pracowniczych opartego na modelu zarządzania przez cele (MBO), oceniono poziom realizacji celów wyznaczonych na 2017 r., a także ustalono i skaskadowano na całą organizację cele strategiczne Banku na rok 2018.

Zmiana zasad wynagradzania

Wszystkie stanowiska pracy w Banku podlegają wartościowaniu opartemu na realnej wartości wykonywanej pracy oraz ocenie jej wpływu na wyniki Banku, natomiast poziom wynagrodzeń jest odnoszony do wynagrodzeń rynkowych. W Banku weryfikacja i optymalizacja struktury wynagrodzeń jest zadaniem stałym prowadzonym w ramach obowiązujących regulacji wewnętrznych i przyjętego budżetu wynagrodzeń (w 2018 r. kilkakrotnie zmianie uległa lista stanowisk funkcjonujących w Banku).

Działania szkoleniowo-rozwojowe

W 2018 roku realizowano działania rozwojowe z uwzględnieniem wyników analizy potrzeb rozwojowych. Pracownicy poszczególnych jednostek organizacyjnych uczestniczyli w kursach i szkoleniach zarówno grupowych jak i indywidualnych, brali także udział w konferencjach oraz spotkaniach branżowych. W celu poprawy jakości wiedzy pracowników, przeprowadzono szereg szkoleń związanych ze zmianami w regulacjach zewnętrznych, m.in. z zakresu kredytów hipotecznych, MIFiD2, RODO oraz innych zmian w przepisach prawa. Kontynuowano szkolenia ze znajomości produktów ubezpieczeniowych oferowanych przez Bank, połączone z wymaganymi przez KNF egzaminami licencyjnymi. Organizowano szkolenia produktowo-sprzedawcze

związane ze zmianami w ofercie produktowej Banku. Kadra menadżerska Banku uczestniczyła w szkoleniach z elementami grywalizacji, będących kontynuacją programu Akademia Menadżera, poświęconych tematyce zarządzania rozwojem własnym oraz podległych pracowników. Ponadto, kontynuowany był wewnętrzny program Giełda Wiedzy, w ramach którego pracownicy mieli możliwość dzielenia się wiedzą i udziału w szkoleniach o różnorodnej tematyce. Dodatkowo, w okresach kwartalnych odbywały się szkolenia dla pracowników objętych tzw. planem naprawczym.

W 2018 r., po raz pierwszy przeprowadzono proces ewaluacji działań rozwojowych, zgodnie z zasadami przyjętymi w 2017 r. Średnia ocena wszystkich działań rozwojowych przeprowadzonych w pierwszym półroczu wyniosła 4,22 przy pięciostopniowej skali ocen. Obecnie trwa proces ewaluacji działań rozwojowych podjętych w drugim półroczu.

Sukcesja pracowników kluczowych

W 2018 r., zgodnie z zapisami nowego Regulaminu sukcesji pracowników kluczowych, przeprowadzony został przegląd Planu sukcesji w Banku. W wyniku corocznego przeglądu zaktualizowano listę stanowisk kluczowych. Na stanowiska kluczowe wytypowano sukcesorów oraz wskazano ich potrzeby rozwojowe. Obecnie przygotowywane są oraz realizowane plany sukcesji dla poszczególnych jednostek/komórek organizacyjnych.

Budowanie zaangażowania pracowników

Po raz trzeci przeprowadzono w Banku „Badanie satysfakcji i zaangażowania pracowników”. Głównym celem badania było poznanie mocnych i słabych stron organizacji, w tym relacji interpersonalnych, możliwości rozwoju, a także analiza zmian nastrojów i oczekiwań pracowników względem pracodawcy od początku przeprowadzenia badań. W trzeciej edycji badania frekwencja wyniosła 61,26 %. Po przeanalizowaniu danych i wyników badania, przeprowadzone zostaną odpowiednie działania mające na celu poprawę jakości pracy w Banku, z uwzględnieniem oczekiwań pracowników;

Kultura organizacyjna

W 2018 r., po raz pierwszy przeprowadzone zostało Badanie Kultury Organizacyjnej, którego celem było wykreowanie efektywnego modelu zarządzania zasobami i marką Banku, a także przeprowadzenie pożądanych zmian organizacyjnych. Obecnie wraz z Zarządem wypracowywany jest wzorzec kultury organizacyjnej, która następnie będzie wdrażana i promowana w Banku. Kolejnym etapem tego projektu będzie wypracowanie wartości oraz nowego modelu kompetencji. Pozwolą one usprawnić procesy personalne, w tym: rekrutację, ścieżki karier, ocenę pracowniczą, zarządzanie wiedzą, talentami i kompetencjami pracowników. Powyższe działania zyskały uznanie Polskiego Stowarzyszenia Zarządzania Kadrami (PSZK), które czwarty rok z rzędu wyróżniło Bank BPS S.A. certyfikatem HR Najwyższej Jakości, co dowodzi, że Bank jest dobrym i wiarygodnym pracodawcą, stosującym nowoczesne rozwiązania w obszarze zarządzania kapitałem ludzkim.

15.7. Zasady zmiany Statutu Banku BPS S.A.

Zasady dotyczące dokonywania zmian statutu w Banku BPS S.A. odbywają się zgodnie z przepisami kodeksu spółek handlowych oraz ustawy Prawo bankowe.

W celu zmiany statutu, zgodnie z art. 34 ustawy Prawo bankowe, Bank BPS S.A., niezależnie od zakresu spraw określonych w art. 31 ust. 3 Prawa bankowego, każdorazowo kieruje wniosek do Komisji Nadzoru Finansowego o wydanie decyzji w sprawie zmiany statutu Banku. We wniosku, zawarta jest treść projektowanej zmiany wraz

z uzasadnieniem. Po uzyskaniu zgody KNF na dokonanie zmiany Statutu, projekt uzyskuje ostateczne zatwierdzenie przez Zarząd Banku BPS S.A., a następnie kierowany jest pod obrady Rady Nadzorczej Banku, w celu wydania opinii, o której mowa w § 1 pkt 9 Regulaminu działania Rady Nadzorczej Banku BPS S.A., zgodnie z którym Rada opiniuje wszelkie sprawy i wnioski wymagające uchwały Walnego Zgromadzenia. Następnie, informacja o treści projektowanej zmiany kierowana jest do akcjonariuszy Banku wraz z informacją o terminie i szczegółowej procedurze uczestnictwa w danym Walnym Zgromadzeniu. Zgodnie z przepisem art. 430 k.s.h. po podjęciu uchwały w sprawie zmiany statutu przez Walne Zgromadzenie Banku BPS S.A., Rada Nadzorcza podejmuje uchwałę o ustaleniu tekstu jednolitego statutu, a następnie wniosek o wpis zmiany statutu kierowany jest do KRS.

W przypadkach szczególnych, stosowne uchwały organów Banku o zmianie statutu mogą być podejmowane przed uzyskaniem decyzji KNF pod warunkiem, iż wejdą w życie po uzyskaniu decyzji Komisji Nadzoru Finansowego.

15.8. Sposób działania Walnego Zgromadzenia i jego zasadnicze uprawnienia

Walne Zgromadzenie Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. odbywa się jako zwyczajne lub nadzwyczajne zgromadzenie, zgodnie z przepisami Kodeksu spółek handlowych i Statutu Banku na zasadach określonych w Regulaminie obrad Walnego Zgromadzenia.

Do wyłącznej kompetencji Walnego Zgromadzenia należy:

- 1) rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdania Zarządu z działalności Banku oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy;
- 2) podejmowanie uchwał o podziale zysku lub pokryciu strat;
- 3) udzielanie członkom organów Banku absolutorium z wykonania przez nich obowiązków;
- 4) powoływanie i odwoływanie członków Rady Nadzorczej oraz ustalanie wysokości wynagrodzenia członków Rady;
- 5) zmiana statutu Banku;
- 6) podejmowanie uchwał w przedmiocie tworzenia i likwidowania funduszy specjalnych oraz uchwalanie regulaminów określających gospodarkę tymi funduszami;
- 7) emisja obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa;
- 8) zatwierdzanie regulaminu działania Rady Nadzorczej;
- 9) uchwalanie regulaminu obrad Walnego Zgromadzenia;
- 10) podejmowanie uchwał w przedmiocie zbycia przedsiębiorstwa bankowego lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego;
- 11) podejmowanie uchwał w sprawach wniesionych przez akcjonariuszy, Radę Nadzorczą lub Zarząd Banku, albo inne podmioty uprawnione, zgodnie z obowiązującymi przepisami i niniejszym Statutem;
- 12) ustalanie procedury dokonywania ocen odpowiedności i niezależności kandydatów na członków Rady Nadzorczej, a także ocen Rady Nadzorczej oraz jej członków w trakcie kadencji.

W Walnym Zgromadzeniu uczestniczą Akcjonariusze Banku, którymi są przede wszystkim banki spółdzielcze z nim zrzeszone, a także inne podmioty. Akcjonariusze wykonują swoje prawo głosu osobiście lub przez wyznaczonych pełnomocników. Pełnomocnictwo winno być udzielone na piśmie pod rygorem nieważności

i powinno być złożone w oryginale przed rozpoczęciem Walnego Zgromadzenia, podczas rejestracji uczestników. Zgodnie z zapisami Ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, banki spółdzielcze będące akcjonariuszami Banku są reprezentowane na Walnym Zgromadzeniu przez pełnomocników – wybranych przez Rady Nadzorcze tych banków w głosowaniu tajnym. Przedstawiciele akcjonariuszy i ich pełnomocnicy winni do pełnomocnictw załączyć wyciągi z odpowiednich rejestrów lub inne dokumenty wymieniające osoby uprawnione do reprezentowania akcjonariuszy.

Każdemu akcjonariuszowi Banku przysługuje na Walnym Zgromadzeniu jeden głos z każdej posiadanej akcji. Akcjonariusze Banku nie będący bankami spółdzielczymi zrzeszonymi z Bankiem, na Walnym Zgromadzeniu nie mogą wykonywać łącznie prawa głosu z więcej niż 24 % akcji.

Z uwagi na fakt, iż wszystkie akcje wyemitowane przez Bank są akcjami imiennymi, Walne Zgromadzenia zwoływane są za pomocą listów poleconych lub przesyłek nadanych pocztą kurierską, wysłanych co najmniej dwa tygodnie przed terminem Walnego Zgromadzenia. Akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego, mogą żądać umieszczenia określonych spraw w porządku obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia. Żądanie powinno zostać złożone na piśmie lub w postaci elektronicznej Zarządowi Banku nie później niż na czternaście dni przed wyznaczonym terminem Walnego Zgromadzenia i zawierać uzasadnienie lub projekt uchwały dotyczącej proponowanego punktu porządku obrad. Wszystkie sprawy umieszczone w porządku obrad Walnego Zgromadzenia, Zarząd Banku przedstawia Radzie Nadzorczej i Radzie Zrzeszenia do zaopiniowania.

Walne Zgromadzenie, jeżeli zostało zwołane prawidłowo, jest zdolne do podejmowania uchwał bez względu na liczbę reprezentowanych na nim akcji. Uchwały Walnego Zgromadzenia są podejmowane zwykłą większością oddanych głosów, o ile Statut oraz Kodeks spółek handlowych nie wymagają większości kwalifikowanej. Uchwały podejmowane w zakresie zmian w Statucie Banku, zapadają większością 3/4 głosów oddanych. Uchwały podejmowane w zakresie wyłączenia prawa poboru zapadają większością 4/5 głosów oddanych. Uchwały na Walnym Zgromadzeniu podejmowane mogą być jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad, za wyjątkiem uchwał porządkowych oraz w sprawie zwołania Walnego Zgromadzenia. W sprawach nieobjętych porządkiem obrad można powziąć uchwałę, jeżeli cały kapitał zakładowy jest reprezentowany na Walnym Zgromadzeniu, a nikt z obecnych nie wniósł sprzeciwu co do powzięcia uchwały. Walne Zgromadzenie może zmienić porządek obrad w ten sposób, że zmieni kolejność poszczególnych punktów.

Akcjonariusze w trakcie obrad Walnego Zgromadzenia mają prawo do zabrania głosu, którego udziela Przewodniczący Walnego Zgromadzenia. W razie potrzeby złożenia wyjaśnień, Przewodniczący Walnego Zgromadzenia udziela głosu członkom Rady Nadzorczej lub członkom Zarządu Banku.

W zgłoszonej sprawie formalnej może zabrać głos najwyżej dwóch mówców, w tym jeden za wnioskiem, drugi przeciw oraz ewentualnie obecny na obradach ekspert, po czym Przewodniczący Walnego Zgromadzenia zarządza głosowanie w sprawie przyjęcia lub odrzucenia wniosku. Podczas obrad Akcjonariuszom przysługuje prawo zgłaszania wniosków, pod warunkiem odczytania ich treści oraz złożenia w formie pisemnej do Komisji Uchwał i Wniosków.

Podczas obrad Walnego Zgromadzenia głosowania są jawne, chyba że przepisy ustanawiają wymóg przeprowadzenia głosowania tajnego, które jest obligatoryjne w szczególności w następujących sprawach:

- 1) przy wyborach Rady Nadzorczej Spółki;
- 2) przy rozpatrywaniu wniosków o usunięcie członków Rady Nadzorczej Spółki;
- 3) przy wnioskach o pociągnięcie członków Rady Nadzorczej do odpowiedzialności;
- 4) w sprawach osobowych.

Akcjonariusze nie mogą, ani osobiście, ani przez pełnomocnika, ani jako pełnomocnicy innych osób głosować przy podejmowaniu uchwał dotyczących:

- 1) ich odpowiedzialności wobec Spółki z jakiegokolwiek tytułu, w tym udzielenia absolutorium;
- 2) sporów pomiędzy nimi a Spółką;
- 3) zwolnienia z zobowiązania wobec Spółki.

Na żądanie chociażby jednego z akcjonariuszy obecnych lub reprezentowanych, Przewodniczący Walnego Zgromadzenia zarządza głosowanie tajne bez względu na jego przedmiot.

15.9. Działalność w zakresie kontroli i nadzoru

Od 1 stycznia 2018 r., zgodnie z wymogami Rekomendacji H KNF, w Banku funkcjonuje System kontroli wewnętrznej (SKW) zorganizowany według modelu trzech linii obrony, który obejmuje funkcję kontroli, Biuro Zgodności, Departament Kontroli oraz audyt wewnętrzny.

W Banku została wdrożona matryca funkcji kontroli, stanowiąca opis powiązania celów ogólnych i celów szczegółowych SKW z procesami istotnymi oraz mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów. Funkcję administratora matrycy pełni Departament Kontroli.

I kwartał 2018 r. był okresem przeznaczonym na sprawdzanie funkcjonowania narzędzia obsługującego matrycę funkcji kontroli oraz przeprowadzanie testowania pilotażowego. Począwszy od II kwartału 2018 r. komórki/jednostki organizacyjne Banku umiejscowione na I i II linii obrony, przeprowadzały testy przestrzegania mechanizmów kontrolnych w pełnym zakresie w ramach założeń określonych w matrycy funkcji kontroli. Testowaniem w 2018 r. objęto wybrane mechanizmy kontrolne w wyodrębnionych 49 procesach istotnych, zgodnie z opisem tych mechanizmów, określonym przez poszczególnych właścicieli procesów. W IV kwartale 2018 r. w Banku przeprowadzony został przegląd istotności procesów, w wyniku którego zidentyfikowano 54 procesy istotne, podlegające testowaniu w 2019 r.

Testowanie mechanizmów kontrolnych w ramach matrycy funkcji kontroli ma charakter planowy. Każdy mechanizm ma przypisaną częstotliwość przeprowadzania testów (kwartalną, półroczną, roczną) oraz wyszczególnione komórki/jednostki organizacyjne odpowiedzialne za testowanie na I i II linii obrony (testy poziome i testy pionowe). Na podstawie powyższych założeń administrator matrycy funkcji kontroli, na początku każdego rozpoczynającego się danego okresu testowego (kwartał, półrocze, rok) generuje arkusze testowe, które kierowane są do właściwych adresatów (zawierających unikalną nazwę) oraz monitoruje zwrotne przekazanie wyników z przeprowadzonych testów. Departament Kontroli w okresach kwartalnych raportuje do Zarządu Banku i Rady Nadzorczej wyniki przeprowadzonych testów, z wyszczególnieniem charakteru stwierdzonych nieprawidłowości.

Audyt wewnętrzny, stanowiący III linię obrony w ramach SKW, którego zadaniem jest badanie i ocena, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli

wewnętrznej, jest w Banku powierzony Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, zgodnie z Umową Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Zapewnienie zgodności jest jednym z czterech ogólnych celów systemu kontroli wewnętrznej, który w Banku jest realizowany zgodnie z *Polityką zgodności w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.* i rozumiane jest jako dbałość Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku oraz pracowników o zachowanie standardów etycznych, rynkowych i przestrzeganie przepisów prawa, rekomendacji KNF i przepisów wewnętrznych Banku. Proces zapewnienia zgodności koordynuje w Banku Biuro Zgodności (BZ), które odpowiedzialne jest m.in. za:

- 1) promowanie etycznych postaw w relacjach biznesowych z klientami Banku oraz w ramach współpracy wewnętrznej;
- 2) zarządzanie konfliktami interesów;
- 3) szkolenie pracowników Banku w zakresie ryzyka braku zgodności.

BZ w ramach funkcji kontroli dokonuje niezależnego monitorowania mechanizmów kontrolnych na podstawie matrycy funkcji kontroli oraz w obszarach dotyczących:

- 1) działalności konkurencyjnej pracowników Banku;
- 2) konfliktów interesów;
- 3) obowiązków informacyjnych względem klientów Banku;
- 4) reklamacji;
- 5) działalności Banku podlegającej wymogom wynikającym z przepisów regulujących funkcjonowanie rynków instrumentów finansowych (np. wymóg klasyfikacji klientów, testów odpowiedniości i adekwatności, wymogi odnośnie odpowiedniego doradztwa inwestycyjnego).

BZ jest odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem braku zgodności w Banku w celu ograniczenia jego negatywnych skutków, które mogą wynikać z:

- 1) niezgodności regulacji wewnętrznych i standardów postępowania z obowiązującymi przepisami prawa, uchwałami KNF, standardami i praktykami rynkowymi;
- 2) naruszeń związanych z nieprzestrzeganiem obowiązujących przepisów prawa, regulacji i standardów obowiązujących w Banku, przez pracowników Banku oraz wobec pracowników Banku;
- 3) nieetycznego postępowania Banku lub jego pracowników wobec klientów lub kontrahentów.

15.10. Systemy kontroli i zarządzania ryzykiem w procesie sporządzania sprawozdań finansowych

Kontrola wewnętrzna

Proces sporządzania sprawozdań finansowych jest realizowany w ramach Pionu Finansów i Ryzyka. Podstawowymi elementami pozwalającymi na realizację procesu są przyjęte przez Zarząd Banku Zasady rachunkowości oraz sporządzane na ich podstawie Zasady ewidencji zdarzeń gospodarczych Banku. W rezultacie ewidencji zdarzeń powstają księgi Banku, będące w dalszej kolejności podstawą sporządzenia sprawozdań finansowych.

W procesie sporządzania sprawozdań finansowych zidentyfikowano następujące rodzaje ryzyka:

- 1) ryzyko błędnych danych wejściowych;
- 2) ryzyko niewłaściwej prezentacji danych w sprawozdaniach finansowych;
- 3) ryzyko zastosowania błędnych szacunków;
- 4) ryzyko braku integracji systemów IT i aplikacji operacyjnych i sprawozdawczych.

W celu ograniczenia wyżej wymienionego ryzyka określono strukturę procesu sporządzania sprawozdań finansowych w dwóch warstwach: aplikacyjnej i merytorycznej.

Część aplikacyjna procesu składa się z przepływu danych z podstawowych systemów operacyjnych Banku poprzez szereg interfejsów do bazy danych sprawozdawczych, na której osadzone są aplikacje sprawozdawcze. Warstwa aplikacyjna podlega kontrolom zgodnym z przyjętą w Banku polityką bezpieczeństwa systemów IT. Kontrole w szczególności obejmują zarządzanie użytkownikami, zarządzanie środowiskiem developerskim, integralność systemów przesyłania danych, w tym prawidłowość działania interfejsów pod kątem kompletności transferu danych z systemów operacyjnych do środowiska sprawozdawczego. Dla potrzeb prawidłowości zarządzania procesem sporządzania sprawozdań finansowych przygotowany został opis procesu według przyjętych w Banku *Zasad sporządzania sprawozdania finansowego Banku BPS S.A.*, który zawiera wszelkie czynności występujące w procesie, a także określenie ich wykonawców. Ponadto, opis zawiera wskazanie kluczowych punktów kontrolnych.

Opis przyjętych przez Bank szacunków, zgodnych z MSR/MSSF, został ujęty w Polityce rachunkowości. Szczegółowy opis zasad rachunkowości został ujęty w Jednostkowym sprawozdaniu finansowym Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku, w części „Zasady (polityka) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające”, w punkcie 2 „Opis istotnych zasad rachunkowości, szacunków i ocen”.

Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych

Wyboru niezależnego biegłego rewidenta do badania sprawozdań finansowych dokonuje Rada Nadzorcza Banku na podstawie rekomendacji Komitetu Audytu.

W dniu 20 września 2018 roku Rada Nadzorcza Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. dokonała wyboru firmy Grant Thornton Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa z siedzibą w Poznaniu jako podmiotu uprawnionego do przeprowadzenia badania sprawozdań finansowych Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A. za lata 2018 - 2019. Umowa na przeprowadzenie badania sprawozdania finansowego Banku została zawarta w dniu 15 listopada 2018 roku. Informacje o wynagrodzeniu podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego Banku zawarte są w notcie 46 Jednostkowego sprawozdania finansowego Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku.

15.11. Pozostałe informacje

15.11.1. Informacje wymagane na podstawie art. 111a ustawy Prawo bankowe

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. jest uniwersalnym bankiem komercyjnym oferującym szeroki zakres usług w obrocie krajowym i zagranicznym, świadczonych na rzecz klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych, w szczególności dla banków spółdzielczych, zgodnie z zakresem usług określonych w statucie Banku.

Sprawując funkcję banku zrzeszającego, na podstawie Ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, działa na rzecz rozwoju banków spółdzielczych zrzeszenia i prowadzi niekoncepcyjną wobec zrzeszonych banków spółdzielczych działalność. Bank prowadzi operacje zarówno w polskich złotych, jak i w walutach obcych oraz aktywnie uczestniczy w obrocie krajowym.

Bank jest jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A., która obejmuje podmioty świadczące specjalistyczne usługi m.in. w zakresie działalności maklerskiej, leasingowej, faktoringowej, inwestycyjnej, administracji nieruchomościami oraz IT. Sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A., które obejmuje dane finansowe tych jednostek.

Bank oraz podmioty zależne i stowarzyszone, mają siedzibę na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

W 2018 roku stopa zwrotu z aktywów Banku, obliczona jako stosunek zysku netto do aktywów razem wyrażonych jako średnia ze stanów bilansowych na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2018 roku wyniosła 0,10 %, a w 2017 roku 0,01 %.

W 2018 roku obrót wykazywany w sprawozdaniu finansowym, obliczony jako suma wyniku na działalności podstawowej oraz pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych netto, wyniósł 444,0 mln zł, natomiast w 2017 roku 348,3 mln zł. Dochód ten pochodzi w całości z działalności prowadzonej na terenie Polski.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku zatrudnienie w Banku wynosiło 981 etatów, a na dzień 31 grudnia 2017 roku 988 etatów.

W 2018 roku Bank nie otrzymał wsparcia finansowego pochodzącego ze środków publicznych na podstawie ustawy z dnia 12 lutego 2009 roku o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym (Dz. U. z 2016 roku poz. 1436).

15.11.2. Zobowiązania warunkowe i pozabilansowe

Zobowiązania pozabilansowe Banku obejmują:

- 1) zobowiązania do udzielania kredytów, na które składają się przyznane kwoty kredytów, limity na kartach kredytowych oraz limity zadłużenia w rachunku bieżącym;
- 2) udzielone gwarancje stanowiące zabezpieczenie wywiązania się klientów Banku ze swoich zobowiązań wobec osób trzecich. Wartość gwarancji odzwierciedla maksymalną możliwą do poniesienia stratę, jaka byłaby ujawniona na dzień bilansowy, gdyby klienci nie wywiązali się ze swoich zobowiązań.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku Bank nie zaciągał zobowiązań z tytułu gwarancji emisji.

Tabela 34. Zobowiązania warunkowe udzielone według rodzaju (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Zobowiązania finansowe	1 902 783	1 432 587	-470 196	75,3%
- niewykorzystane linie kredytowe	910 377	602 879	-307 498	66,2%
- niewykorzystane kredyty w rachunku bieżącym	861 144	724 317	-136 827	84,1%
- limity na kartach kredytowych	16 441	17 987	1 546	109,4%
- otwarte akredytywy importowe	178	0	-178	-
- pozostałe	114 643	87 404	-27 239	76,2%
Gwarancje udzielone	55 407	52 796	-2 611	95,3%
Razem zobowiązania warunkowe	1 958 190	1 485 383	-472 807	75,9%

Tabela 35. Zobowiązania pozabilansowe związane z realizacją operacji kupna lub sprzedaży (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Bieżące operacje wymiany	98 533	94 321	-4 212	95,7%
Terminowe operacje wymiany	410 740	368 155	-42 585	89,6%
Operacje papierami wartościowymi	1 491 995	9 932	-1 482 063	0,7%
Razem zobowiązania pozabilansowe związane z realizacją operacji kupna lub sprzedaży	2 001 268	472 408	-1 528 860	23,6%

Tabela 36. Zobowiązania pozabilansowe otrzymane (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 2018-2017	Dynamika 2018/2017
Finansowe	12 295	51 702	39 407	420,5%
Gwarancyjne	88 189	128 170	39 981	145,3%
Razem zobowiązania pozabilansowe otrzymane	100 484	179 872	79 388	179,0%

15.11.3. Znaczące zdarzenia po dacie bilansu

W styczniu 2019 r. w Krajowym Rejestrze Sądowym zarejestrowane zostały akcje serii AD wyemitowane na przełomie listopada i grudnia 2018 r. oraz w marcu 2019 r. akcje serii AE wyemitowane w styczniu 2019 r.

Rada Nadzorcza Banku BPS S.A. na posiedzeniu w dniu 26 marca 2019 r. powołała Pana Pawła Gulę na stanowisko Wiceprezesa Zarządu odpowiedzialnego za Pion Wsparcia. Paweł Gula zastąpił na tym stanowisku Pana Dariusza Olkiewicza, który z dniem 25 marca 2019 r. złożył rezygnację z pełnionej funkcji. Ponadto, Rada Nadzorcza z dniem 1 maja 2019 r. powołała Pana Krzysztofa Kokota na stanowisko Wiceprezesa Zarządu nadzorującego Pion Bankowości Komercyjnej.

15.11.4. Oświadczenie na temat informacji niefinansowych

Informacje niefinansowe, sporządzone zgodnie ze Standardem Informacji Niefinansowych (SIN) oraz z wymogami raportowania niefinansowego nałożonymi przez znowelizowaną Ustawę o Rachunkowości, zawarte są w Sprawozdaniu Zarządu dotyczącym informacji niefinansowych Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. i Grupy

Kapitałowej za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 r., umieszczonym na stronie internetowej Banku www.bankbps.pl.

XVI. OŚWIADCZENIE ZARZĄDU BANKU BPS S.A.

Zarząd Banku BPS S.A. oświadcza, że według jego najlepszej wiedzy:

- 1) Jednostkowe sprawozdanie finansowe Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku, sporządzone zostało zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz odzwierciedla w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową Banku BPS S.A.;
- 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności Banku BPS S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 r. zawiera prawdziwy obraz osiągnięć oraz sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku BPS S.A. (w tym opis podstawowych zagrożeń i ryzyka).

Podpisy Członków Zarządu Banku BPS S.A.

Data	Imię i nazwisko	Pełniona funkcja	Podpis
15.05.2019 r.	Zdzisław Kupczyk	Prezes Zarządu	<i>podpisano podpisem elektronicznym</i>
15.05.2019 r.	Artur Adamczyk	Wiceprezes Zarządu	<i>podpisano podpisem elektronicznym</i>
15.05.2019 r.	Robert Banach	Wiceprezes Zarządu	<i>podpisano podpisem elektronicznym</i>
15.05.2019 r.	Paweł Gula	Wiceprezes Zarządu	<i>podpisano podpisem elektronicznym</i>
15.05.2019 r.	Krzysztof Kokot	Wiceprezes Zarządu	<i>podpisano podpisem elektronicznym</i>

Sprawozdanie Zarządu z działalności Banku BPS S.A. zawiera 75 ponumerowanych stron.